

TANTERV MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓVAL

MAGYAR MINT MÁSODIK NYELV

ÁLTALÁNOS ISKOLA

Kétnyelvű általános iskola a Muravidék
nemzetiségileg vegyesen lakott területén

Második nevelési-oktatási szakasz,
Harmadik nevelési-oktatási szakasz

KÖTELEZŐ TANTÁRGY

TANTERV MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓVAL

A TANTÁRGY NEVE: magyar mint második nyelv

A Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakott területén működő általános iskolák módosított óraterve

4. osztály	5. osztály	6. osztály	7. osztály	8. osztály	9. osztály
175	175	175	140	122,5	144

KÉSZÍTETTE A TANTÁRGYI TANTERVI BIZOTTSÁG:

Készítették a magyar tantervi bizottság általános iskolai magyar mint második nyelvi csoportjának (második és harmadik nevelési-oktatási szakasz) a tagjai:

- » mag. Renata Časar, Dvojezična osnovna šola I Lendava - *1. Sz. Lendvai Kétnyelvű Általános Iskola*;
- » dr. Annamária Gróf, Društvo pedagoških delavcev dvojezičnih šol in vrtcev Prekmurja - *Muravidéki Pedagógusok Egyesülete*;
- » Miha Štampah, Dvojezična srednja šola Lendava - *Kétnyelvű Általános Iskola, Dobronak*;
- » Koni Vöröš, Dvojezična osnovna šola I Lendava - *1. Sz. Lendvai Kétnyelvű Általános Iskola*.

NYELVI ÁTTEKINTÉS: Besedilo ni lektorirano.

GRAFIKAI TERVEZÉS: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

KIADJA A: Nevelésügyi és Oktatási Minisztérium és az SZK Oktatási Intézete

A NEVELÉSÜGYI ÉS OKTATÁSI MINISZTERIUM RÉSZÉRŐL: dr. Vinko Logaj

AZ SZK OKTATÁSI INTÉZETE RÉSZÉRŐL: Jasna Rojc

Ljubljana, 2025

ONLINE KIADÁS

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Ucni-nacrti/2025/OS_DV_IS/Didakticna_priporocila_k_ucnemu_nacrtu_Magyar_mint_masodik_nyelv_2025.pdf

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:si:hbz:5-252732675)-ID [252732675](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:si:hbz:5-252732675)

ISBN 978-961-03-1120-1 (PDF)

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je na svoji 244. seji, dne 22. 5. 2025, določil učni načrt Magyar mint második nyelv za izobraževalni program osnovne šole s prilagojenim predmetnikom za dvojezično osnovno šolo na narodno mešanem območju Prekmurja.

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje se je na svoji 244. seji, dne 22. 5. 2025, seznanil z didaktičnimi priporočili k učnemu načrtu Magyar mint második nyelv za izobraževalni program osnovne šole s prilagojenim predmetnikom za dvojezično osnovno šolo na narodno mešanem območju Prekmurja.

NEVEZD MEG! – NE ADD EL! – ÍGY ADD TOVÁBB!

A képzési programok megújítása a kulcsfontosságú programdokumentumok (az óvodai, az általános és a középiskolai tantervek) korszerűsítésével.

HOGYAN IGAZODJAK EL?

TIPIKUS OLDALAK

Az egyes témák tartalmi keret vagy más tantárgyspecifikus elv szerinti szerveződés alapján jöttek létre. A témák tehát olyan – a tantárgy céljain alapuló – témakörök, készség- vagy képességterületek, didaktikai egységek, konceptusok, amelyeket a tanulás folyamatában a tanulóknál szeretnénk fejleszteni, illetve kiépíteni.

A téma típusa:
Kötelező
Választható

A téma leírása – keretet adva a céloknak –
kiemeli a legfontosabb ismérveket.

A téma kiegészítő magyarázata tartalmazhatja a téma koncepcióját, iránymutatásokat és/vagy utasításokat adhat a téma tartalmára, típusára, bontására, címére, időtartamára, tevékenységeire, a tevékenységek végrehajtására, az oktatási segédeszközökre, illetve más, a téma szempontjából fontos dologra vonatkozóan.

A TÉMA CÍME

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolor aut desequi duciist estrunda volorest, sandeni maximin uscabill magnam quiam quo con explacc ullaccum alisi quidell igendam, in repta dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonseque por aliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserf ernate dentiat.

Ma vellaut quiatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaioem fugiandantis et fugitisque maion ped quo odi beatur, sequi ilisqui ipidel escim reprat.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARAZATA

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re exceseq uiatur aturem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis aut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes dersped moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles quia voluptatia simiilc tatesequam, seque ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulparum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari velent voluptu rempor a de omnimax impellu ptatiaecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et endes eum et molum que laborerat voluptiurem nempori bustio explabo rionsenet evenimin nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archill uptiore rundiae nimusdam vel enit, optibea quiaspelitem lam alit re, omnis ab il mo dolupti connihi tionsequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam facescipsa

Ceria pa iumquam, exernam quaspis dit eaquasit, omnis quis aut apitassum coribusda invenih icatia qui aperorum qui ut re perumquaeaped quame moditatum ipient veligna tessint iaessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiam aut quodips usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma nimi, iusciisita dolorum volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

8 Általános iskola | matematika

Oldalszám, képzési program, tantárgy.

A **KC** jelölés a közös célok területeinek kulcscéljait jelöli.
A sorszám a közös célokat összefoglaló táblázatra utal.

37. 3. 2025 /// 15:45

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

CÉLOK

A **K** betű a kötelező célokat jelöli.

K: Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
V: *Que ommodic aboribust, tesequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat. Estinve litatem ut adit quid qui.* **KC** (2.2.2.1)

A **V** a dönt betűkkel írt választható célokat jelöli.

V: *Quia voluptatur aut od minverum, quas illis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reiunt et omnis nobit vero excepel in nimagnam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solos dolorum, quidit ad qui dolorerun.*
K: *Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre commiscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant.* **KC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

A kövér betűs írás a **minimális követelményeket** emeli ki.

- » *Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.*
- » *lcillabo. Bor as piibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.*
- » **Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
- » **Ut fuga. Nemperum fuga.**
- » *Ma vellaut quiatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas*
- » *Omnim ut doluptur, quam consequ.*
- » *Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.*
- » *lcillabo. Bor as piibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.*
- » *Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.*
- » *Ut fuga. Nemperum fuga.*

A **dönt betűs írás a választható követelményeket, azaz a választható célokból eredő követelményeket** jelöli.

A más jelölések (pl. **É**, **SZI**) vagy írástípusok magyarázata a tanár számára kötelező utasításokban olvasható.

FOGALMAK:

- laborerat voluptiurem
- veligna tessint
- laborerat voluptiurem
- veligna tessint
- veligna tessint
- laborerat voluptiurem
- veligna tessint

9 Általános iskola | matematika

Azok a fogalmak, amelyeket a tanulónak ismernie vagy értenie (és/vagy értelemszerűen használnia) kell, de szerepelhetnek köztük ajánlott fogalmak is. A (szak)kifejezések gyűjteménye teszi teljessé az egyes témákat, és nagyban segíti a tanárt az oktatási munka megtervezésében. Tartalmazza az egyes témák szakterminológiájának elvárt ismeretét az oktatás adott szakaszában.

FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK FEJEZETENKÉNT

Az adott témához felhasznált forrás- és irodalomjegyzék.

A TÉMA CÍME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaboreet quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

A célok csoportjához felhasznált forrás- és irodalomjegyzék.

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

Külső link

HOGYAN IGAZODJAK EL?

A MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓT TARTALMAZÓ TANTERV FELÉPÍTÉSE

A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA

A tantárgy rendeltetése

Tantárgyi irányelvek

A tanár számára kötelező utasítások

MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

Iránytű a módszertani útmutatóhoz

A módszertani útmutatóban való eligazodást segíti.

Általános módszertani útmutató

Valamennyi tantervben azonos, egyeztetett szöveg.

Általános ajánlások a tudás értékeléséhez

A célok és követelmények megvalósítását szolgáló, kipróbált és hatékony oktatási stratégiák vázolója, a tanuló aktív szerepének a hangsúlyozásával.

Tantárgy-pedagógiai útmutató

Figyelembe veszi a téma sajátosságait, a tantárgyon belüli helyét és más tantárgyakkal való kapcsolódását, valamint a tanuló életkori sajátosságait.

TÉMA

TÉMA

TÉMA

A téma címe

A téma leírása

A téma kiegészítő magyarázata

Módszertani ajánlások a témához

A megfogalmazott kritériumok a tanulás folyamatában segítik a tanulót és a tanárt a megszerzett tudás minőségének a javításában (eredményességi kritériumok), valamint az értékelési kritériumok kialakításában.

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

Célok

Követelmények

Fogalmak

Módszertani ajánlások a célok csoportjához

A tudás bizonyításának ajánlott módjai

Leíró kritériumok

Az egyes célcsoportokra vonatkozóan konkrét oktatási stratégiákat, módszereket, tevékenység- és feladatmintákat, módosításokat, taneszközöket határoz meg.

Vázoja, milyen módon bizonyíthatják a tanulók a tudásukat mind a tanulás, mind az értékelés során. A hangsúly nem a könnyen mérhető (pl. feladatlap), hanem a komplex tudáson van.

FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK FEJEZETENKÉNT

MELLÉKLETEK

TARTALOMJEGYZÉK

A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA.....	9	Szóbeli szövegalkotás.....	80
A tantárgy rendeltetése	9	Írásbeli és online szövegalkotás.....	84
Tantárgyi irányelvek	9	INTERAKCIÓ	86
A tanár számára kötelező utasítások	10	Szóbeli interakció.....	87
MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ.....	11	Írásbeli és online interakció.....	90
Iránytű a módszertani útmutatóhoz	11	KÖZVETÍTÉS	92
Általános módszertani útmutató.....	11	Hallott és írott szövegek közvetítése	93
Általános ajánlások a tudás értékeléséhez ...	13	Többynyelvűség és multikulturalitás	96
Tantárgy-pedagógiai útmutató	14	KOMMUNIKATÍV KOMPETENCIA.....	98
MÁSODIK NEVELÉSI-OKTATÁSI SZAKASZ	31	Nyelvi kompetencia	99
TÉMÁK, CÉLOK, KÖVETELMÉNYEK	32	Szociolingvisztikai és pragmatikai kompetencia	104
SZÖVEGÉRTÉS.....	33	MELLÉKLETEK	106
Hallott szöveg értése.....	34		
Olvasott szöveg értése	37		
Audiovizuális anyagok megértése	39		
SZÖVEGALKOTÁS	41		
Szóbeli szövegalkotás	42		
Írásbeli szövegalkotás	45		
INTERAKCIÓ	47		
Szóbeli interakció.....	48		
Írásbeli interakció	51		
KÖZVETÍTÉS.....	52		
Közvetítési tevékenységek	53		
Többynyelvűség és multikulturalitás	55		
KOMMUNIKATÍV NYELVI KOMPETENCIÁK.....	57		
Nyelvi kompetenciák	58		
Szociolingvisztikai és pragmatikai kompetencia	62		
HARMADIK NEVELÉSI-OKTATÁSI SZAKASZ.....	64		
TÉMÁK, CÉLOK, KÖVETELMÉNYEK	65		
SZÖVEGÉRTÉS.....	66		
Hallott szöveg értése.....	68		
Audiovizuális anyagok megértése	72		
Olvasott szöveg értése	74		
SZÖVEGALKOTÁS	79		

A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA

A TANTÁRGY RENDELTETÉSE

A Szlovén Köztársaság Alkotmánya védi és garantálja a két őshonos – a muravidéki magyar és a tenger melléki olasz – közösség jogait, így a Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakta területén a szlovén államnyelv mellett a magyar is hivatalos nyelv. Szlovéniában a két őshonos nemzeti közösségnek joga van a saját nyelvén történő oktatáshoz. A magyar nyelv a kétnyelvű nevelési-oktatási intézményekben tantárgy és tanítási nyelv is: a magyar anyanyelvű tanulóknak az első nyelve, a szlovén, illetve más anyanyelvű tanulóknak pedig a második nyelve, amellyel egyrészt az iskolában ismerkednek, másrészt mindennapi életük során is érintkeznek.

A magyar nyelv tanulásának biztosítása a kétnyelvű nevelési-oktatási intézményekben, illetve mindennapos használata a nemzetiségileg vegyesen lakott területen lehetővé teszi a többségi nemzet számára, hogy lakóhelyén egy második nyelvet tanulhasson, így erősítve a kultúrák közötti párbeszédet, illetve elősegítve a magyar kultúrához és nyelvhez való pozitív hozzáállás kialakulását. Magyarország közelsége, valamint gazdasági és idegenforgalmi szempontok miatt is fontos a régió nyelveinek a tanulása, ismerete.

A magyar mint második nyelv tantárgynak tehát különösen fontos szerepe van egymás megértésében, elfogadásában, a nyelvi és kulturális értékek kölcsönös elfogadásában, a szomszédos országok és kultúrák közötti mélyebb tisztelet megteremtésében Európa népeinek többnyelvű közösségében.

TANTÁRGYI IRÁNYELVEK

A magyar mint második nyelv tantárgy keretében a magyar nyelvet valós élethelyzetekben tanítjuk, és művelt nyelvhasználót nevelünk, aki természetes állapotként éli meg a muravidéki mindennapok nyelvi és kulturális sokszínűségét, ezáltal toleranciát tanul más nyelvekkel, kultúrákkal és népekkel szemben. A szövegértés és -alkotás, az interakció, a közvetítés, a többnyelvűség és multikulturalitás, valamint a kommunikatív nyelvi kompetencia témák tevékenységei és stratégiái a tanuló aktív szerepét segítik elő a tanulás minden szakaszában.

A tantárgy tanulása során a tanuló a mindennapos, autentikus nyelvvel ismerkedik, illetve foglalkozik, a tanórai tevékenységek arra ösztönzik, hogy hasznos, együttműködésen alapuló feladatokat oldjon meg, amelyek nem csak grammatikaközpontúak. A tanuló a köznyelv megismerésével a mindennapi kommunikációs helyzetekben

funkcionális nyelvhasználóvá válik a 6. osztály végére a Közös Európai Referenciakeret (KER/SEJO) szerint meghatározott A2+, a 9. osztály végére B1 szintjén; tudatosítja a helyi nyelvváltozat és a köznyelv használati körét; betekintést nyer a magyar művelődéstörténetbe és irodalomba. A közös célokat (nyelv, állampolgárság, kultúra és művészetek; fenntartható fejlődés; egészség és jóllét; digitális kompetencia, vállalkozói kompetencia) felölölő tantárgyközi tevékenységek, valamint a projekt- és problémaalapú feladatok lehetővé teszik a tanuló számára, hogy integrált, összetettebb és fenntarthatóbb ismereteket szerezzen.

A tantárgy feladata továbbá felkészíteni a tanulót a magyar nyelven történő középiskolai továbbtanulásra, illetve az élethosszig tartó tanulásra.

A TANÁR SZÁMÁRA KÖTELEZŐ UTASÍTÁSOK

A második nevelési-oktatási szakaszban a tanulók életkori sajátosságaiból kiindulva még döntő jelentőségű a játék, a dalok, nyelvtörők, rövid versek, mesék, audiovizuális anyagok feldolgozása. A tanulók játék közben könnyebben megtanulják a szavakat, kifejezéseket. A nyelvtöröket jó hangzásuk és érdekességük miatt általában akkor is kedvelik, ha nem egészen értik őket. A magyar nyelv lüktetését, hangzásvilágát a népdalok és műdalok által, vagy a jól választott művészi szöveggel adhatjuk vissza.

A harmadik nevelési-oktatási szakaszban a tanulók kezdenek tudatos nyelvhasználóvá válni, hiszen már a saját anyanyelvükről és idegen nyelvekről is vannak leíró ismereteik, erre építhetünk a magyar mint második nyelvi órákon. Érdemes sok audiovizuális anyaggal – filmekkel, videoklipekkkel, megzenésített versekkel... – színesíteni az órákat, hogy lekössük a tanulók figyelmét. Mindig vegyük figyelembe az érdeklődési körüket, és ehhez igazítsuk a tárgyalt tartalmakat a tantervben meghatározott témakörökön belül, vagy akár azokon felül is.

A **tantervi témák** összefonódnak: minden órán fejlesztjük a szövegértést és -alkotást, ahogy az interakció is folyamatosan teret kap, a nyelvtani, szociolingvisztikai és pragmatikai kompetenciákat is folyamatosan fejlesztjük, tudatosítjuk a többnyelvűség és multikulturalitás értékeit.

A tanulók a 2. nevelési-oktatási szakaszban még szívesen végeznek mozgásos feladatokat, a harmadik nevelési-oktatási szakaszban azonban már sokukat ösztönözni kell a mozgásra, ezt a tanórán különféle munkaformák alkalmazásával érhetjük el, pl. **dramatizálással**, a **mintadialógusok kiterjesztésével és eljátszásával**. Ezen kívül ajánlatos a célokat a **tantermen, illetve iskolán kívüli foglalkozásokon**, pl. tevékenységi napokon, tanulmányi kirándulásokon célnyelvi környezetben megvalósítani, hiszen sokkal természetesebb szituációban használhatjuk a nyelvet.

A **dramatizálás** a művészi szövegek feldolgozásakor is fontos szerepet kaphat. Ne feledjük, hogy nem mindenki szeret szerepelni, ilyenkor adhatunk valamilyen passzív feladatot, például egy vásárlási szituációban az adott tanuló egy másik vásárlóként szerepelhet, aki nem beszél, csak a kosarába teszi az árut.

A nagyobb csoportokban/osztályokban nagyon eltérő tudásszinttel rendelkezhetnek a tanulók, ezért folyamatosan nagy szerepe van a **differenciálásnak**, az egyénre szabott munkának, a **változatos munkaformák** alkalmazásának. Ezt például úgy is megvalósíthatjuk, hogy az egyes tanulók képességeinek (és érdeklődésének) megfelelően választunk megfelelő terjedelmű és nehézségű szöveget, az alacsonyabb nyelvtudású tanulóknak több illusztrációval ellátott szöveget, feladatot adunk...

A minimális követelményeket félkövér, a választható célokat és követelményeket dőlt betűvel jelöltük.

MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

IRÁNYTŰ A MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓHOZ

Az Iránytű a módszertani útmutatóhoz, az Általános módszertani útmutató és az Általános ajánlások a tudás értékeléséhez c. részeket az Oktatási Intézet munkatársai készítették.

A tanárokat a tantervek gyakorlatban való megvalósításában módszertani útmutatók segítik, amelyek az egyes tanterveken belül több szinten is megjelennek, és – meghatározva mind az általános elveket, mind konkrét megoldásokat kínálva – ily módon kiegészítik egymást.

Az Általános módszertani útmutató és az Általános ajánlások a tudás értékeléséhez a tanári tervezés, a tanítás és a pedagógiai értékelés alapvető, minden tantárgyra vonatkozó irányelveit tartalmazzák. Összhangban vannak az Útmutató az általános és középiskolai tantervek módszertani útmutatóinak elkészítéséhez, valamint Az általános iskolai és gimnáziumi tantervek megújításának támpontjai című dokumentumokkal, és a szövegük minden tantervben megjelenik.

A tantárgy-pedagógiai útmutató a tantárgy/terület egészére vonatkozó módszertani ajánlásokat tartalmazza, vagyis azokat a módszereket és stratégiákat, amelyek különösen ajánlottak a tantárgy jellegének és specifikumainak alapján.

Az egyes tantárgyak tanterveinek központi részét a témák jelentik, amelyek célok csoportjaiból épülnek fel. A Módszertani ajánlások a témához és a Módszertani ajánlások a célok csoportjához mezők konkrét, a témára, illetve célcsoportra vonatkozó ajánlásokat tartalmaznak. Itt olvashatók a téma tárgyalásának gyakorlatban bevált, leghatékonyabb stratégiái, amelyek kiválasztása a tanulók életkori sajátosságai, előzetes tudása, valamint a más tantárgyakkal való összefüggés figyelembevételével történt. Itt akár óratervezetek, tanítási forgatókönyvek is találhatóak.

A Módszertani ajánlások a célok csoportjához mezőt követő A tudás bizonyításának ajánlott módjai és a Leíró kritériumok mezőben az adott témához, illetve célcsoporthoz kapcsolódóan útmutató olvasható az értékeléshez (nyomon követés, ellenőrzés, osztályozás).

ÁLTALÁNOS MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

A tanár a tanterv megvalósítása, a minőségi tanulás és a tanulók optimális testi-lelki fejlődése érdekében biztonságos és ösztönző tanulási környezetet igyekszik biztosítani. Ebből a célból a tanítás során olyan különféle didaktikai stratégiákat alkalmaz, amelyek magukban foglalják azokat a tanulási formákat, módszereket, technikákat, oktatási eszközöket és anyagokat, amelyek lehetővé teszik mind az aktív részvételt, mind az önálló tanulást. Ezeket mindig a tanulási célok, ill. tartalmak szándékát és jellegét, valamint az egyes tanulók,

tanulócsoportok vagy osztályok tanulási és egyéb, a tanulás szempontjából fontos jellemzőit figyelembe véve választja ki.

A biztonságos és támogató tanulási környezet megteremtése érdekében a tanár:

- ösztönzi a kölcsönös elfogadást, az együttműködést, az érzelmi és társas támogatást;
- serkenti az érdeklődést, ösztönzi a tanulás iránti érdeklődést és motivációt, támogatja a különböző tehetségek fejlesztését;
- a tanulókat bevonja a tanulás tervezésébe;
- minőségi tanításban részesíti a tanulókat, önálló tanulást szervez (egyéni, párokban, csoportokban), különböző fokú irányítás és ösztönzés mellett;
- a tanulók számára lehetővé teszi a tudás és a tapasztalatok kölcsönös cseréjét, a támogatást és az együttműködést;
- felismeri és figyelembe veszi a tanulók előzetes tudását, valamint a közös és egyéni tanulókkal, szociális, érzelmi, (inter)kulturális, testi és egyéb szükségleteikkel kapcsolatos igényeiket;
- a tanulókat megfelelő tanulási kihívások elé állítja, és ösztönzi a haladásukat;
- ellenőrzi a tanulók tananyagértését, ösztönzi az önálló tanulás folyamatának tudatosítását és irányítását;
- a tanítási folyamatot a folyamatos nyomon követésnek és a tudás ellenőrzésének a megállapításaihoz igazítja;
- lehetővé teszi a tudás épülését mind a tantárgyon belül, mind a tantárgyak között;
- különböző tanulási környezetekben tanít és szervez önálló tanulást (beleértve a virtuális és az osztálytermen kívüli tanulási környezeteket is), autentikus tanulási források felhasználásával, valamint releváns életproblémák és élethelyzetek megoldásával;
- a tantárgyi célok megvalósítása mellett a különböző területek (nyelv, állampolgárság, kultúra és művészet; fenntartható fejlődés; egészség és jóllét; vállalkozói kompetenciák; digitális kompetenciák) közös céljait is megvalósítja.

A tanár a tanterv céljainak és követelményeinek megvalósítása során lehetővé teszi, hogy a tanulók felismerjék és megértsék:

- a tanulás értelmét, ill. célját (mit és milyen céllal fognak tanulni);
- saját tanulásuk eredményességét (hogyan és mi alapján fogják tudni, hogy sikeresek-e a tanulásban, és elérték-e a célt);
- a tanulás és tudás különböző bizonyítékainak jelentőségét;
- a visszajelzések szerepét a folyamatos haladásban és a "képes vagyok rá" érzés erősítésében;
- a társaktól való tanulás és a társaktól kapott visszajelzés fontosságát.

Az átfogó és elmélyült tudás érdekében a tanár különféle tantárgyi vagy tantárgyközi tanulási kihívásokat tervez, amelyek során a tanulók aktívan kutatóknak, vizsgálóknak, tesztelőknak, összehasonlítóknak, elemzőknak, érvelőknak, életszerű problémákat oldanak meg, tapasztalatokat és visszajelzéseket cserélnek. Ezáltal bővítik meglévő ismereteiket, új ismereteket szereznek, fejlesztik kreativitásukat, az innovációs képességüket, a kritikus gondolkodást és egyéb transzverzális készségeiket. Ennek érdekében a tanár, ha erre mód van, projektalapú tanulást, problémaalapú tanulást, kutatásalapú tanulást, kísérleti módszert, tapasztalati tanulást és gyakorlati oktatást szervez, aminél megfelelő oktatási módszereket, segédeszközöket, anyagokat és modern digitális technológiát alkalmaz.

A tanár a belső differenciálást, az egyénre és a személyre szabott tanulást a tanulók különböző képességeinek és igényeinek figyelembevételével az alábbiak módosítása által szervezi meg:

- a tanulási környezet megteremtése megfelelő didaktikai stratégiák, tanulási tevékenységek és oktatási formák kiválasztásával;
- a tanítási célok és tartalmak terjedelme, követelményszintje és összetettsége;
- a tanulási folyamat sokszínűsége és üteme;
- a tudás és a várt eredmények bizonyításának módjai.

A tanár az egyénre és a személyre szabott tanulás elvét a tanulók házi feladatának tervezése során is szem előtt tartja. A házi feladat legyen átgondolt és változatos, a rendeltetése legyen egyértelmű: a tudás elmélyítését és a további tanulásra való felkészítést szolgálja.

Az egyénre és a személyre szabott tanulás a tehetséges tanulók adottságainak és különleges képességeinek fejlesztése szempontjából is fontos. Még nagyobb jelentőséggel bír azonban a sajátos nevelési igényű, tanulási nehézségekkel küzdő, hátrányosabb környezetből, illetve más országokból érkező tanulók fejlődése, tanulása és beilleszkedése szempontjából. A tanár az inkluzív tanítási gyakorlatban alkalmazott, egyénre szabott tanítás-tanulás során, az egyéni fejlesztési tervekben megfogalmazott módosításokat alkalmazva azonosíthatja és csökkentheti azokat a nehézségeket, amelyek a felsorolt tanulói csoportok számára nehezítik az optimális tanulást, haladást és tudásszerzést.

ÁLTALÁNOS AJÁNLÁSOK A TUDÁS ÉRTÉKELÉSÉHEZ

A tudás értékelésén a tanulók tudásának megállapítását értjük a teljes tanítási folyamat során, tehát mind a tudás nyomon követését, ellenőrzését (a tanulók előzetes tudásának megállapítását a tanulás valamennyi szakaszában), mind az osztályozást.

Első fázisban a tanár folyamatosan figyelemmel kíséri az egyes tanulók tanulását, ösztönzi őket a tanulásban, minőségi visszajelzést ad nekik, és egyúttal megfelelően módosítja saját tanítását. A tanítási folyamat során először aktiválja és megállapítja a tanulók előzetes ismereteit, és ezeket az információkat felhasználja a tanítás további tervezésében. A tanítás során folyamatosan ellenőrzi az egyes tanulók haladását a célok és követelmények megvalósításában, figyelemmel kíséri és megállapítja az előrehaladásukat. Ebben a fázisban még nem osztályozza a tanulók tudását, hanem a megállapítások alapján megfelelően módosítja a tanítási folyamatot, és olyan tevékenységeket végez, amelyek támogatják és ösztönzik a tanulást (pl. további feladatokat készít a tudás elmélyítéséhez, az egyes tanulók vagy tanulócsoportok képességei és igényei alapján módosítja a tervezett tevékenységeket és feladatokat).

A tanár a tanítás és tanulás minőségének a növelése érdekében:

- szisztematikusan, folyamatosan és tervezetten információkat gyűjt arra vonatkozóan, hogy az egyes tanulók hogyan érik el a tanulási célokat, és hogyan tesznek eleget a követelményeknek;
- megállapítja és serkenti a sokszínű tudást – nemcsak az ismeretszerzést, hanem a készség- és kompetenciafejlesztést is, továbbá nyomon követi és ösztönzi a tanulói attitűdök fejlődését;
- a tanulókat különböző taxonómiai szintű célok elérésére és a tudás különböző követelményszinten való bizonyítására ösztönzi;
- serkenti a tudás alkalmazását a problémamegoldás, a következtetés, az elemzés, az értékelés, az érvelés során;

- a tanulók előrehaladásának és eredményeinek megállapítására fókuszál, tudatosítva, hogy a hiányosságok és a hibák valójában a további tanulás lehetőségét jelentik;
- megállapítja és elemzi a tanulók tananyagértését, kiküszöböli a nem értés és a rossz értelmezések okait;
- az egyes tanulókat bevonja a tanulási célokról és a sikerkritériumokról való gondolkodásba, ami alapján értékelhetik saját (önértékelés) és társaik (társértékelés) tanulási teljesítményét;
- minden tanulónak hiteles, megbízható visszajelzést nyújt, amely magában foglalja a további tanulásra vonatkozó javaslatokat is.

Az első fázis tevékenységeit (a tudás nyomon követése és ellenőrzése) a második fázis követi, amikor a tanár osztályozza a tanulók tudását. Ezt olyan módon végzi el, amely minden tanuló számára lehetővé teszi a tudása legoptimálisabb bizonyítását. Ennek érdekében olyan értékelési módokat választ, amelyekkel a tanulók a tanulási folyamat során már megismerkedtek. Figyelembe veszi az egyes tanulók tanulási és egyéb igényeit, és szükség esetén megfelelő módosításokat biztosít a számukra.

A tanár csak azt a tudást értékelheti osztályzattal, amelyet a tanterv követelményei előírnak, ami azt jelenti, hogy nem osztályozható a tanterv valamennyi célja, hanem csak azok, amelyekhez követelmények is tartoznak. A tanár nem értékelheti a tanulók attitűdjeit, álláspontját, értékeit, szokásait, szociális és érzelmi készségeit stb., annak ellenére, hogy azok szerepelnek a tantervi célok között, és szisztematikusan fejleszti, valamint az első fázisban nyomon is követi a megvalósulásukat.

A tantárgyi követelmények és a sikerkritériumok alapján a tanár (a többi tanárral együttműködve) elkészíti az értékelési és a leíró kritériumokat, majd azokat megfelelő módon bemutatja a tanulóknak. Amennyiben a tanulók az első fázisban megértik és alkalmazzák a sikerkritériumokat, könnyebben értelmezik az értékelési kritériumokat is. A tanár a követelmények teljesítésére vonatkozó, az értékelési és leíró kritériumokon alapuló megállapításokat osztályzat formájában fejezi ki. A tanár változatos módon teszi lehetővé a tanulók tudásának (ismeretek, készségek) a valamennyi taxonómiai szinten történő bizonyítását. Ennek érdekében a szóbeli feleletek és írásbeli tudásfelmérők mellett különböző, a tanulók tudását bizonyító (írásbeli, képzőművészeti, technikai, gyakorlati és egyéb tantárgyspecifikus) produktumokat és (szóbeli, mozgásos, művészi, kísérletező, gyakorlati, multimédiás, demonstráló, előadások és egyéb tantárgyspecifikus) tevékenységeket is osztályoz.

TANTÁRGY-PEDAGÓGIAI ÚTMUTATÓ

SPECIÁLIS DIDAKTIKAI AJÁNLÁSOK.

I. A modern nyelvoktatás és tanulás szemléletei

A modern nyelvoktatás célja a minőségi, tartós és hasznos tudás megszerzése. Az tanításban meghatározó a tantárgyköziség, valamint projektalapú, problémamegoldó, felfedezettő stb. munkaformák alkalmazása. A tanítási folyamat minden résztvevője közötti együttműködés, a tantárgyak közötti és belső összefüggések kialakítása lehetővé teszi az összefüggő és holisztikus tudás fejlesztését. Az együttműködést elősegítő munkaformák (lásd még **KC** (3.3.3.1) **KC** (3.3.3.2)) jelentősen hozzájárulnak a résztvevők közötti kapcsolatok minőségének a növeléséhez és jobb bekapcsolásukhoz a tanítási-tanulási folyamatba, illetve erősebb motivációjukhoz, a megfelelő minőségű és biztosabb tudáshoz, a magasabb szintű gondolkodási készségek fejlődéséhez, különös figyelmet fordítva a kritikai gondolkodásra. Az ilyen oktatás középpontjában a tanuló és a

tanulási folyamat áll, figyelembe véve a tanuló személyiségét, előzetes tudását, érdeklődését, tanulótípusát, stílusát és értékeit, így fontos szerepet játszik az élethosszig tartó tanulás készségeinek fejlesztésében.

A második vagy az idegen nyelv tanulásának hatékonysága érdekében elengedhetetlen a többnyelvűség fogalmának megértése és figyelembevétele, amely a személyt és a nyelvek ismeretét helyezi előtérbe.

II. A megközelítések sokfélesége

A második vagy az idegen nyelv oktatása több nyelvtanulási elméletre építhet, célszerű különböző megközelítések és módszerek kombinációját alkalmazni, de figyelembe kell venni a tanulók korát, szükségleteiket, az oktatás céljait és egyéb tényezőket. A második vagy az idegen nyelv tanításának elsősorban céltudatosnak és kontextualizálnak kell lennie, utánozva a nyelv autentikus használatát, meghatározva a kommunikációs célt.

1. A nyelvvoktatás **kommunikációs megközelítése** a tanulót olyan kommunikációs képességekkel ruházza fel, amelyek lehetővé teszik a célnyelv megfelelő használatát különböző autentikus helyzetekben, és támogatják a tanulás tanulását. A kommunikációs megközelítés legfontosabb jellemzői a következők:

- » a kommunikációs képesség holisztikus fejlesztése,
- » a tartalom üzenetére való fókuszálás nyelvi formák helyett,
- » a folyamatosság hangsúlyozása, ahol a hibák a tanulási folyamat szerves részét képezik,
- » a teljes nyelvtanulás ösztönzése a kutatásra és az autentikus, a tanuló számára jelentős helyzetekben való aktív részvételre összpontosítva,
- » a tanulót és a tanulást a középpontba helyező oktatás, amely a tanuló tudásából indul ki, és idomul a szükségleteihez és érdeklődéséhez,
- » a tanár motiváló és irányító szerepe a tanulási folyamatban.

2. A Közös Európai Referenciakeret (KER, szlovénul SEJO) megalkotásának a többnyelvűség és a nyelvileg és kulturálisan sokszínű társadalomban való békés együttélés iránti elkötelezettség volt az alapvető kiindulópontja. Bevezették a **soknyelvűség (multilingualism) és többnyelvűség (plurilingualism)** megkülönböztetését^[1]. A soknyelvűség „a különböző nyelvek társadalmi vagy egyéni szintű együttélésére” utal, míg a többnyelvűség „a nyelvhasználó/tanuló által folyamatosan bővített dinamikus nyelvi repertoárra” (Council of Europe 2011: 26). A többnyelvű és többkulturájú kompetencia koncepciója azon az elképzelésen alapul, hogy a nyelvek nem elszigetelt rendszerek, hanem az egyén teljes repertoárjának részei. Ez a kompetencia „a nyelv használatának képessége a kommunikációra és a kultúrák közötti interakcióban való részvételre, ahol az egyén, mint a társadalom képviselője, különböző szintű nyelvtudással és a különböző kulturális terek tapasztalatával rendelkezik” (Council of Europe 2011: 191). Az idegen nyelvek tanulásának és tanításának végső célja tehát az adott nyelv(ek)en való kommunikációs kompetencia^[2] fejlesztése.

Ennek érdekében az osztályteremben speciális megközelítések alkalmazhatóak, amelyeket „a nyelvek és kultúrák pluralista megközelítése” néven is emlegetnek. Négy ilyen létezik: a kultúrák közötti megközelítés, a nyelvi ébresztés, a rokon nyelvek közötti megértés és a különböző nyelvek integrált didaktikai megközelítése

(Candelier et al., 2017: 14.). A tanítási gyakorlatban ezek a megközelítések összefonódhatnak, valamint több nyelvet és kultúrát integrálnak és kapcsolnak össze. A magyar mint másodiknyelv-órak témakörei is lehetőséget adnak a kulturális összevetésre vagy tudatosításra a nyelvtani gyakorlás vagy szókincsfejlesztés mellett. „A kultúrával kapcsolatos ismeretek kiemelése, különféle attitűdök vagy hasznos kommunikációs stratégiák gyakorlása mind-mind része lehet a szokásos nyelvtanulási feladatoknak. Az olvasás, a hallás utáni megértés, képek, filmek vagy filmrészletek interpretálása, a viták, szerepjátékok, kiselőadások tartása, az önálló vagy csoportos projektek, összefoglalók készítése, fogalmazások írása, a problémamegoldó feladatok, szókincs és nyelvtani szerkezetek értelmezése különféle kontextusokban egyaránt alkalmasak arra, hogy ne csak a nyelvet, de interkulturális kompetenciát is tanítsunk” (Holló 2008: 16).

„Az autentikus szövegek, olvasmányok, zenék, képek és filmek használata [...] az újságcikkek, irodalmi művek (versek, novellák, rövid regények), útikönyvek, útleírások, úti beszámolók, szórólapok, receptek olvasása és elemzése fejleszti a nyelvtanulók nyelvtudását, leginkább szövegértési és közvetítő készségeiket; megtanulják a célnyelv kultúrájának normáit és értékeit; irodalmi művek esetén pedig a tanulók megismerhetik az adott kultúra idő és tér koncepcióit, a jellemző párbeszédet, a társadalmi rendszert és gondolkodást. A zenehallgatás, daltanulás azon túl, hogy élvezetesebbé teszi az idegennyelvrát és a nyelvtanulást, fejleszti a koncentrációt, javítja a memóriát, motiválja a nyelvtanulást, segíti a tananyag elsajátítását, és megteremt a közösség érzését. A képek, fényképek, festmények, rajzok, illusztrációk segítségével bemutathatjuk az adott kultúra alkotóelemeit; így könnyebb lekötni azoknak a tanulóknak a figyelmét is, akiket nem mindig foglalnak le az írott tananyagok; és segíti a tanulókat, hogy közvetlen kapcsolatba kerüljenek saját környezetükkel és kultúrájukkal, illetve más kultúrákkal, ezáltal érdeklődésük és figyelmük is erősödik. [...] A kulturális reáliák^[3] bemutatása hozzájárul az íráskészség és prezentációs készség fejlesztéséhez a célnyelven. A filmek használata (videófilm, dokumentumfilm, történelmi film, videoklip, reklám, játékfilm, televízióadás) növeli a motivációt; szemlélteti a célnyelv kultúrájának normáit és értékeit; elősegíti a sztereotípiák megvitatását; segít autentikus módon látni, hallani és megtapasztalni más kultúrákat; bemutatja a nem verbális kommunikáció eszközeit. A filmek fejlesztik továbbá a hallás utáni értést, a megfigyelést, az értelmezést és a kritikus gondolkodást (Bajzát 2014: 15).” Az egyén interkulturális kompetenciája sosem teljes, de mindig tovább gazdagítható a különböző típusú interkulturális találkozásokkal szerzett folyamatos tapasztalatok révén.

3. A különböző megközelítések közül kiemelkedik az **interdiszciplináris és tantárgyak közötti együttműködés** (pl. CLIL, angolul **Content and Language Integrated Learning**), ahol a második vagy idegen nyelv oktatását más tantárgyak tartalmával kapcsolják össze. Az egyre töredezettebb tartalmak miatt a tantárgyak összekapcsolása révén a tanulók könnyebben kezelik az élet sokszínűségét, és képessé válnak a különböző ötleteket szintetizálni és a felmerülő problémákat hatékonyan megoldani. Ez a tanítási mód autentikusabb tanulási folyamatot biztosít, ugyanakkor mélyebb és intenzívebb kapcsolatokat igényel a tantárgyak között lehetőséget adva a szélesebb látókör kialakítására, a különböző nézőpontok megértésére. A módszer fejleszti a tanulók önállóságát, a tanulás iránti felelősségvállalásukat és a saját tanulásuk tervezésére, nyomon követésére és irányítására való képességük fejlődését. A multikulturalizmus és többnyelvűség elemeinek beépítése pedig hozzájárul a különböző kultúrák, szokások és értékek megértéséhez, valamint kölcsönös tiszteletben tartásához, miközben a tanulók gondolkodnak a saját kultúrájukról, a világban és szűkebb környezetükben is létező kulturális különbségekről (l. a közös célok 1.3-as területe) (részletesebben lásd: ROPP 2017).

4. A magyar mint idegen nyelv oktatásában újításnak számít(ott) a **modellalapú nyelvoktatás**, amelyet Szita Szilvia és Pelcz Katalin alkalmaz a MagyarOK című tananyagokban. A nyelvtanulás

kezdeti fázisától korpuszon alapuló modelldialógusokat alkalmaznak, és a leggyakrabban használt nyelvi repertoárt mutatják be. Ezen kívül a tegező és önöző alakot is modellálják, illetve a gyakran használt pozitív és negatív válaszlehetőségeket is megadják (vö. Szita–Pelcz 2019: 264). A modellalapú nyelvoktatásban a nyelvi produkciót mindig megelőzi a nyelvi minták megfigyelésének szakasza, ezáltal a nyelvtanuló teljesen autentikus mintákon keresztül jut el a szabályok, használati tudnivalók felfedezéséhez. Nyelvhasználata pedig természetesebbé válik, mintha elvont, generált mintákon keresztül tanulná a nyelvet. (bővebben lásd: Szita–Pelcz 2019). A magyar mint második nyelvi órákon bátran meríthetünk a MagyarOK tankönyvcsalád anyagaiból, amelyek az Európai Referenciakeret szerinti szinteknek megfelelően építik a nyelvtudást.

5. A **TBLT** (angolul: **Task based language learning**), azaz a **feladatközpontú nyelvoktatás** egy olyan idegen-, illetve másodiknyelv tanítási és nyelvtanulási modell ^[4], amikor egy feladat megoldása közben fejlesztjük a tanuló kompetenciáit. Szintén nagy előnye, hogy nem a nyelvi formára összpontosít. A módszer megértéséhez tudnunk kell, hogyan definiálják a feladatot. „A feladat egy olyan holisztikus tevékenység, amely nyelvhasználatot kíván meg nem nyelvi cél elérése érdekében, miközben egy kihívást jelentő nyelvi problémát is meg kell oldani; a feladat hosszú távú célja a nyelvtanulás elősegítése a folyamaton vagy az eredményen, vagy mindkettőn keresztül. E meghatározásban a »holisztikus« szó a tanár által »tervezett feladat« és a mindenkorli helyzetben »megvalósuló feladat« egységét jelenti, vagyis nemcsak a papíron leírt feladatot, hanem ennek tanulói interpretációját és megvalósítását is (Williams 2022: 49).”

Amennyiben a nyelvóra tervezésekor a tananyag összeállítását a feladat határozza meg és vezérli, a tanuló a feladat végrehajtása ösztönzi a nyelvtanulót arra, hogy figyeljen fel a nyelvi formára (és nem fordítva). Ebből következően az értékelés alapja a feladat végrehajtása lesz. A módszer előnye, hogy ha a feladatok kiválasztása a nyelvtanulók számára releváns, akkor valós tevékenységekhez és a nyelvtanulók céljaihoz kapcsolódik, motiváltak lesznek, ezáltal a feladatok kulcsszerepet játszanak a nyelvelsajátítás legjelentősebb folyamatainak az aktiválásában.

Williams szerint ez „a nyelvtanulási feladat alapvetően három fontos pontban különbözik azoktól a hagyományos osztálytermi tevékenységtől, amelyek a négy nyelvi készség aktivizálását igénylik: (1) a feladatnak valamilyen *kézzelfogható eredménye* van; (2) ez az eredmény *nem nyelvi jellegű* (pl. egy térkép vagy lista elkészítése); és (3) a feladatvégzés során a nyelvi *jelentésre fókuszálnak* a nyelvtanulók” (Williams 2022: 50).

A magyar mint második nyelv tanításának a szempontjából azért előnyös a TBLT módszerét követni, mert középpontjában általában a beszéd-készség áll. A legtöbb feladatot úgy tervezik, hogy a tanulóknak mindenképp interakcióba kelljen lépniük egymással – a nemzetiségileg vegyesen lakott területen pedig a magyar mint második nyelv tanításának legfőbb célja, hogy a tanulók ne féljenek használni a magyar nyelvet, és a kommunikációs céljaikat el tudják érni még akkor is, ha megnyilatkozásaik nyelvi nem mindig helyesek.

A nyelvórákon gyakran alkalmazott PPP-módszer (angol *present* – ‘prezentál, bemutat’, *practise* – ‘begyakorol’ és *produce* – ‘produkál, alkalmaz, használ’), azaz a szerkezet bemutatása, automatizálása (drilleztetése), majd kontextusban való alkalmaztatása, egymástól független, (nyelvi) strukturális elemekből álló tananyaghoz köthető. Ez azonban csak konkrét nyelvi forma megtanítására alkalmas, és töredezett, nem funkcionális tudáshoz vezet. A magyar nyelv esetében – mivel tipológiájában olyannyira eltérő minden, a tanuló által ismert nyelvtől – lehet létjogosultsága az ilyen automatizációs gyakorlatoknak, azonban szem előtt kell tartani a következőket: „(1) mivel először a nyelvi formát mutatják be, a kontextust teljesen ad hoc módon kell kitalálni;

(2) a nyelvi tudatosság növelése semmi másból nem áll, csak az »ismétel–gyakorol–alkalmaz« ciklus használatából; (3) mivel a példamondatok célja egy-egy nyelvi elem bemutatása, a természetes nyelvhasználat csak nagyon korlátozottan jelenik meg a tananyagban; (4) mivel a tanár előre kiválasztja azt az egy nyelvi formát, amit meg szeretne tanítani, a tanulóknak nem igazán marad lehetőségük arra, hogy más nyelvi jelenségeket is észrevegyenek az adott kontextusban, és ezekre rákérdőzzenek; (5) a PPP a nyelvtan- és a formaorientált nyelvtanulás korlátozott érvényű modelljét kínálja” (Williams 2022: 52).

A modell a kommunikatív nyelvtanítás újfajta alkalmazásának eredménye. Napjainkban a részvételen alapuló feladatokat a nyelvtanulás elengedhetetlen részének tekintjük.

A nyelvtanulási/nyelvoktatási elméletek ismerete mellett kulcsfontosságú a **tanítási folyamat megfelelő megtervezése**, amely az oktatás lebonyolításán túl magában foglalja az eredmények és a fejlődés folyamatos nyomon követését, valamint a tudás ellenőrzését és értékelését. A tanár a megfelelő támogató stratégiák, differenciált tevékenységek és tananyagok alkalmazásával tervezi meg az oktatást, amelyek segítik a világosan meghatározott nyelvi és egyéb célok elérését. Ebben a folyamatban kiemelt figyelmet kap az egyensúly megteremtése a nyelvi tevékenység folyékonyága, helyessége és megfelelősége között. A tanár folyamatosan értékeli a saját munkáját, és szükség esetén megfelelő módon módosítja, frissíti és javítja azt.

A nyelvtanulót és a tanulást a középpontba helyező oktatásban a tanár minél több különböző **tanulási stratégiát** mutat be, amelyekkel a tanulók önállóbbá és hatékonyabbá válhatnak a második és idegen nyelv tanulásakor, valamint alkalmazhatják azt az anyanyelvük és más tantárgyak tanulása során is, valamint az iskolán kívüli környezetben. A tanulási stratégiák ismerete és kiválasztása segíti a tanulót a tanulási célok és azok elérésének módjai megértésében, valamint optimalizálja a tanulás szervezését és időbeli beosztását. A tanulási stratégiákat tervszerűen integráljuk az oktatásba! A tanár magyarázza el a stratégiák szerepét, de ezeknek a magyarázatoknak konkrét feladatokból vagy kontextusból kell kiindulniuk. A stratégiáknak változatosnak kell lenniük, és különböző gondolkodási folyamatokat kell ösztönözniük.

A tanár alkalmazzon változatosabb és bonyolultabb gondolkodási folyamatokat igénylő tanulási stratégiákat, mint például a parafrázis, összehasonlítás, összegzés, kiemelés, kulcsinformációk keresése, példák említése, interakcióban való részvétel stb. A tanulási stratégiák kiválasztása természetesen függ a tanulók kommunikációs képességeitől, szükségleteitől is.

A **munkaformák** kiválasztása is gondos megfontolást igényel. A nyelvoktatás során az egyéni, páros, csoportos és kooperatív tanulásnak is van létjogosultsága. A kooperatív módszer egy olyan oktatási megközelítés, amelyben a tanulók kölcsönösen segítik egymást, kommunikálnak és tanulnak egymástól, hogy közös tanulási célokat érjenek el. Fontos alkalmazni a nyelvórán, mert ösztönzi a **tanulókat** az aktív részvételre és a tanulási folyamatba való nagyobb bekapcsolódásra, javítja a megértést, fejleszti a kommunikációs készségeket, ösztönzi a kritikus gondolkodást, erősíti a szociális készségeket, és növeli a motivációt. Felkészíti a tanulókat a való életre, mivel az együttműködési, kommunikációs és csapatmunkával kapcsolatos készségek kulcsfontosságúak a mindennapi és a szakmai életben való boldoguláshoz.

III. A második vagy az idegen nyelv tanulását és az eredményeket befolyásoló tényezők

A legfontosabb tényező a **motiváció**, amely szorosan összefonódik a nyelvhez való viszonyal. Mivel ezek az attitűdök viszonylag állandóak, pozitívan vagy negatívan befolyásolják a tanuló nyelvhez és tanuláshoz való hozzáállását.

A nemzetiségileg vegyesen lakott területen a magyar nyelv tanulása kötelező a többségi nemzet számára is minden oktatási intézményben. Az iskolába lépő tanuló alapvetően nem viszonyul negatívan a magyar nemzeti közösséghez, illetve a magyar nyelvhez, számára leginkább a tanár személye fontos. A tanár ezért mindig értéknek és előnyként mutassa be, és saját meggyőződésből értéknek is vallja a magyar nyelv tanulásának jogát, lehetőségét és fontosságát. A tanárnak ismernie kell azokat a tényezőket és okokat, amelyek befolyásolják a tanulók véleményének alakulását, mint például a család, a társak, a környezet, a tanárok, az értékek, a média stb. A tanulóban a szülőkkel együttműködve erősíteni kell a pozitív attitűdöt, és segíteni kell a negatív hozzáállás feloldásában.

A motiváció magában foglalja a második vagy idegen nyelv tanulásának okait, és minden olyan tényezőt, amely ösztönzi a tanulást, irányítja azt, és meghatározza annak intenzitását, időtartamát és minőségét. A tanulónak lehet belső motivációja (azaz a tanulás iránti mély személyes érdeklődés vagy az adott nyelvet beszélő kultúrával való azonosulás) vagy külső motivációja, amely gyakorlati okokra épít, mint például a dicséret, a jó jegy, a nyelv használhatósága az iskolán kívüli helyzetekben vagy a továbbtanulás és a szakmai pálya szempontjából. Ha a tanár megérti, mi motiválja az egyes tanulókat, hatékony stratégiákat alkalmazhat a nyelvtanulás motivációjának erősítésére (világos oktatási célok, dinamikus óravezetés, változatos tevékenységek, kontextusba helyezett tanítás, különböző módszerek és tevékenységek: kooperatív tanulás, a tanuló aktív résztvevője és az óra társtervezője, a saját tanulás tudatosítása, formális értékelés stb.).

A tanuló motivációjára és véleményére hatással vannak:

- » az énkép kompetens nyelvhasználóként,
- » a nyelvtanulási tapasztalatok,
- » a tanítási módszerek és megközelítések,
- » az a társadalmi környezet, amelyben a nyelveket tanítják, és az adott nyelv társadalmi szerepe (státusza) ezen a környezeten belül,
- » az életkor és nem, a nyelv elsajátításának szintje, a nyelvtanulási képesség, a személyiségjegyek, az idegen nyelv tanulásának kezdete stb.

A tanuló motiváltabb lesz, ha az idegen nyelv tanítása kihívást jelent, és arra ösztönzi, hogy magasabb kognitív szinten is gondolkodjon. Együttműködő, pozitív és támogató légkörben elérhetjük, hogy a tanuló motivált legyen (lásd SC szakterület 3.1 és 5. terület).

IV. Differenciálás és individualizálás

A tanulók különböző nyelvi és kulturális háttérrel, különböző képességekkel és eltérő motivációval, valamint különböző attitűdökkel is rendelkeznek a második vagy az idegen nyelv tanulását illetően. Az oktatási folyamat magas minőségét azonban elengedhetetlen biztosítani minden tanuló számára, miközben figyelembe kell venni a megfelelő osztálytermi légkör kialakítását is.

A tanítás differenciálása elsősorban a tanítási folyamat megszervezését jelenti, amellyel a tanár az egyes tanulók szükségleteihez és képességeihez igazodik, míg az individualizálás elsősorban didaktikai elv, amely figyelembe veszi a tanuló tulajdonságait és képességeit, hogy mindenki számára lehetővé tegye az optimális

fejlődést minden területen. Az individualizálási folyamatban először fontos felismerni a tanulók különböző adottságait, majd lehetővé tenni számukra, hogy saját érdeklődésük és erősségeik szerint haladjanak.

A differenciált oktatás alapelveinek alkalmazásával a tanárok rendszeresen és következetesen reagálhatnak a tanulók közötti különbségekre, miközben figyelembe veszik az oktatási program céljainak a megvalósítását. A differenciálás tanulóközpontú oktatást jelent, mivel azon alapul, hogy nem minden tanuló éli meg ugyanúgy a tanulást.

A tanítást különböző módokon differenciálhatjuk és/vagy individualizálhatjuk:

- » a tartalom változtatásával: például szövegek olvasása különböző nehézségi szinteken, vagy vizuális segédanyagokkal kiegészítve, illetve különböző nehézségi szinteknek megfelelő feladatok alkalmazásával,
- » a munkaforma változtatásával: például önálló munka, párban végzett, csoportos munka stb.,
- » az ellenőrzés módjának változtatásával: például a tudás bemutatása történhet szóban vagy írásban,
- » az oktatási környezet változtatásával: pozitív osztálytermi légkör, hatékony osztálytermi kommunikáció, folyamatosan elérhető források és egyéb anyagok.

A tanár az oktatási folyamat minden részét figyelembe veszi a tervezés során, és ennek megfelelően változtatja a munkamódszereket és tevékenységeket, amelyek a tanulót aktív részvételre ösztönzik. Minél jobban ismerjük a tanulókat és a közöttük lévő különbségeket, annál jobban igazíthatjuk a tanítási folyamatot az igényeikhez és képességeikhez.

V. Biztonságos és támogató tanulási környezet

A tanár az iskolával együtt arra törekszik, hogy az erőszakmentesség és az együttműködés kultúrájával olyan támogató és biztonságos tanulási környezetet alakítson ki, amely lehetővé teszi a kihívások elfogadását, a személyes vélemények kifejezését, valamint az alternatív megoldások keresését. Ez jelentősen hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók elsajátítsák a kritikai gondolkodást. A cél a tanulók könnyed és stresszmentes kommunikációja magyar nyelven, ezért olyan környezetet kell biztosítani, amelyben a hibákat a nyelvtanulás szerves részének tekintjük. A szorongás és félelem bármely nyelv tanulása és használata során negatívan befolyásolja a memóriát, valamint a kognitív és kommunikációs képességeket. Ezzel szemben egy támogató tanulási környezet pozitívan hat a tanulók önbizalmára, a nyelvtanulás iránti aktivitásukra, az oktatás szereplői közötti bizalmon alapuló kapcsolatra, valamint a más nyelvek és kultúrák pozitív szemléletére. Éppen ezért kulcsfontosságú, hogy a tanár nyitott és elfogadó legyen a különböző nyelvekre és kultúrákra, és ösztönzze a tanulókat a nyelv használatára, miközben figyelmet fordít a tiszteletteljes és időszerű visszajelzések biztosítására. A nyelvtanulás egyik fontos célja olyan biztonságos és támogató tanulási környezet kialakítása, amely figyelembe veszi a tanulók különböző anyanyelveit és domináns nyelveit, valamint kulturális hátterét.

VI. Témakörök

A tartalom szerepe a második vagy az idegen nyelv tanulásában kulcsfontosságú, mivel kontextusba helyezi a tanulást, a nyelvhasználat pedig a kommunikációs célok elérésének kulcsává válik. A tanulók így a második vagy az idegen nyelvet autentikus és valószerű módon használhatják, ami lehetőséget ad számukra, hogy megismerjék a körülöttük lévő világot, miközben fejlesztik nyelvi készségeiket, valamint pozitív viszonyulást alakítanak ki, és ehhez igazítják értékrendjüket.

A második vagy az idegen nyelv tanítása során minél autentikusabb anyagokat (pl. rövid hírek, plakátok, reklámok, egyszerű nyelvezetű interjúk, könnyen értelmezhető szépirodalmi művek stb.) és multimédiás anyagokat adjunk a tanulóknak feldolgozásra. A megértés segítésében a tanár eleinte nagyobb szerepet vállal, majd a tanulókat egymás támogatására ösztönzi, de mindvégig támogató környezetet biztosít. Az interaktív anyagokkal való munka az általános iskola 2. szakaszának végétől folyamatosan megjelenik a tanórai tevékenységekben, a középiskolában pedig elengedhetetlen része a nyelvtanulási folyamatnak, így is segítve a tanulók digitális kompetenciáinak fejlesztését.

A témakörök az általános iskola második és harmadik nevelési-oktatási szakaszában általános műveltségi területeket foglalnak magukba, bővítve az első nevelési-oktatási szakaszban tárgyalt témaköröket. A célok és követelmények megvalósítása ezeken belül történik. A közös célok egy részét, különös tekintettel a fenntarthatóságra az egyes témakörökön belül (lakókörnyezetünk, otthon, egészséges életmód, vásárlás, évszakok, időjárás, hobbi) valósíthatjuk meg, mások pedig átszövik a tanórai tevékenységeket, a tanulók pedig ezek segítségével formálják az egyén fejlődéséhez fontos álláspontokat és értékeket.

Az általános műveltségi területek segítenek a tanulók tudásának fokozatos bővítésében, elmélyítésében, és ösztönzik a magasabb taxonómiai szintű gondolkodási folyamatokat, a pozitív viszonyulás fejlesztését, valamint a kritikai gondolkodás kialakítását és az etikai elvekről (igazságosságról, egyenlőségről, együttérzésről) való gondolkodást, mindez pedig mélyebb nyelvi megértést és a nyelvi készségek átfogó fejlesztését eredményezi.

VII. A közös célok szerepe a második nyelv oktatásában

A közös célok olyan tudások, készségek és képességek, amelyek minden egyén jelenéhez és jövőjéhez alapvetőek. Az általános oktatás során a tanuló lehetőséget kap az alapvető készségek fejlesztésére és a minőségi tudás megszerzésére, amely hozzásegítheti a sikeres életvitelhez a komplex és gyorsan változó környezetekben. A közös célok megvalósíthatók az adott tantárgy tanulási céljai, a tanulási tartalmak (témakörök) vagy az oktatás megfelelő megközelítései (módszertan) által. Ezért a tanárnak az összes létező közös céllal meg kell ismerkednie, nem csupán azokkal, amelyeket a tudáskatalógus meghatároz, hiszen így a saját megítélése szerint – az oktatott program szükségleteihez igazodva – más közös célokat is beépíthet az oktatási folyamatba.

VIII. A tanítási folyamat megtervezése, az előrehaladás nyomonkövetése, tudásellenőrzés és értékelés

A tanulási folyamat tervezésekor a következőket kell végiggondolni:

1. **A tanulási célok meghatározása**
2. **A módszerek és munkaformák kiválasztása**
3. **A tananyagok előkészítése** (kiválasztása, megalkotása, a megfelelő célhoz igazítása...)
4. **Az előrehaladás követésének módjai** (pl.: rendszeres visszajelzések, a feladatok és gyakorlatok nyomon követése, tudásellenőrzés, beszélgetés)
5. **A tudás ellenőrzésének és értékelésének módjai** (írásbeli tesztek, dolgozatok, szóbeli válaszok, gyakorlati feladatok, projektfeladatok, önértékelés stb.)

6. **Az értékelés** (A tanulási folyamat értékelése kulcsfontosságú lépés a tanítás hatékonyságának megértésében. Ez magában foglalja mind a tanárok, mind a tanulók visszajelzéseit, valamint a tanult eredmények elemzését, illetve a tanulási folyamatok megfelelő módosítását.)

A fenti lépések által a tanár összhangba hozza a célokat, módszereket és eszközöket, és biztosítja, hogy a tanulók a tanulási célok elérése mellett fejlesszék a készségeket, és értékeket sajátítsanak el a tartós tudás megszerzéséhez, valamint bővítéséhez.

IX. A tanulói előrehaladás nyomon követésének tervezése

A tanárnak különböző módszereket kell alkalmaznia a tanulók nyelvtudásának ellenőrzésére és támogatására.

A magyar mint környezetnyelv tanítása során nagyon fontos, hogy az egyes oktatási szakaszokba – tehát az általános iskola első, második és harmadik nevelési-oktatási szakaszába – lépéskor a tanár mérje fel a tanulók tudásszintjét, így folyamatosan és individuálisan ellenőrizheti, hogy mennyit fejlődtek a kezdetekhez képest. Előfordulhat, hogy a tudás ellenőrzésének eredményei alapján módosítani szükséges a végső értékelést, vagy annak területeit. A tanár mindig és folyamatosan adjon visszajelzést a tanulók erősségeiről és a nehézséget okozó területekről is. A visszajelzés kulcsfontosságú, mivel segít a tanulóknak nyomon követni saját és közös előrehaladásukat, továbbá lehetőséget ad az önreflexióra és a tanulási folyamat értékelésére. A tanuló ezáltal jobban kapcsolódik a tanulási folyamathoz, és motiváltabb lesz.

A tanulók nyelvi előrehaladásának nyomon követése során a tanár szakaszokra bontja a célok elérését az adott oktatási szakasz elejétől a végéig, és a saját szakmai megítélése, valamint a tanulók előzetes tudása alapján határozza meg az elérhető eredményeket, amelyeknek összhangban kell lenniük a követelményekkel és a célokkal.

X. A tudás értékelése

A magyar mint környezetnyelv tantárgy esetében a nyelvtanulás értékelése a tantervben meghatározott célok és követelmények alapján történik, és megfelel a hivatalos szabályozásnak. Az írásbeli, szóbeli vagy más típusú értékelés lehetővé teszi a megszerzett tudás, ismeretek és készségek ellenőrzését. A tanár vegye figyelembe a tanulók eltérő képességeit és tudásszintjét, valamint a nevelési-oktatási szakaszok közötti átmenetet! Egyeztessen a tanulók korábbi pedagógusaival, hogy a lehető legpontosabb képet kapja a magyar nyelvre vonatkozó előzetes tudásukról és tapasztalataikról, továbbá ismerje a korábbi nevelési-oktatási szakaszok tanterveiben szereplő célokat és követelményeket.

A tudás felmérése és értékelése a formatív értékelés szempontjai alapján történjen! A tanulóknak előre tisztában kell lenniük az értékelési kritériumokkal. A tudásellenőrzés a nyelvoktatás állandó része, amely minden iskolai órán jelen van. A tudásellenőrzés célja, hogy visszajelzést adjon a tanulónak a megszerzett tudásának pillanatnyi állapotáról és a jövőbeli teendőiről, valamint a tanár számára információt nyújtson arról, mennyire működnek a választott oktatási módszerei, megfelelőek-e az oktatási anyagok stb. A jó minőségű tudáspróbák nemcsak az alapvető készségeket mérik, hanem a megértést is ösztönzik, és ellenőrzik a megszerzett tudás alkalmazási szintjét. A tanulás és a tudás értékelése akkor hatékony, ha a tanulók szabadon tudják használni a megszerzett tudást anélkül, hogy éreznék az ellenőrzési/értékelési helyzetet. Ez lehetővé teszi a tanulás stresszmentesebb és hosszú távú fejlődést biztosító környezetét.

A tanuló előrehaladásának nyomon követésében fontos szerepet játszanak a házi feladatok és egyéb olyan tevékenységek is, amelyek nem közvetlenül az osztályteremben zajlanak.

A tanulók számára fontos olyan feltételeket biztosítani, hogy ők maguk is aktívan és felelősségteljesen részt vehessenek a tudás értékelésében, az önreflexió, a személyes előrehaladás értékelése már az általános iskola 2. nevelési-oktatási szakaszában megkezdődhet, emellett fontos a társak értékelése is, a szubjektív és a felelősségvállalás megtanulása.

A tanulást elősegítő és támogató ellenőrzést, az értékelés módszereit, valamint tevékenységeit is meg kell tervezni, ezeket a tanár a tanítás körülményeihez igazítja. A jó tudásellenőrzés holisztikus, folyamatos, támogatja a tanulást, ösztönzi a tanulót a célok elérésére, összhangban van a modern pedagógiai elvekkel, és elég változatos, hogy a tanuló különféle teljesítményeit mérhesse.

A **tudás értékelésekor** igyekezzünk autentikus környezetet és tevékenységeket teremteni. A közvetlen értékelés alapját a kommunikációs tevékenységek képezik, amelyekkel a nyelvhasználók a valódi élethelyzetekben találkoznak. Az értékelés során a tudásra koncentrálunk, nem a tudás hiányosságaira, és figyelembe vesszük azt is, amit a tanulók önállóan próbálnak kifejezni. A véleménykifejtést illetően, ha a tanuló megfelelő érvekkel támasztja alá saját álláspontját, és nyelvíleg kulturáltan fejezi ki, azt akkor is el kell fogadni, ha a tanár nem ért vele egyet, de figyelembe kell venni, hogy álláspontja ne sértse az alapvető emberi és állampolgári jogokat.

Az értékelés a tudás és képességek elérésének szintjére összpontosít, amelyeket az adott tudáskatalógus követelményei rögzítenek. Az értékelés tehát nem csupán a tanulók tudásának felmérésére szolgál, hanem arra is, hogy támogassa őket a tanulásban, és elősegítse a fejlődésüket a tanulási folyamat során.

A tanár a következőket értékelheti:

- » **A funkcionális nyelvtudást és stratégiákat:** pl. adatok keresése, gyűjtése és rendszerezése, szótárak használata, ötletek kifejezése különböző módokon, kreativitás, együttműködés stb. – egy feladat elvégzéséhez szükséges ismeretek.
- » **A szövegértést:** a hallás- és olvasásértési feladatok során a beszélt vagy audiovizuális üzenetek és különböző írott szövegek megértésének a szintjét értékeljük. Az olvasottszöveg-értés feladatainál az adatok összekapcsolásának és magyarázatának képességét, valamint a szövegről alkotott vélemények megfelelő megindoklását vizsgáljuk. Ebben az értelemben fejlesztjük és értékeljük az olvasási és interkulturális képességet is.
- » **A szóbeli és írásbeli interakciós készséget, valamint szóbeli és írásbeli kifejezést:** az írásbeli és szóbeli tevékenységek során értékeljük a szövegek alkotásának a képességét. Egyes feladatoknál az értékelés során fókuszálhatunk csak néhány olyan elemre, amelyeket a folyamat során megfigyelünk.
- » **A szövegalkotást:** Értékeljük a szókinccs, szóalkotás, alkalmazható nyelvtan, intonáció és kiejtés ismeretét a beszédben és írásban, valamint a különböző nyelvi stílusok és regiszterek megértését! Mérhetjük a nyelvi összetevők alkalmazhatóságát a valódi kommunikációs helyzetekben, de kerüljük a nyelvtani szabályok reprodukálását célzó feladatokat az értékelés során!
- » **Csak azokat a munkákat értékeljük, amelyek az oktatás során készültek:** Minden olyan tevékenységet és feladatot mérhetünk, amely a tanulási folyamat része.

A művészi szövegek visszamondása lehetőleg ne legyen az értékelés része, mivel ez nem képezi a funkcionális nyelvhasználat részét. Ehelyett inkább azt értékeljük, hogy a tanuló megfogalmazza a művészi szöveg keltette érzelmét, benyomásait.

Értékelési módszerek

A nyelvoktatás során különböző módon értékelhetjük a tudást, beleértve a hagyományos írásbeli és szóbeli tudáspróbákat, valamint a modern, alternatív értékelési formákat. Az alternatív mérés közvetlenül az ismeretek értékelése, amelyeket valós élethelyzetekben alkalmaznak, és lehetőséget adnak a tanulók számára a nyelvi kifejezésben való motiváltságra.

Szóbeli értékelés: A szóbeli értékelés során elsősorban a szóbeli kifejezést és interakciós készséget vizsgáljuk. A hagyományos felelés csupán részleges képet ad egy tanuló beszédkészségéről. A beszédkészség átfogóbb és realisztikusabb értékelését akkor érhetjük el, ha a tanulók aktívan részt vesznek kommunikációs feladatokban, például párbeszédben vagy csoportmunkákban.

Írásbeli értékelés: Az írásbeli értékelés elsősorban az írásbeli kifejezés és írásbeli interakciós készséget vizsgálja, valamint a különböző nyelvi készségeket, az értékelés során figyelembe vesszük a már tanult nyelvi elemeket.

Az egyes (írásbeli, szóbeli, integrált/összetett) feladatok és kérdések értékelési kritériumainak világosan tükrözniük kell az értékelési célokat, azaz azt, hogy milyen típusú tudást mérünk, és milyen kritériumok alapján adunk pontokat. A tanulónak értenie kell, hogy miért értékeljük a feladatot vagy kérdést (megértés, megfelelő nyelvhasználat vagy nyelvtani pontosság; például, ha a cél a szöveg megértésének értékelése, akkor a nyelvtani pontosság nem lehet kritérium). Az értékelési kritériumok a pontrendszer mellett minden tudáspróba kísérő dokumentumai.

Alternatív értékelési módszerek

Az alternatív értékelési módszerek általában kevésbé formálisak, mint a hagyományos tudáspróbák, és szinte mindig hosszabb időszakot ölelnek fel, folyamatosan kísérik a tanuló fejlődését. Az alternatív értékelési módszerekkel olyan összetettebb, integrált és hosszabb távú tevékenységeket értékelhetünk, amelyek a nyelvhasználók valós kommunikációs helyzeteiben is előfordulnak. Különösen alkalmasak a folyamatközpontú tudás és készségek mérésére például a hosszabb szövegek olvasása és írása, valamint a projektmunka. A tanuló teljesítményének hosszú távú figyelemmel kísérése megbízhatóbb képet ad a különböző tudások és készségek elért szintjéről, és tükrözi az egyén nyelvi fejlődését is.

Az értékelés minőségi alapelvei minden típusú tudáspróba vagy értékelési módszer esetén érvényesek. Az eredményeket a meghatározott kritériumok szerint osztályozzuk.

Záróértékelés

A záróértékelés az összes olyan értékelésből áll, amelyet a tanuló a tanév folyamán szerzett, és figyelembe veszi a tanuló előrehaladását az egyes tanulási időszakokban. Az értékelés a teljes tudást figyelembe véve, a tanuló által a nyelvórák során fejlesztett és bemutatott összes tudást és készséget kiegyensúlyozott módon veszi alapul. **A végső osztályzatot nem az aritmetikai átlag kiszámításával kapjuk meg.**

Különleges bánásmódot igénylő tanuló esetén az értékelési folyamatot a megfelelő módon igazítjuk a helyzethez és igényekhez. Nem mérünk olyan tudást és készségeket, amelyeket a tanuló nem tud fejleszteni.

A tudás ellenőrzése és értékelése után a tanár vizsgálja felül a saját munkáját, hogy tanítási módszereivel igazodjon az adott osztályhoz, csoporthoz, helyzethez.

A magyar mint második nyelvet oktató tanár folyamatosan gondoskodik szakmai fejlődéséről, vegyen részt továbbképzéseken és szemináriumokon, illetve olvasson magyar nyelven, valamint kísérje figyelemmel a magyar nyelvű sajtót! A kollégák közötti tudás- és tapasztalatcsere is nagy jelentőséggel bír, és támogató környezetet biztosít.

XI. Tanulás az osztályterem kívüli környezetben

A nyelvtanulás szerves része az osztályterem kívüli környezetben való nyelvhasználat, amely a tanulóknak lehetőséget ad arra, hogy megszilárdítsák vagy továbbfejlesszék a tudásukat, készségeiket és képességeiket valós, változatos élethelyzetekben. Emellett a tanulók önálló tanulási stratégiákat alakítanak ki, erősítve önállóságukat, és ezzel a saját tanulási folyamatuk és megszerzett tudásuk iránti felelősségvállalást. Különösen ajánljuk a szakmai kirándulásokat Magyarországra vagy a Kárpát-medence magyarlakta területeire, a magyar kulturális programokon való részvételt, kiállítások, nevezetességek, múzeumok, galériák meglátogatását, könyvek, folyóiratok és képregények olvasását, magyar nyelvű zenék és podcastok hallgatását, a magyar nyelvű programokon, kulturális rendezvényeken való részvételt.

[1] Bővebben lásd: <http://carap.ecml.at>

[2] A kommunikatív kompetencia három részből áll: nyelvi, szociolingvisztikai és pragmatikai kompetencia (Council of Europe 2011: 35).

[3] A kulturális reáliák „...a forrásnyelvi kultúrára sajátosan jellemző jeltárgyak (ételek, italok, viseletek stb.), amelyeknek a célnyelvben nincs megfelelőjük; a nyelvben: a fenti jeltárgyak elnevezései...” (KLAUDY 1999: 163).

[4] Samuda és Bygate (2008: 58) szerint „a feladatok az oktatás központi elemei, ezek »hajtják« a tanórai tevékenységet, meghatározzák a kurrikulumot és tanmenetet, valamint az értékelés módját is” (I. Williams).

TÉMAKÖRÖK AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA MÁSODIK NEVELÉSI-OKTATÁSI SZAKASZÁBAN

- 1. Én és a világ** (bemutakozás, napi rutin, baráti kapcsolatok, hobbi, tulajdonságok, közösségi média)
- 2. Lakóhelyünk** (otthon, szoba, lakókörnyezet, feladatok a ház körül)
- 3. Család** (családi, rokon kapcsolatok, közös programok, munkamegosztás)
- 4. Iskola, tanulás** (taneszközök, tantárgyak, helyiségek, mit csinálunk az egyes órákon)
- 5. Egészséges életmód** (kedvenc ételek, egyszerű receptek, étkezési szokások, étkezés otthon és étteremben, testrészek, orvosnál, alapvető betegségek, pihenés, mozgás)
- 6. Környezetünk** (háziállatok, vadállatok, növények az udvaron, konyhakert, környezetvédelem, fenntarthatóság)
- 7. Utazás, közlekedés** (iskolába járás, közlekedési eszközök, szabályok, nyaralás, kirándulás, tábor)
- 8. Jeles napok** (nemzeti, családi, vallási, iskolai ünnepek, szokások)

9. Vásárlás (boltban, piacon, fizetési eszközök, internetes vásárlás, reklámok, alapvető árucikkek, boltok fajtái)

10. Szabadidő, hobbi (sport, hobbi, kinti-benti programok, szakkörök)

11. Évszakok, időjárás, öltözködés (évszakok, ruhaneműk, időjárási jelenségek)

12. Ismerjük meg Magyarországot! (nagy tájak, tavak, folyók, hungarikumok, magyar hírességek, tudósok, találmányok, ételek, szokások, a magyar nyelv)

AJÁNLOTT MŰVÉSZI SZÖVEGEK A MÁSODIK NEVELÉSI-OKTATÁSI SZAKASZBAN

	4. OSZTÁLY	5. OSZTÁLY	6. OSZTÁLY
NÉPDAL, MŰDAL	Gryllus Vilmos: Őszi falevél Kolompos együttes: Én elmentem a vásárba... Kiskarácsony, nagykarácsony Apacuka: Családfánk Gryllus Vilmos: Pitypang Kolompos együttes: Jönnek a huszárok Muszorgszkij: Egy kiállítás képei – Csibék tánca a tojáshéjban Halász Judit: Boldog születésnapot Sándor napján Kis kece lányom	Alma együttes: Nád a házam teteje Csendes éj Gryllus Vilmos: Ábécédé Kaláka: Este van már, nyolc óra Mennyből az angyal Tavaszi László–Vass Mónika: J betűs dal Tavaszi László–Vass Mónika: L, Ly betűs dal Tavaszi szél vezet áraszt	Apacuka zenekar: Itt a nyár; Állati dal Cinege, cinege, kismadár Csipkefa bimbója Gryllus Vilmos: Nótás Mikulás Iszkiri zenekar: Kirándulós dal Iszkiri zenekar: A katicabogárka Kaláka együttes: Nátatok laknak-e állatok?; Tavaszi dal Kolompos együttes: Hej, Dunáról fúj a szél Madárka, madárka
VERS	Ágh István: Virágot álmodtam Csukás István: Sün Balázs (részlet) Erdélyi József: Őszi álom (részlet) Fecske Csaba: Anya; Apa; Nagyi; Nagypapó Gazdag Erzszi: Száll, száll a pillangó Kiss Ottó: A játékban az az igazságos Móricz Zsigmond: Iciri-piciri Nyulász Péter: Farsang Tóth Ágnes: Hónapok Weöres Sándor: Buba éneke Zelk Zoltán: A négy vándor	Fésűs Éva: Őszi dúdoló Gazdag Erzszi: Honnan jöttél, Téliapó?; A bohóc köszöntője Kiss Ottó: Nagypapa vet majd Oravecz Imre: A szobában tavasz van Osváth Erzsébet: Jött őszanyó hideg széllel Szabó Lőrinc: Nyitnikék (részlet) T. Horváth Imre: Mit kívánj a nyárra? Tandori Dezső: Az asztal Varga József: A spenótról Zelk Zoltán: Este jó, este jó Weöres Sándor: Galagonya	Gazdag Erzszi: Madárka, madárka Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén Nemes Nagy Ágnes: Ki ette meg a málnát? Orgoványi Anikó: Március 15. Petőfi Sándor: Itt van az ősz, itt van ujra Szűnyogh Sándor: Bodri és a fogkefe Tóth Krisztina: Fázós dalocska Weöres Sándor: Ha a virág rigó lenne
MESE	Devecseri László: Ki segít a nyuszinak? Jékely Zoltán: A három pillangó Jónás Orsolya: Mese a hóemberről, aki barátokat keresett Nicola Kinneer: Az icipicit bátor nyúl Marék Veronika: Boribon, a bajnok; Boribon utazik (+ diafilm) Móricz Zsigmond: A kismalac és a farkasok (+ rajzfilm vagy diafilm) Vlagyimir Szutyjev meséi	Arany László gyűjtése: A kiskakas gyémánt félkrajcárja (+ rajzfilm vagy diafilm) Berg Judit: Farsang; Maszat kalandjai (+ rajzfilm vagy diafilm) La Fontaine: A róka és a golya Grimm testvérek: A három kismalac (+ rajzfilm vagy diafilm) Magyar népmesék: Az öreg halász és a nagyravágyó felesége (+ rajzfilm vagy diafilm) Mihail Pljackovszkij: Lecke a barátságról Rosivall Kinga: A pötty nélküli katica	Bence Utrosa Gabriella: Ki lakik a sötétben? Döbrentey Ildikó: Duci Magyar népmesék: A hét kecskegida (+ rajzfilm) Szegedi Katalin: Palkó (részletek)
AUDIOVIZUÁLIS ANYAGOK	Bartos Erika: Bogyó és Babóca Gryllus Vilmos: Bicikli; Maszkabál Kaláka: Volt egy fakatona; Pelikán Zdeněk Miler: Kisvakond (pl.: Kisvakond és a hóember)	Alma együttes: Szuperkukák; Nád a házam teteje Bálint Ágnes–Kertész György: Vízipók-csodapók Csukás István: Süsü, a sárkány Gryllus Vilmos: Karácsonyi dalok; Zápor; Károkatoná Kaláka: A cinege cipője; Marék Veronika: A kockásfülű nyúl – Az elveszett papagáj Kis Hétrét: Elvitte a róka Mátyás király mesék (pl.: Egyszer volt Budán kutyavásár) Magyar népmesék (pl.: A só) Napsugár együttes: Móka torna	Bálint Ágnes: Frakk, a macskák réme Csukás István: Pom Pom meséi Csukás István–Sajdik Ferenc: A nagy ho-ho-ho horgász Mátyás király mesék (pl.: Mátyás király és az okos lány) Magyar népmesék (pl.: A kis gömböc) Iváná Sládková: A víz körforgása – Hogyan lett a vízcseppekből ivóvíz?

TÉMAKÖRÖK AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA HARMADIK NEVELÉSI-OKTATÁSI SZAKASZÁBAN

1. **Én és a világ** (bemutakozás, napi rutin, tulajdonságok, barátság, szerelem, önismeret, értékrend, a másság elfogadása, kamaszkor)
2. **Család, rokonság** (egymásközi viszonyok, rokoni kapcsolatok, családfa, közös programok, munkamegosztás)
3. **Jeles napok** (nemzeti, családi, vallási, iskolai ünnepek, szokások, népi hagyományok)
4. **Lakóhelyünk** (otthon, lakóhelytípusok, berendezés, város-falu)
5. **Környezetünk** (élővilág, érdekességek az állatvilágból, környezetszennyezés, környezetvédelem, fenntarthatóság, az egyén felelőssége)
6. **Időjárás** (időjárási jelenségek, időjárás-előrejelzés, időjárás-jelentés, szélsőséges időjárás)
7. **Egészséges életmód** (testrészek, belső szervek, táplálkozás, mozgás, káros szenvedélyek, betegségek, orvosnál)
8. **Vásárlás** (vásárlási szokások, piac, árucikkek, boltok, ruhaneműk, kiegészítők, öltözködés, divat, méretek, újrahasznosítás)
9. **Szabadidő, szórakozás** (hobby, koncert, táborozás, nyaralás, film, mozi, rádió, tévé, olvasás, kirándulás, fesztivál, helyi rendezvények)
10. **Sport és játék** (sportágak és -események, olimpiai játékok, magyar sportolók, paralimpia; régi és új idők játécai, játék- és kutyüfüggőség, társasjáték)
11. **Ismerjük meg Magyarországot!** (nagyobb városok, Magyarország nagy tájai, növény- és állatvilág, szokások, jelentős történelmi események, hungarikumok, nemzeti és regionális értékek, sztereotípiák)
12. **Tudomány, technika** (találmányok, felfedezések, vívmányok, magyar tudósok, Nobel-díjasok)
13. **Kultúra és művészet** (magyar művészek, film- és zeneművészet, magyar zeneszerzők, táncművészet, festészet, szobrászat, színház, múzeum, kiállítás, kortárs művészet)
14. **Az ember és a nyelv** (anyanyelv, környezetnyelv, idegen nyelv, hivatalos nyelv, kétnyelvűség, kettősnyelvűség, többnyelvűség, a magyar nyelv Szlovéniában, különjogok)
15. **Tervek a jövőről** (iskolatípusok, szakma, hivatás, szakmaválasztás, foglalkozások, álmok, itthon maradás, elvándorlás)
16. **Digitális világ** (kezdetek, előnyök-hátrányok, veszélyek, függőség, közösségi média, internetes zaklatás, csalások, álhírek, források megbízhatósága, digitális kompetenciák, mesterséges értelem)

Javasolt művészi szövegek

Versek:

Ady Endre: Kocsiút az éjszakában; Őrizem a szemed

József Attila: Altató; Tedd a kezed; Tiszta szívvel

Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom

Kölcsey Ferenc: Himnusz

Lackfi János: Beszólások

Petőfi Sándor: Nemzeti dal; Reszket a bokor, mert...

Radnóti Miklós: Éjszaka; Két karodban

Szabó Lőrinc: Szeretlek

Szabó T. Anna: Szerencsejáték

Vörösmarty Mihály: Szózat

Prózai szövegek:

Fekete István: Tüskevár (részletek)

Leiner Laura: A Szent Johanna gimi (részletek)

Móra Ferenc: A Pál utcai fiúk

Wéber Anikó: Az osztály vesztese (részletek)

Greccsó Krisztián: Anyám első süteménye

Kortárs ifjúsági novellák, pl. innen: <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/Oslkmat>

Audiovizuális anyagok

Filmek, filmrészletek, rövidfilmek, rajzfilmek:

A dzsungel könyve (musical)

A légy

A Pál utcai fiúk

Deák Kristóf: Mindenki

Drakula (jelenet)

Hajdú Szabolcs: Fehér tenyér

Gusztáv

Horváth Botka Áron: Részecskék – Delčki

István, a király (musical)

Kontroll (az ellenőrök bemutatkozásának jelenetei)

Liza, a rókatündér

Ludas Matyi

Macskafogó

Magyar népmesék

Magyar vándor

Mátyás király-mesék

Méző Aladár kalandjai

Moszkva tér

Nyuszi és az őz

Padlás (musical)

Sorstalanság

Toldi

Valami Amerika

Fekete pont

Zenezámok:

Bagossy Brothers Company: Olyan ő; Visszajövök; Van egy ház

Beatrice: Nyolc óra munka

Bergendi: Sajtból van a hold!

Bikini: Adj helyet magad mellett!; Mielőtt végleg elmegyek

Budapest Bar: Szívemben bomba van

Charlie: Nézz az ég felé!; Aludj el, Kisember!

Csík zenekar: Kézen fogsz, és hazavezetsz

Demjén Ferenc: Darabokra törted a szívem; Szerelemvonal

EDDA: Kör közepén állok; Hűtlen

Kaláka

Kávészünet: Két nyárfa; Itt van az ősz, itt van újra

Koncz Zsuzsa: Ha én rózsá volnék; Kertész leszek

LGT: Neked írom a dalt; Valaki mondja meg; Elfelejtett szó; Nagy utazás

Máté Péter: Elmegyek

Oláh Ibolya: Magyarország

Omega: Gyöngyhajú lány; Ha én szél lehetnék

Quimby: Most múlik pontosan; Ajjajaj, egy levelet felkapott a vihar

Republic: Szállj el kismadár; Szeretni valakit valamiért

Rúzs Magdi: Most élsz! (Máté Péter)

Tankcsapda: Örökké tart; Ez az a ház; Mennyország tourist

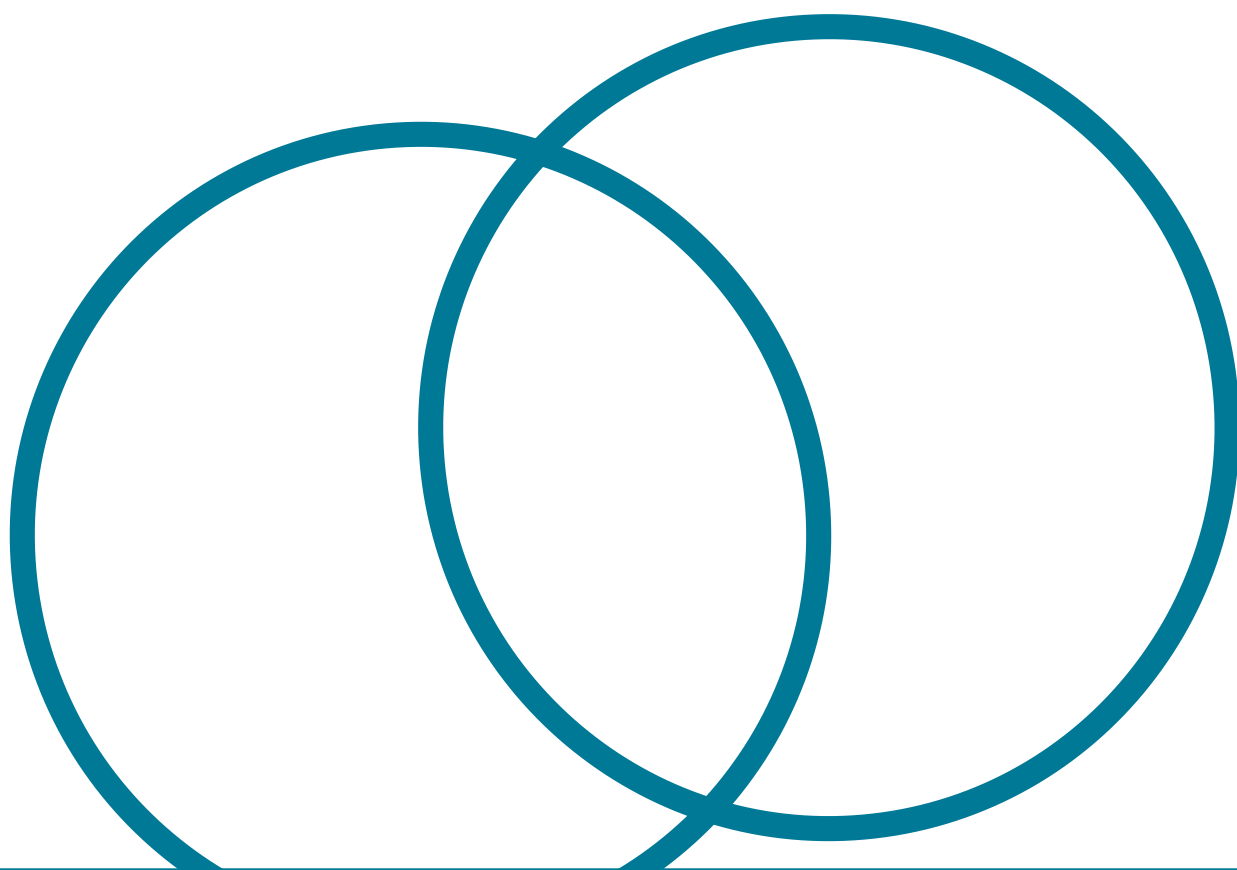
Zanzibár: Nem vagyok tökéletes

Zorán: Kolo; Kell ott fenn egy ország!

MAGYAR MINT MÁSODIK NYELV

MÁSODIK NEVELÉSI-OKTATÁSI SZAKASZ

TÉMÁK, CÉLOK, KÖVETELMÉNYEK

SZÖVEGÉRTÉS

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A második vagy az idegen nyelv tanítása során a négy alapkészség egyike a szövegértés, amely magában foglalja a szóbeli és írásbeli szövegek megértését.

A szóbeli szövegértés, az audiovizuális megfigyelés és az olvasott szöveg értése során a tanuló tovább fejleszti az auditív érzékenységét a magyar nyelv iránt. Fejleszti a hallásértési stratégiáját és képességét, gazdagítja nyelvi repertoárját, így olyan nyelvi szerkezetek birtokába jut, amelyek elegendőek a kommunikációs igényeinek a kifejezéséhez. Eredeti magyar nyelvű szövegeket hall, hallgat, olvas és tanul (versek, dalok, nyelvtörők, történetleírás, utasítások, plakátok stb.), ezáltal fejleszti interkulturális érzékenységét és többnyelvűségét. A tanuló megérti az osztálytermi kommunikációt és a környezetében előforduló mindennapi kifejezéseket, és szívesen hallgat magyar nyelvű szövegeket. Ennek során tudatosítja az udvarias kommunikáció összetevőit, és megtanulja felismerni és használni a kulturális elemeket. Olyan befogadói stratégiákat is fejleszt, mint például az ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése. Egyre több szövegtípussal ismerkedik, valamint tudatosítja ezek jellemzőit. Míg az első nevelési-oktatási szakaszban a nyelvi befogadás receptív szintje kapott hangsúlyt, a másodikban a szövegalkotás is előtérbe kerül, illetve azt a szövegértéssel párhuzamosan fejlesztjük.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A téma három alegységre oszlik, valamint a tanuló elkezd szövegértési stratégiákat alkalmazni.

- A hangzó szövegek értése során a tanuló a magyar nyelvű beszéd és rövid, egyszerű hallott szövegek megértését gyakorolja.
- A tanuló a magyar nyelvű audiovizuális anyagok megtekintésével gyakorolja a rövid, egyszerű szövegek megértését. Azonosítja a magyar nyelv hangjait, ritmusának, hanglejtésének jellegzetességeit.
- A tanuló a magyar nyelvű szövegek olvasása során gyakorolja a rövid, egyszerű szövegek olvasás utáni megértését.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A TÉMÁHOZ

Az általános iskola második nevelési-oktatási szakaszában a tanuló egyre inkább tudatos nyelvhasználóvá válik. A második nyelv tanítása során ebben a szakaszban a szóbeliség és az írásbeliség egyensúlyba kerül. A szövegértési feladatokkal előkészítjük a szövegalkotást, hiszen a nyelvtanulás célja, hogy az általános iskola végére a tanuló önálló, aktív nyelvhasználóvá váljék B1-es szinten. A hallott szövegek és audiovizuális anyagok

megértésére legalább akkora hangsúlyt kell fektetni, mint az olvasott szövegére, hiszen a funkcionális nyelvtudást jobban elősegíti a természetes beszéd megértése, illetve a vizuális ingerek manapság túlsúlyban vannak a nyomtatott szövegekkel szemben. Szem előtt kell tartanunk azt is, hogy a magyar mint második nyelvet tanulók a legtöbbször csak a magyarórán olvasnak magyar nyelven.

Az olvasásértés fejlesztése különböző tanítási módszerekkel és munkaformákkal érhető el, amelyek lehetővé teszik a tanulók számára, hogy fokozatosan fejlesszék ezt a készséget. Kezdetben rövidebb szövegeket olvasnak az alapvető szókincsre összpontosítva. Később áttérnek a kissé nagyobb kihívást jelentő anyagokra, például hosszabb szövegekre, amelyek összetettebb szókincset és különböző nyelvtani szerkezeteket tartalmaznak.

A szótárakkal, online szótárakkal és fordítóprogramokkal, valamint a mesterséges intelligenciával való ismerkedés segítheti a naprakészséget, a későbbi tudatos szótárhasználatot, ezáltal fejleszti a problémamegoldást.

A tanuló szövegértési stratégiáit a következő módokon fejleszthetjük:

- » a megértéshez az írott szöveg minden mondatát külön-külön olvassa el, ha szükséges, többször is,
- » próbáljon meg következtetni egy ismeretlen szó, kifejezés jelentésére, egy adott cselekvésre vagy tárgyra, ha a szövegkörnyezet nagyon egyszerű, és egy ismerős, mindennapi témára vonatkozik,
- » törekedjen felismerni az ismerős neveket, szavakat és alapvető kifejezéseket, szükség esetén olvassa újra azokat,
- » törekedjen kitalálni egy ismeretlen szó/kifejezés valószínű jelentését, amely hasonló az általa beszélt nyelvben használt szóhoz, kifejezéshez,
- » értelmezze a mindennapi jeleket és piktogramokat,
- » a szövegben elfoglalt helyükből (pl. egy levél elején vagy végén) törekedjen következtetni ismeretlen, bevett kifejezések jelentésére és funkciójára,
- » ismerje fel saját segítség iránti igényét és a segítségkeresési stratégiákat. **KC** (3.3.5.2)

HALLOTT SZÖVEG ÉRTÉSE

CÉLOK

A tanuló:

K: tudja azonosítani a hallott szöveg vagy beszélgetés témáját, miközben fejlessze az aktív hallgatás, az asszertív kommunikáció, a mások iránti érdeklődés és a másokkal való törődés kifejezésének a készségét;

KC (3.3.2.1)

K: értse meg az alapvető információkat a hallott szövegekben;

K: értse meg a tanári utasításokat;

K: gazdagítsa szókincsét, kifejezőkészsét a beszélt szövegek és magyar dalok hallgatása által;

K: értse meg az iskolai szituációkhoz kapcsolódó közléseket, bejelentéseket;

K: értsen meg rövid telefonbeszélgetést;

K: értse meg az egyszerű kérdéseket és kijelentéseket, cselekvéssorokat, valamint a már tanult szavakat, kifejezéseket, mondatokat;

V: ismerje fel, hogy a társalgásban résztvevők mikor értenek egyet és mikor nem;

K: dalok, nyelvtörők, művészi szövegek hallgatása közben fejlessze kiejtését.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » azonosítja a tárgyalt témakörökben elhangzó szöveg témáját;
- » megérti az alapvető információkat (**Ki? Mi? Mikor? Hol? Mit csinál?** Miért? Kivel? Hogyan?) a hangzó szövegben;
- » megérti a tanári utasításokat;
- » megérti az iskolai szituációkhoz kapcsolódó közléseket, bejelentéseket;
- » megérti a kérdéseket és válaszokat, kijelentéseket (akár illusztrációk vagy nonverbális jelek segítségével);
- » megérti a tanult szavakat, kifejezéseket, mondatokat.

FOGALMAK

◦ szöveg ◦ párbeszéd ◦ téma ◦ utasítás ◦ kérdés ◦ válasz ◦ dal

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A beszédértési készség fejlesztése során a tanulóknak egyrészt a szövegegészt globálisan kell megérteniük, másrészt azonosítaniuk kell az egyes információkat (Ki?/Mi?, Hol?, Mikor?, Mit csinál?). Célravezető minden órát úgy kezdeni, hogy a tanár alapvető kérdéseket tesz fel (*Mi a neved? Hogy vagy? Hány éves vagy? Hol laksz? Melyik iskolába jársz? Melyik osztályba? Van testvéred? Mi az ő neve?...*), és a tanulók válaszolnak ezekre. Így érhetjük el, hogy bizonyos kérdések, ill. feleletek rögzülnek és automatikussá válnak.

A hallott szöveg megértése során a tanuló:

- gyakorolja a tanár és társaik szóbeli megnyilvánulásainak megértését,
- meghallgat egyszerű beszélgetéseket és más szövegeket, azokban megérti a fontos információkat,

- igyekszik bekapcsolódni az iskolai és mindennapi témákról szóló beszélgetésbe,
- rákérdez az üzenet, ill. beszélgetés számára érthetetlen részeire,
- megold a hallott szöveghez kapcsolódó egyszerű szóbeli és írásbeli feladatokat.

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » válasz rövid kérdésekre,
- » kulcsinformációk, fő gondolatok (jegyzetelés, ábra készítése),
- » a tartalom kitalálása a cím vagy néhány kulcsinformáció alapján,
- » ismeretlen kifejezések, kérdések leírása,
- » feleletválasztós feladatok,
- » igaz-hamis feladatok,
- » párosítós feladatok,
- » sorbarendezés,
- » kulcsmondatok, címszavak keresése,
- » szöveg- vagy mondatkiegészítés,
- » a látottak és mondottak rövid összefoglalása,
- » a beszélő érzelmeinek azonosítása,
- » interaktív anyagok megoldása stb.

Javasolt szövegek a hallás utáni értés fejlesztéséhez: találkozás, elbúcsúzás, bemutatkozás, lakóhely bemutatása, vásárlás, éttermi rendelés, időjárás-jelentés, napi rutin, szabadidős tevékenységek, család bemutatása, útbaigazítás, ünnepek, utazás, tanulmányok.

Ügyelni kell arra, hogy a tanár beszédtempója és hangerőssége természetes legyen, de igazodjon a tanulók befogadási szintjéhez. Fontos lenne egy tudatos, kissé redukált nyelvi eszközkészlet használata is, segítve a megértést és a sikerélményhez jutást.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a tanulók aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A tanuló szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti a hallott szöveget.

A tudás bizonyításának lehetséges módjai: órai munka, házi feladat, aktivitás, csoportmunka, szituációs gyakorlatok, segítségnyújtás, mentorálás, plakát, lapbook, ppt készítése.

OLVASOTT SZÖVEG ÉRTÉSE

CÉLOK

A tanuló:

K: olvasson rövid szövegeket hangosan és némán;

K: azonosítsa a rövid, egyszerű írott szövegek témáit;

K: globálisan értse meg a rövid, egyszerű írott szövegeket, és az azokban szereplő alapvető adatokat (rövid feliratokat, piktogramokat, egyszerű nyelvezetű, rövid, illusztrált történeteket, a legegyszerűbb tájékoztató anyagokat), és kritikusán értékelje saját és a társadalom értékeinek a fenntarthatósághoz való viszonyát, valamint kritikusán ítélje meg a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos információkat;

KC (2.2.1.1 | 2.1.1.1)

K: fejlessze a rövid művészi szövegek megértését, ezáltal fejlessze az önbizalmát és az önbecsülését;

KC (3.1.2.2)

K: ismerkedjen az online szótárak és fordítóprogramok használatával, miközben tisztában van a nyelvek közötti hasonlóságokkal és különbségekkel;

KC (1.1.3.1)

K: ismerje fel saját segítség iránti igényét és a segítségkeresési stratégiákat.

KC (3.3.5.2)

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » folyékonyan, érthetően olvasson fel rövid szöveget;
- » azonosítja a tárgyalt témakörökben a mindennapi témákról íródott, rövid, egyszerű szövegek témáját, és megérti azokat:
 - » az egyszerű **üdvözlőlapot, képeslapot, üzenetet**, értesítést, internetes bejegyzést;
 - » az étlapot, **egyszerű belépőjegyet**, árjegyzéket;
 - » a rövid, illusztrációkkal vagy piktogramokkal ellátott használati utasításokat;
 - » az egyszerű nyelvezetű történeteket, meséket és képregényeket;
- » megtalálja a konkrét információkat (pl.: dátumok, nevek, címek) a már ismert témákról szóló szövegekben (meghívó, szórólap, plakát, műsorismertető, műsorlap).

FOGALMAK

- meghívó ◦ szórólap ◦ plakát ◦ műsorismertető ◦ étlap ◦ belépőjegy ◦ árjegyzék ◦ használati utasítás
- történet ◦ mese ◦ képregény ◦ képeslap ◦ üdvözlőlap ◦ üzenet

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Az olvasásértés fejlesztése fokozatosan történik, és különböző tanítási módszerekkel és munkaformákkal érhető el. Kezdetben rövidebb szövegek olvasásával ösztönözzük a tanulót az olvasásra, egyszerűbb, a mindennapi tevékenységekre vonatkozó szövegek választásával. Később kissé nagyobb kihívást jelentő szövegeket adunk, amelyek nehezebb szókincset és nyelvtani szerkezeteket tartalmaznak. A tanárnak gondosan meg kell terveznie a munkáját, az eredményes megvalósításhoz pedig nagyon sok gyűjtőmunkára (megfelelő szövegek gyűjtése, módosítása, adott esetben alkotása) lesz szüksége. A tanórán más tantárgyakból, a tanulók mindennapi életéből és érdeklődési köréből merítünk.

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » válasz rövid kérdésekre,
- » kulcsinformációk, fő gondolatok (jegyzetelés, ábra készítése),
- » a tartalom kitalálása a cím vagy néhány kulcsinformáció alapján,
- » ismeretlen kifejezések, kérdések leírása,
- » feleletválasztós feladatok,
- » igaz-hamis feladatok,
- » párosítós feladatok,
- » sorbarendezés,
- » kulcsmondatok, címszavak keresése,
- » szöveg- vagy mondatkiegészítés,
- » a látottak és mondottak rövid összefoglalása,
- » a beszélő érzelmeinek azonosítása,
- » interaktív anyagok megoldása stb.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a tanulók aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A tanuló szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti az olvasott szöveget.

A tudás bizonyításának lehetséges módjai: az órai munka, házi feladat, aktivitás, csoportmunka, szituációs gyakorlatok, segítségnyújtás, mentorálás, plakát, lapbook, ppt készítése....

AUDIOVIZUÁLIS ANYAGOK MEGÉRTÉSE

CÉLOK

A tanuló:

K: ismerkedjen magyar nyelvű audiovizuális anyagokkal, keressen digitális tartalmakat;

KC (4.1.1.1)

K: azonosítsa azok témáját és fő üzenetét, mások érzéseit, beleértve a testbeszédet is;

K: értse meg globálisan és részleteiben az audiovizuális anyagokat;

K: gazdagítsa ismereteit a magyar nyelvről és kultúráról különböző dalok, (megzenésített) versek, találós kérdések, nyelvtörők által, ezáltal fejlessze pozitív viszonyulását a magyar nyelvhez és kultúrához, miközben felismeri a sokféleséget a környezetében;

KC (3.3.1.2)

K: megfelelő mértékben alkalmazza a digitális technológiát, kerülve azok káros hatásait.

KC (4.4.3.1)

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » azonosítja az audiovizuális anyagok témáját;
- » globálisan megérti az audiovizuális anyagokat;
- » megérti az alapvető információkat (Ki?, Mikor?, Hol?, Mit csinál?, Miért?, Kivel?, Hogyan?) az audiovizuális anyagokban.

FOGALMAK

◦ rajzfilm ◦ film ◦ vers ◦ körjáték ◦ nyelvtörő ◦ találós kérdés ◦ reklám ◦ videoklip

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Az audiovizuális anyagok motiváló hatásúak, a tanulók szívesen nézik, hallgatják őket. Kiválasztásukkor azonban ügyeljünk arra, hogy a képiség valóban segítse a megértést. Az anyag feldolgozása mindenképp legyen része a tanórának, az egyszerű megtekintés nem tesz eleget a tanítási célok elérésének.

Az audiovizuális anyagok feldolgozásakor a tanuló kezdetben főként rövid és egyszerű (autentikus) videókat hallgat és néz meg, amelyekben egyszerű, érthető mondatok és alapszókincs szerepel. Később a tanuló kissé nagyobb kihívást jelentő anyagokat is feldolgoz, például hosszabb videókat, amelyek összetettebb szókincset tartalmaznak, és gyorsabb a beszédtempó.

Javasolt témák az audiovizuális anyagok választásához: találkozás, elbúcsúzás, bemutatkozás, lakóhely bemutatása, vásárlás, rövid, egyszerű időjárás-jelentés, napi rutin, szabadidős tevékenységek, család bemutatása, ünnepek... A javasolt audiovizuális anyagokat lásd a javasolt művészi szövegek című dokumentumban!

Javasolt audiovizuális anyagok:

rajzfilm, népdal, zeneszám, reklám, rövid videoklip, dokumentumfilm-, filmelőzetes, filmrészlet, rövid riport, hír, interjúrészlet, utasítás, beszélgetés, egy személy, hely, tárgy, esemény, tevékenység rövid bemutatása, rövid részlet egy szépirodalmi műből, megzenésített vers.

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » válasz rövid kérdésekre,
- » kulcsinformációk, fő gondolatok (jegyzetelés, ábra készítése),
- » a tartalom kitalálása a cím vagy néhány kulcsinformáció alapján,
- » ismeretlen kifejezések, kérdések leírása,
- » feleletválasztós feladatok,
- » igaz-hamis feladatok,
- » párosítós feladatok,
- » sorbarendezés képek alapján,
- » kulcsmondatok, címszavak keresése,
- » szöveg- vagy mondatkiegészítés,
- » a látottak és mondottak rövid összefoglalása,
- » a beszélő érzelmeinek azonosítása,
- » interaktív feladatok megoldása stb.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

A tudás bizonyításának lehetséges módjai: az órai munka, házi feladat, aktivitás, csoportmunka, szituációs gyakorlatok, segítségnyújtás, mentorálás, plakát, lapbook, ppt készítése stb.

SZÖVEGALKOTÁS

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A magyar mint második nyelv tanításának/tanulásának egyik legfontosabb célja, hogy a megtanult nyelvi formákat a tanulók szándékaik, gondolataik és érzelmeik kifejezésére valódi élethelyzetekben alkalmazni tudják. A szövegalkotás produktív tevékenység, beszéd- és írástevékenységet is jelent. Az első nevelési-oktatási szakaszban a szövegalkotás főleg szóbeli volt, a tanulók megismerték a magyar ábécét, szavakat, rövidebb mondatokat másoltak, írtak. Szóban rövid, egyszerű szöveget alkottak.

A második nevelési-oktatási szakaszban a szóbeli produkciós (beszéd)tevékenységek során a tanuló rövid, egyszerű dialógusokat hoz létre párban – először minta alapján, majd azt kiterjesztve –, valamint egyszerű szöveget alkot, elmond vagy felolvas valamit a többi tanuló előtt, akik aktívan hallgatják, befogadják azt. A szóbeli szövegalkotás mellett egyre inkább szerepet kap az írásbeli szövegalkotás is, a tanuló egyszerű szövegek segítségével fejleszti a nyelvtudását, erősíti kompetenciáit. Esetlegesen előforduló grammatikai és pragmatikai hibái ellenére bátran fejezi ki magát, használva és kiterjesztve a megadott mintaszövegeket.

A tanár számára az írásbeli szövegalkotás jó lehetőséget biztosít a differenciálásra és az individualizálásra, egyrészt változtathatja a szövegek nehézségi szintjét, másrészt az egyes tanulók érdeklődési köréhez igazíthatja azokat.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A 2. harmad végére a tanulók a KER szerinti A2-es szintű szókinccset sajátítanak el, mondatszerkezeteket gyakorolnak, új kifejezéseket tanulnak és használnak, miközben kulturált nyelvi magatartást tanúsítanak. Képesek rövid szóbeli és írásbeli szöveget alkotni saját magukról, a családjukról, közvetlen, ill. tágabb környezetükről.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A TÉMÁHOZ

A szóbeli kifejezést elősegítik a beszédgyakorlatok, amelyekkel a tanulók szókinccsét, kiejtését, mondat-, majd fokozatosan szövegalkotási képességeit fejlesztjük.

Az első harmadban a beszédgyakorlatok legelterjedtebb formája a kérdés–felelet volt. A második harmadban is folytatható ez, ugyanakkor összetettebb válaszokat várunk el a tanulóktól. A beszédgyakorlatokat egyenként, párban vagy kórusban végezhetik. A kórusban adott válaszok során segítjük a félénkebb tanulókat, fontos ugyanakkor, hogy a tanár tudja, kinek milyen nehézségei vannak, tehát az egyéni válaszádnak is nagy szerepe van az órákon. A csoportmunka során nehezen kontrollálható a feladatvégzés, ugyanakkor a tanulókat együttműködésre kell szoktatni.

Mivel a nem anyanyelven való megnyilvánulás a tanulók egy részének gondot okozhat, a tanárnak folyamatosan ösztönöznie és motiválnia kell őket, miközben hangsúlyozza, a nyelvtanulás természetes velejárója, hogy közléseikben hibákat követnek el. Rendkívül fontos, hogy a tanár ezeket csak a közlést követően javítsa, mégpedig úgy, hogy helyesen megismétli az adott megnyilatkozást. Az órán olyan légkört kell teremteni, amelyben a tanulók szívesen megnyilatkoznak még akkor is, ha hibásan vagy nem túl gazdag szókinccsel beszélnek.

Az órákon a leggyakoribb tevékenység a beszélgetés, párban, kisebb csoportokban vagy a teljes csoportban. A párok és csoportok kiválasztásánál ügyeljünk arra, hogy egyszer homogén, másszor heterogén csoportokat alkossunk, elősegítve a tolerancia kialakulását, az egymás elfogadását, a segítségnyújtást, illetve a nyelvi tudás alapján való differenciálást.

A szövegalkotáshoz megfelelő szövegértésre van szükség, ezért már a szövegértési feladatok során alakítjuk a szövegalkotási készségeket, illetve mintaszövegeket választunk, amelyek alapján könnyebben alkot a tanuló saját szöveget, valamint felismeri a megszerzett tudás új helyzetekben való aktív alkalmazásának a lehetőségét **KC** (5.3.5.3).

A szövegalkotás minősége a tervezési, megvalósítási, helyettesítési, (ön)ellenőrzési és (ön)javítási stratégiák alkalmazásával fejleszthető. A tervezés magában foglalja annak átgondolását, miként fejezzük ki a mondanivalónkat, míg a megvalósítás a tervezett beszéd- és írásbeli tevékenységek végrehajtását jelenti. A gesztikuláció is része a kommunikációnak, az A2-es szinten gyakran megjelenik a kifejezés segítésére, helyettesítésére. Az (ön)ellenőrzés és (ön)javítás a hibák spontán és tudatos felismerését és (ön)javítását jelenti.

SZÓBELI SZÖVEGALKOTÁS

CÉLOK

A tanuló:

K: képes legyen egyszerű mondatokat, illetve rövid, összefüggő szövegeket alkotni, miközben fejlessze a különböző szövegtípusokban való kifejezőképességét;

KC (1.1.1.1)

K: képes legyen érzékelni és kifejezni az érzéseit és szükségleteit, megéléseit/észleléseit és saját viselkedését, valamint véleményét;

KC (3.1.1.1)

K: képes legyen információt kérni, és a választ megérteni célnyelvi környezetben is, pl. magyarországi tanulmányi kirándulás során;

K: képes legyen bemutatót alkotni különböző témakörökben, miközben lelje örömét az alkotási folyamatban;

KC (1.3.4.1)

K: művészi szövegek által ismerkedjen a magyar kultúrával és művészettel;

KC (1.3.2.1)

V: képes legyen egyszerű szavakkal, mondatokkal kifejezni a művészi szöveggel kapcsolatos érzéseit.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » képes egyszerű és összefüggő mondatokat, illetve rövid szöveget alkotni önmagáról, családjáról, az iskoláról és a lakóhelyéről, otthonáról, a napi rutinjáról, hobbijairól;
- » képes kifejezni a saját szükségleteit, érzéseit és véleményét;
- » kifejezi, mit szeret és mit nem, mit tud és mit nem;
- » kifejezi jövőbeli terveit;
- » egyszerűen leírja a személyek külső és belső tulajdonságait, érzéseit;
- » megnevez és jellemez tárgyakat, állatokat (azok méretét, színét, mennyiségét, az érzékszervekkel észlelhető tulajdonságait);
- » tud egyszerű kérdést feltenni, információt kérni.

FOGALMAK

- vezetéknév ◦ utónév ◦ név ◦ kor ◦ osztály ◦ cím ◦ lakcím ◦ tulajdonság ◦ érzés ◦ esemény ◦ tárgy
- állat

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A szóbeli kifejezés során a tanuló egyszerű, összefüggő monológot alkot (elmeséli egy élményét, közben pedig a leírásra és elbeszélésre összpontosít), illetve közönség (a többi tanuló) előtt beszél. Az információmegosztás egyrészt monológot, másrészt egyszerű, irányított párbeszédet jelent.

A tanuló a következő tevékenységeket végzi az órán:

- » **önmagáról** (meg tudja mondani a **saját nevét, korát, a születési dátumát**, szülei telefonszámát, és **képes megkérdezni másét**), **családjáról**, az iskoláról és a lakóhelyéről, otthonáról, a környezetéről, a számára fontos dolgokról, jövőbeli terveiről beszél,
- » **egyszerű kérdést tesz fel**, információt kér (pl. **Mi ez?, Milyen színű?, Hol van?, Mit csinál?**), és a választ megérti,
- » elmond **néhány egyszerű mondatot kép vagy képsor alapján a tárgyalat témakörökben, ha előre felkészülhet**,

» **elmond** egy egyszerű történetet, eseményt, tevékenységet.

A szóbeli kifejezés fejlesztésére különböző tanulási módszerek és munkavégzési formák alkalmazhatók, amelyek lehetővé teszik a tanulók számára, hogy fokozatosan fejlesszék ezt a képességet.

A beszédgyakorlatok legelterjedtebb formája a kérdés–felelet. Fontos, hogy a kezdetekkor nem várjuk el a teljes mondatban való válaszolást, hogy rögzüljön a kérdőszó jelentése, illetve egy-egy mondatrész funkciója. Fokozatosan elvárjuk, hogy a tanuló a tanult témakörökben néhány összefüggő mondatot tudjon alkotni. A beszédgyakorlatokat egyenként, párban vagy kórusban végeztetjük. A kórusban adott válaszok során segítjük a félénkebb tanulókat, fontos ugyanakkor, hogy a tanár tisztában legyen azzal, kinek milyen nehézségei vannak, tehát az egyéni válaszadásnak is nagy szerepe van az órákon, így is szavatoljuk a differenciálás lehetőségét és az egyénre szabott tanulást.

A sikeres szóbeli szövegalkotáshoz vezető tevékenységek:

- » rövid írott szöveg, audiovizuális felvétel stb. alkalmazása, hogy a tanuló mintát kapjon a szövegalkotáshoz,
- » a szükséges szókincs felelevenítése,
- » az esetleges új szókincs előkészítése és magyarázata,
- » kutatás, adatgyűjtés, képi anyagok összegyűjtése, a megfelelő és hatékony eszközök kiválasztása,
- » vázlatkészítés, tervezés,
- » alkotás,
- » begyakorlás.

Néhány szövegtípus szóbeli szövegalkotáshoz:

- » jellemzés: tárgyról, helyekről,
- » összegzés: rajzfilmről, rövid reklámról, videóklipről, olvasmányról,
- » történetleírás: képzeletbeli történet vagy saját élmény alapján,
- » szerepjáték: elképzelt interjú, szituációs játék, szerepjáték vásárlás, utazás során,
- » problémamegoldó feladatok: problémamegoldás, csoportos döntéshozatal.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a tanulók aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

A tudás bizonyításának lehetséges módjai: az órai munka, házi feladat, aktivitás, csoportmunka, szituációs gyakorlatok, segítségnyújtás, mentorálás, plakát, lapbook, ppt készítése...

ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS

CÉLOK

A tanuló:

K: törekedjen a magyar betűkészlet használatára;

K: törekedjen hibátlanul lemásolni mondatokat, rövidebb szövegeket;

K: képes legyen írásban nagyon egyszerű adatokat megadni saját magáról;

K: törekedjen írásban összefüggő mondatokat, rövid szöveget alkotni, miközben lelje örömét az alkotási folyamatban, tudjon örülni saját és mások eredményeinek;

KC (1.3.4.1)

K: alkosson különböző szövegtípusokat;

K: ismerje fel a megszerzett tudás új helyzetekben való alkalmazásának a lehetőségét pl. tevékenységi napok vagy tanulmányi kirándulás során;

KC (5.3.5.3)

K: ismerkedjen a(z online) szótárhasználattal, a képes szótárakkal, a fiataloknak szánt enciklopédiákkal, adatokat, információkat és digitális tartalmakat keressen digitális környezetben, fejlessze személyes keresési stratégiáit.

KC (4.1.1.1)

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

» **lemásol mondatokat, rövidebb szövegrészletet az adott témakörökben;**

» **tud személyes adatokkal űrlapot kitölteni;**

» rövid szöveget alkot a megadott témakörökben, használja a hármas tagolást;

» a következő szövegtípusokban szöveget alkot: **meghívó**, rövid, egyszerű beszámoló, egyszerű napló.

FOGALMAK

◦ betű ◦ szó ◦ mondat ◦ szöveg ◦ bevezetés ◦ tárgyalás ◦ befejezés ◦ bekezdés ◦ beszámoló ◦ internetes bejegyzés ◦ hármas tagolás

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A másolási feladatok a 2. nevelési-oktatási szakasz elején is legyenek részei a tanórának, akár valamilyen játékos feladat részeként, illetve házi feladatként is adhatjuk ezeket. Fontos tudatosítani az ékezetek jelentőségét, az írásjelhasználatot, a kétjegyű és kettőzött mássalhangzók írásmódját.

A személyes adatok megadására szóban és írásban is képessé kell tenni a tanulót, ez felnőttkorban is hasznos tudás a mindennapokban.

A szótárakkal, enciklopédiákkal való ismerkedés segíti a későbbi tudatos szótárhasználatot, fejleszti a problémamegoldást, előkészíti a tudatos nyelvtanulást a későbbi nevelési-oktatási szakaszokban.

Néhány írásbeli szövegalkotásra alkalmas típusfeladat:

- » **rövid, összefüggő mondatok alkotása önmagáról** (leírja saját nevét, korát, születési dátumát, lakcímét, iskola nevét, osztályát, kedvenc állatát, színét, hobbiját, szülei nevét, foglalkozását, telefonszámát)
- » rövid jellemzés: tárgyról, helyszínekről,
- » rövid történetleírás: képzeletbeli történet vagy saját élmény, **kép vagy képsor alapján a tárgyalat témakörökben.**

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a tanulók aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

A tudás bizonyításának lehetséges módjai: az órai munka, házi feladat, aktivitás, csoportmunka, szituációs gyakorlatok, segítségnyújtás, mentorálás, plakát, lapbook, ppt készítése...

INTERAKCIÓ

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A beszélt, írásbeli vagy online interakció során két vagy több személy közösen hoz létre diskurzust. Az interakció a szövegértés és a szövegalkotás szintézise, de több annál, résztvevői információkat cserélnek, miközben folyamatos visszajelzéseket adnak és kapnak, a kommunikáció ehhez idomul. Legtermészetesebb szintere a beszélgetés, párbeszéd, amikor a kommunikációs folyamatokban résztvevő személyek cserélgetik az adó–vevő szerepét. A sikeres interakcióhoz elengedhetetlenek a stratégiák, figyelni kell a másik félre, hogy releváns közléseket adjunk; meg kell tanulni, mikor cserélhetők fel a szerepek (diskurzusjelölők ismerete) – amely az udvarias nyelvi viselkedés elengedhetetlen feltétele –, valamint fejleszteni kell az együttműködési készséget, illetve a további magyarázat kérésének megfogalmazását.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A tanuló szóbeli, írásbeli és online módon információkat cserél a beszélgetőtársával vagy beszélgetőtársaival (rövid párbeszéd, beszélgetések ismert témákról, telefonos beszélgetések), valamint levelezik másokkal (pl. ímélt, rövid üzenetet ír).

Az interakciós készség fejlesztése közben a digitális és a vállalkozói kompetenciát is fejlesztjük. Az online interakció során a tanuló alkalmazkodik a kommunikációs elvárásokhoz és szabályokhoz, amelyek egy adott csoportban érvényesek, fejlesztik: a hatékony kommunikációt, a különböző egyénekekkel és csoportokkal való együttműködést, valamint a megszerzett tudás aktív alkalmazását is gyakorolják. **KC** (4.2.5.1) **KC** (5.2.4.3) **KC** (5.3.5.3) **KC** (5.3.4.1)

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A TÉMÁHOZ

A szóbeli interakció során a tanulónak együtt kell működnie másokkal. Olyan témákról beszéljünk az osztályban, és lehetőleg az osztálytermen kívül is (park, játszótér, tornaterem, séta, kirándulás, természetismereti nap), amelyek a tanulók mindennapjainak részei (Pl.: *Mivel jössz iskolába? Mit reggelizel? Mit csinálsz délután? Milyen sport tetszik, melyiket szeretnéd kipróbálni?*)! A beszélgetésekre helyezzünk hangsúlyt, mivel a felgyorsult világban ritkulnak, pedig kiskamaszkorban és később is fontos lelki szükségletünk **KC** (3.3.2.1). A beszélgetések során tanítani kell a kulturált nyelvi magatartást (pl.: nem illik egymás szavába vágni, hallgassuk végig a másikat), azt, milyen jelei vannak, ha átvehetjük a szót (hanglejtés, szünet, szemkontaktus). Fontos hangsúlyozni, hogy vannak kulturális eltérések (akár a hangerőben, beszédtempóban...), ezzel megalapozzuk egymás elfogadását és tiszteletben tartását.

Az interakció során az üzenet érthetősége, tartalma és funkcionális megfelelése előnyt élvez a nyelvtani helyességgel szemben, tehát a kommunikációs cél elérése a fontos. A sikeres interakció során ellenőrizni kell az

üzenet helyes értelmezését, ha szükséges, a beszélgetőpartnertől át- vagy újrafogalmazást kell kérni, ugyanakkor az érzelmi reakciókat is fel kell ismerni.

Az interakciós tevékenységek során a következő stratégiákat fejlesztjük: az ismétlés és átfogalmazás kérésének képességét, a beszélgetés követésének nonverbális és verbális jelzését, valamint a tanuló saját kívánságainak, erősségeinek és hiányosságainak felismerési képességét, illetve erősítjük benne a hitet, hogy pozitívan tudja befolyásolni az embereket és a helyzeteket **KC** (5.2.1.1).

SZÓBELI INTERAKCIÓ

CÉLOK

A tanuló:

K: törekedjen bekapcsolódni és részt venni a szóbeli interakciókban;

K: értse meg a feltett kérdéseket, és próbáljon meg válaszolni azokra;

K: tudjon nagyon rövid társalgást lebonyolítani;

K: képes legyen ismétlést vagy átfogalmazást kérni a beszélgetőpartnertől;

K: képes legyen kérni, rendelni, vásárolni célnyelvi környezetben is, pl. magyarországi tanulmányi kirándulás során;

K: tudjon részt venni rövid telefonbeszélgetésben, miközben tanulja meg a telefonálással kapcsolatos illemszabályokat;

KC (4.2.1.1)

K: játsszon szituációs játékokat, miközben különböző egyénnel és csoportokkal együttműködik;

KC (5.3.4.1)

K: képes legyen digitális eszközön kommunikálni a barátaival, pl. egyszerű híreket cserélni, találkozót tervezni és szervezni;

KC (4.2.1.1)

K: azonosítsa saját kívánságait, erősségeit és hiányosságait, higgyen abban, hogy pozitívan tudja befolyásolni az embereket és a helyzeteket;

KC (5.2.1.1)

K: törekedjen egyszerű megjegyzésekkel, alkalmi kérdésekkel, nonverbális jelekkel mutatni, hogy követi a beszélgetést.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » részt vesz szóbeli interakciókban, szituációs játékokban;
- » **megérti a neki feltett kérdéseket, és képes válaszolni azokra;**
- » **kifejez kérést, rendelést;**
- » egyszerű nyelvi eszközökkel **udvariasan telefonál;**
- » **ismétlést** vagy átfogalmazást kér.

FOGALMAK

◦ kérés ◦ rendelés ◦ javaslat ◦ vélemény ◦ üdvözlés

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A szóbeli interakció fejlesztése során különböző tanulási módszerek és munkamódszerek alkalmazhatók. A tanuló a szóbeli interakciós készségét és a stratégiáit különböző témakörökben végzett beszédtevékenységek szimulációjával fejlesztheti. Olyan témákról beszéljünk az osztályban, és lehetőleg az osztálytermen kívül is (park, tornaterem, tanulmányi kirándulás, természetismereti nap), amelyek a tanulók mindennapjainak részei, ezáltal a spontán és folyékony kommunikációra ösztönözzük őket, még akkor is, ha a szókincsük korlátozott. A tevékenységeknek az egyszerűbbektől a bonyolultabbak felé kell haladniuk. Minél több olyan autentikus helyzetben kell részt venniük (pl. párbeszéd szimulációja, rövid interjúk, szerepjátékok, beszélgetések), amelyeket a való életben is tapasztalhatnak.

A tanár különböző munkamódszereket alkalmazzon (pl. páros munka, csoportmunka, frontális kommunikáció), ezzel lehetőséget adva arra, hogy a diákok különböző beszélgetőtársakkal gyakorolják az interakciót (5.3.4.1)! A hangsúly a nyelv funkcionális használatán legyen!

Fontos hangsúlyozni, hogy az egyes kultúrák eltérhetnek egymástól a hangerő, a hanglejtés, a mimika és gesztikuláció terén is, illetve nyelvi szokásokban, ezzel megalapozzuk egymás elfogadását és tiszteletben tartását.

A tanuló a következő szituációkban gyakorolja a szóbeli interakciót:

- » **kér, rendel, vásárol** egy cukrászdában, **fagyizóban**, étteremben, **boltban**,
- » jövőbeli tervekről (utazás, hobbi, szabadidő témakörökben) beszélget, pl.: **mit csinálunk délután**, jövő héten, a szünidőben,
- » telefonon **egyszerű, érdeklődő kérdéseket tesz fel**, és **nagyon egyszerűen válaszol**.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

A tanuló a tudását különböző témákban és szituációkban zajlott beszélgetések szimulációjával bizonyíthatja (pl. hobbi, utazás, filmek, sportesemények, vásárlás...). A beszélgetőpartner lehet a tanár, az osztálytárs vagy egy elképzelt harmadik fél, akinek a megnyilatkozásait megadjuk. Az utasítások a tanuló nyelvi szintjének megfelelőek legyenek, biztosítsuk a differenciálást, a tanár mindenkinek a saját nyelvi szintjének megfelelő feladatot adjon/készítsen!

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a tanulók aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

ÍRÁSBELI INTERAKCIÓ

CÉLOK

A tanuló:

- K:** használjon interaktív anyagokat;
- K:** képes legyen rövid üzenetek megfogalmazására;
- K:** tudjon képeslapot, üdvözlőlapot írni.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » rövid üzeneteket, **képeslapot és üdvözlőlapot ír.**

FOGALMAK

- képeslap
- üdvözlőlap

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Az interaktív anyagokkal jól motiválhatóak a tanulók, és színesebbé tehetjük vele a tanórát. Fontos azonban, hogy mindenképp ellenőrizzük a feladatvégzést, és értékeljük a tanulók munkáját. A második nevelési-oktatási szakaszban használhatjuk a MID KID anyagait, magunk is készíthetünk feladatokat a Wordwall alkalmazás segítségével, illetve a Sutorin lévő feladatsorokat is alkalmazhatjuk. Nem célunk, hogy a tanuló sok időt töltsön a képernyő előtt **KC** (4.4.3.1), ezért jól válogassuk meg az anyagokat, és csak indokolt esetben alkalmazzuk ezeket.

A rövid üzenet írása fontos a mindennapokban, ugyanakkor egyszerű nyelvi eszközökkel megoldható feladat.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

A tudás írásbeli bizonyítására alkalmas a képeslap írása, amelyet címezhetnek az osztálytársuknak, barátjuknak/barátnőjüknek, a családjuknak vagy más, számukra kedves személynek. A képeslap írásának az ellenőrzése előtt kellőképp gyakoroltassuk be, mit hová és hogyan kell írni (címezett és feladó neve, címzés, irányítószám helye...).

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a tanulók aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

KÖZVETÍTÉS

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A közvetítés alapvetően nehéz nyelvi tevékenység, azonban természetes folyamatról van szó, hiszen különösen a kétnyelvű (ill. többnyelvű) környezetben a tanuló természetesnek éli meg, hogy valaki nem vagy nem jól beszél, érti a másik nyelvet, így segítségre szorul. A közvetítő szerepe ezért pozitív, és rendkívüli módon növeli a tanuló önbizalmát, ha képes a társának vagy egy felnőttnek is segíteni azzal, ha átad egy számára érthető információt a másik félnek. Egyféle összefoglalást, rövid, egyszerű szövegekben az adatok felfogását és szintetizálását, *fordítását* kapja feladatként, amely taxonómiai magasságon magas szint, de a nyelvtanulás alapvető része. A nyelvi tudatosság előkészítése, illetve fejlesztése is cél, bár a magyar és a szlovén nyelv tipológiájában eltérő, szókincsében azonban vannak kapcsolatok, viszont a szavak írásának eltérését tudatosítani kell.

A mindennapokban elengedhetetlen az udvarias viselkedés és nyelvi megnyilatkozás, ennek tudatosítása a magyarórán, illetve a megfelelő nyelvi repertoár elsajátítása záloga annak, hogy a tanuló később is megállja a helyét a társadalomban. Egymás kultúrájának megismerése pedig hozzájárul a békés együttéléshez a nemzetiségileg vegyesen lakott területen.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A közvetítés téma két nagyobb egységet foglal magában, egyrészt a szövegek közvetítését, illetve az emberi kommunikációhoz elengedhetetlen udvarias nyelvi repertoárt, másrészt az egymás elfogadásához szükséges ismereteket.

A közvetítés során a tanulónak magyar nyelvű szöveget kell összefoglalnia szlovén nyelven, vagy választhatóan szlovén nyelvű szöveget magyar nyelven. A nemzetiségileg vegyesen lakott területen a kétnyelvűség, ill. többnyelvűség (más nemzetiségek jelenléte) és többkultúráság természetes jelenség, a tanulók ezt megélik a mindennapjaikban, de tudatosá kell tenni azt, hogy felismerjék, megértsék és elfogadják egymás másságát, a későbbiekben pedig felismerjék és megkérdőjelezzék az esetleges előítéleteket, sztereotípiákat, amelyekkel találkozhatnak.

 (3.3.1.1)

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A TÉMÁHOZ

A nemzetiségileg vegyesen lakott területen a mindennapi életben is folyamatosan megvalósul a közvetítés. A természetes és funkcionális kétnyelvűségben a két nyelv közötti kódváltás és átjárhatóság mindennapos, ennek megalapozása történik az általános iskola második nevelési-oktatási szakaszában. A tanulónak egyszerű, kétnyelvű plakátok, hirdetések megfigyelését, olvasását, megértését adjuk feladatképp. Az információk

kikeresése nem folyamatos szövegből sokszor nehezebb feladat, mint a folyamatosból, hiszen az órákon ez utóbbit gyakoroltatjuk a legtöbbször, a való életben azonban a nem folyamatos szövegek befogadása a gyakoribb.

A közvetítés során a magyar szöveg adatainak szlovén nyelvű visszaadása könnyebb, de fokozatosan előkerülhet a szlovén szöveg egyszerű adatainak a közvetítése magyarul.

A többnyelvűség és a mutikulturalitás tárgyalása során a magyar nemzeti ünnepek, a magyar történelem meghatározó fordulópontjait dolgozhatjuk fel, valamint a magyarországi nagyvárosokkal, hungarikumokkal, találmányokkal, szokásokkal, hagyományokkal, ételekkel ismerkedhet a tanuló. Ajánljuk a Szomszédos népek és kultúrák című szlovén–magyar kétnyelvű anyagot, amely a Tanárok e-kompetenciáinak fejlesztése a kétnyelvű oktatásban című projekt keretében készült.

KÖZVETÍTÉSI TEVÉKENYSÉGEK

CÉLOK

A tanuló:

K: törekedjen a magyar nyelvű hallott és olvasott szöveget összefoglalni szlovén nyelven és fordítva;

V: képes legyen szlovénra fordítani a rövid, egyszerű, hétköznapi, ismerős témájú magyar nyelvű, hallott vagy olvasott szöveget;

K: képes legyen a jelenlévők magyarul elhangzó személyes kívánságait, szükségleteit és igényeit szlovénul közvetíteni;

K: biztonságos, nyitott és támogató tanulási környezetben szabadon fejezze ki kívánságait, valósítsa meg kreatív ötleteit;

KC (1.3.4.2)

K: igyekezzen felismerni, ha az emberek nem értenek egyet egymással, vagy amikor valakinek problémája van, és mutasson együttérzést.

KC (2.1.2.1)

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » alapvető információkat megtalál egy rövid, egyszerű magyar szövegben, és szlovén nyelven közli vagy leírja azt, illetve fordítva;
- » a jelenlévők magyarul elhangzó alapvető szükségleteit és igényeit szlovénul közvetíti, ill. fordítva;
- » udvariasan kifejezi egyetértését és egyet nem értését másokkal.

FOGALMAK

- összefoglalás
- fordítás

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A közvetítés téma során a tanuló egy rövid, egyszerű magyar/szlovén szövegből (hirdetményről, plakátról és programról) alapvető információkat (Ki? Mi? Hol? Mikor? Mit csinál?) keres, és szlovén/magyar nyelven közli vagy leírja azt.

A nemzetiségileg vegyesen lakott területen célszerű magyar–szlovén kétnyelvű plakátokat, szórólapokat, étlapokat tanulmányozni, összevetni. Óvatosan kezeljük az úrlapokat, mert ezek fordítása sokszor hibás, nem megfelelő! Differenciálhatunk oly módon is, hogy a jobb nyelvtudású tanulóknak pl. egy egyszerű magyar nyelvű plakát vagy étlap szlovénra fordítását adjuk feladatként, míg alacsonyabb nyelvi szinten a magyar és a szlovén rész összehasonlítását. Egy-egy üzenetnek nem csupán a verbális, tartalmi részét kell közvetíteni, de fontos az érzelmek, szükségletek, kívánságok felismerése, és mások számára dekódolhatóvá tétele is.

Célszerű valamilyen konkrét, életszerű feladatot adni (pl. közös készülés egy ünnepre, kirándulás megtervezése), amely során spontánul gyakorolható a közvetítés, valamint a másik nyelvileg udvarias, de hatékony ösztönzése a közös feladatvégzésre.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

A tudás bizonyításának lehetséges módjai: a tanulók szóbeli és írásbeli feleletei, egyéb munkái (pl. plakát, házi feladat, órai munka...), a tanulók szereplései és egyéb tevékenységei.

Fontos, hogy mind a tanulók szóbeli megnyilatkozásait, mind írásbeli munkáit szóban is értékeljük. Az ilyenfajta szöveges értékelés lehetővé teszi a meglévő tudás és hiányosságok pontosabb megvilágítását. Amellett, hogy ennek során igyekszünk minél átfogóbb és valósabb képet adni az egyes tanulók haladásáról, bátoríthatjuk őket a további munkára, valamint – a hiányosságok értelmében – megfelelő tanulási tanácsokat adhatunk nekik. Igyekezzünk minden tanulót a saját haladásának megfelelő módon motiválni a követelmények teljesítésében!

TÖBBNYELVŰSÉG ÉS MULTIKULTURALITÁS

CÉLOK

A tanuló:

K: tudatosítsa, hogy más kultúrákban más szokások vannak;

K: ismerkedjen a magyar kultúrával, szokásokkal célnyelvi környezetben tanulmányi kirándulás vagy tevékenységi nap során, ismerje és ismerje fel a sokféleséget mind a közvetlen (osztály, társak, család), mind a tágabb (iskola, helyi közösség, társadalom) környezetében;

KC (3.3.1.2)

K: ismerkedjen Magyarország alapvető földrajzi jellemzőivel, nagy tájegységeivel, nagyobb városaival, legyen tisztában a saját lehetőségeivel és felelősségével a fenntartható fejlődés terén;

KC (2.4.3.1)

K: ismerkedjen a magyar kultúra nagy alakjaival, és ismerjen néhány magyar találmányt, tudóst, Nobel-díjast, hungarikumot, ételt;

K: ismerje Petőfi Sándor Nemzeti dal című költeményét, és tanulja meg az első versszakát;

K: ismerkedjen a Muravidéki Magyar Értéktárral.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » ismer **néhány magyar ételt, hungarikumot, találmányt, várost** és nevezetességet, szokást;
- » tudja, hol van a Balaton, a Duna és a Tisza, Zala és Vas vármegye, az Órség;
- » ismeri a magyar állami ünnepeket;
- » ismeri Petőfi Sándor Nemzeti dal című költeményét, és tudja az első versszakát;
- » ismer néhány magyar író, költő, híres embert, tudóst;
- » be tudja mutatni lakóhelyét magyarul.

FOGALMAK

- üdvözlés ◦ búcsúzás ◦ köszönet ◦ kultúra ◦ másság elfogadása ◦ hungarikum ◦ találmány ◦ szokás
- busójárás ◦ locsolás

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A békés együttéléshez nélkülözhetetlen egymás kultúrájának, nyelvének, történelmének jobb megismerése. A magyar nyelv eredete, a magyar nép kultúrája és történelme meghatározó elemeinek tárgyalása ezért fontos a magyarórákon és azokon kívül. A többnyelvűség és a mutikulturalitás tárgyalása során a magyar nemzeti ünnepeket, így a magyar történelem fordulópontjait dolgozhatjuk fel, valamint a magyarországi nagyvárosokkal, szokásokkal, hagyományokkal, hungarikumokkal, ételekkel ismerkedhet a tanuló. Ajánljuk a Szomszédos népek és kultúrák című szlovén–magyar kétnyelvű anyagot, amely a Tanárok e-kompetenciáinak fejlesztése a kétnyelvű oktatásban című projekt keretében készült.

A tanuló az órán a következő tartalmakkal ismerkedik:

- » **magyar ételek:** hortobágyi palacsinta, dobostorta, halászlé, **gulyásleves**, gyümölcsleves, kürtőskalács stb.
- » **hungarikumok:** magyar kutyafajták, szürkemarha, Pick-szalámi, huszárok stb.
- » **magyar találmányok:** Rubik-kocka, golyóstoll stb.
- » **magyar városok** és nevezetességeik: **Budapest**, Pécs, Szeged, Keszthely stb.
- » magyar szokások: busójárás, farsangi szokások, húsvéti locsolás, új kenyér ünnepe, Mikulás, karácsonyi szokások stb.
- » magyar írók, költők (lásd a javasolt művészi szövegeket!),
- » híres magyar emberek, tudósok: Puskás Ferenc, Szent-Györgyi Albert, Neumann János stb.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

A tudás bizonyításának lehetséges módjai: a tanulók szóbeli és írásbeli feleletei, egyéb munkái (pl. plakát, házi feladat, órai munka...), a tanulók szereplései és egyéb tevékenységei.

Fontos, hogy mind a tanulók szóbeli megnyilatkozásait, mind írásbeli munkáit szóban is értékeljük. Az ilyenfajta szöveges értékelés lehetővé teszi a meglévő tudás és hiányosságok pontosabb megvilágítását. Amellett, hogy ennek során igyekszünk minél átfogóbb és valósabb képet adni az egyes tanulók haladásáról, bátoríthatjuk őket a további munkára, valamint – a hiányosságok értelmében – megfelelő tanulási tanácsokat adhatunk nekik. Igyekezzünk minden tanulót a saját haladásának megfelelő módon motiválni a követelmények teljesítésében!

KOMMUNIKATÍV NYELVI KOMPETENCIÁK

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A kommunikatív nyelvi kompetenciák témán belül találhatóak azok a nyelvi (grammatikai, helyesírási), szociolingvisztikai és pragmatikai ismeretek, amelyeket a második harmadban el kell sajátítania a tanulóknak. Ezek az ismeretek alapvető grammatikai tudást biztosítanak, amelyek szükségesek a továbblépéshez. A tanulók ebben az életszakaszban kezdik tudatosítani a megtanultakat, lassan képessé válnak a nyelvi absztrakcióra. A szociolingvisztikai és pragmatikai kompetenciák elsajátítása azért szükséges, hogy a nyelvhasználó ne kerüljön kellemetlen szituációba, tehát megmutatjuk, és idővel elvárjuk az alapvető nyelvi udvariasságot (köszönések, megszólítások...). Tudatosítani kell, hogy a tegező és nemtegező formák használata alapvető a magyar nyelvben. Így elkerülhetjük, hogy a tanulót negatívan ítélik meg nyelvi megnyilatkozásai során, mivel az udvariatlanságot sokkal inkább megítélik, mint magát a nyelvi hibát.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A kommunikatív nyelvi kompetencia minden témát érint: a szövegértést és a szövegalkotást – beleértve az interakciót is, amikor az értés és alkotás párhuzamosan van jelen –, a téma nyelvi kidolgozásának képességét, a nyelvi megnyilatkozás új helyzetekhez való igazítását és befogadását, valamint a gondolatok különböző módon való kifejezését. Az interakcióban ezen kívül a szerepváltás képességét és az együttműködés elveinek tiszteletben tartását is. A közvetítés során érinti a tartalom pontos közvetítésének képességét, a szöveg összekapcsolásának képességét (koherencia és kohézió), valamint a kijelentések megalkotásának a képességét.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A TÉMÁHOZ

A magyar és szlovén nyelv (vagy bármely szláv nyelv) tipológiailag olyannyira különböznek egymástól, hogy egy nem magyar anyanyelvű személynek nehéz grammatikailag helyesen formált megnyilatkozásokat létrehoznia. A magyar nyelv tanítása megköveteli a magyar leíró grammatika ismeretét a tanártól, ezért ajánlatos alaposan elmélyedni abban annak is, aki nem magyartanári végzettséget szerzett. A magyar nyelv tanulása során az első nevelési-oktatási szakaszban kerültük a grammatizálást, mivel a tanulóknak a saját anyanyelvéről sem voltak leíró nyelvtani ismeretei, illetve az absztrakció is igen nehéz még ebben az életkorban. A második nevelési-oktatási szakaszban sem elemezzük a legtöbb nyelvi jelenséget, de már elkezdünk modellek, táblázatok segítségével (mondatmodellek, mintadialógusok) elméletet is tanítani, viszont mindig alkalmazzuk a nyelvi jelenségeket a gyakorlatban is. Ha a tanuló nyelvi hibásan mond valamit, a tanár helyesen elismétli azt, így javítja a megnyilatkozást, majd megkéri a tanulót, hogy ismétlje el. A sokszor hibás szerkezetek javítását – tehát a helyes megnyilatkozást – kórusban is elisméltetjük a tanulókkal. A köszönések, elköszönések,

megszólítások, kérések, bocsánatkérések mikéntjét fontos megtanítani, ezeket sokszor gyakoroltassuk természetes nyelvi környezetben is, nemcsak magyarórán, hanem a folyosón, más tevékenységek során is. A második harmad végére következetesen várjuk el, hogy a tanuló ne tegezze a felnőtteket!

Az egyes grammatikai jelenségek tanításához lásd a mellékelt dokumentumokat!

NYELVI KOMPETENCIÁK

CÉLOK

A tanuló:

K: törekedjen a helyes kiejtésre, az érthető beszédre a hétköznapi kommunikáció során, ismerje az alapvető hangtani szabályokat (szóhangsúly, hanglejtés);

K: ismerje a magyar ábécét;

K: használja a magánhangzó-harmóniát;

K: grammatikai hibái ellenére érje el kommunikációs céljait;

K: tanuljon meg és alkalmazzon új toldalékokat;

K: bővítse szóincstét a tárgyalt témakörökben;

K: kérdőszavak segítségével képes legyen csoportosítani a szavakat;

K: törekedjen elsajátítani nyelvtani szerkezeteket és mondatokat, és törekedjen a már megtanult grammatika helyes használatára;

K: képes legyen a szavak csoportjait egyszerű kötőszavakkal összekapcsolni;

K: törekedjen mondatokat és rövid, összefüggő szöveget alkotni;

K: ismerje meg az alapvető szövegszerkesztési szabályokat;

K: fejlessze helyesírási készségeit.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

» beszéde érthető, (megkülönbözteti az **a-á**, **e-é**, **ö** és **ü**, **gy**, **ny**, **ty** hangokat), ismeri és alkalmazza a hangtani szabályokat (szóhangsúly, mondatok intonációja);

» ismeri a magyar ábécét;

- » képes a beszédben használt rövidebb szavakat fonetikusán helyesen leírni;
- » ismeri és használja a tárgyalt témakörök szókincsét és kifejezőképességét;
- » **ismeri és alkalmazza a magánhangzó-harmóniát**, helyesen toldalékol;
- » kérdőszavak segítségével **tudja csoportosítani a szavakat** (szófajok szerint);
- » alkalmazza az igékre és segédigékre vonatkozó legfontosabb grammatikai szabályokat:
 - ismeri a legfontosabb vonzatos igéket; tudja az igék jelen idejű általános ragozását egyes és többes számban; tudja az igék jelen idejű határozott ragozását egyes és többes számban; tudja az alapvető igék általános és határozott múlt idejű ragozását egyes és többes számban; használja az alapvető segédigéket (**tud, akar, szeret, szabad, tilos, kell, lehet** + főnévi igenév), és tudja, hogy a jövő időt a *fog* segédigével és a főnévi igenévvel fejezzük ki;
- » alkalmazza a névszókra és egyéb szófajokra vonatkozó legfontosabb grammatikai szabályokat:
 - **tudja az alapvető főnévi toldalékokat (többes szám jele, tárgyrag)**;
 - megfelelő ragokkal látja el a névszókat: helyhatározóragok (**-ból, -ből; -ban, -ben; -ba, -be**; -ról, -ről; **-n, -on, -en, -ön**; -ra, -re; -tól, -től; -nál, -nél; -hoz, hez, höz; -ig), időhatározó-**ragok (-kor; -ban, -ben; -n, -on, -en, -ön**; -tól, -től, -ig/-t), módhatározóragok, állapothatározó-**ragok (-an, -en, -ul, -ül)**, eszköz- és társhatározóragok (-val, -vel), részeshatározó-**ragok (-nak, -nek)**;
 - ismeri és használja a birtokos személyjeleket, tudja használni a névutókat (**alatt, fölött, előtt, mögött, mellett, után**);
 - **tudja, hogy a jelző a jelzős szerkezetben nem vesz fel toldalékokat**;
 - tudja fokozni a melléneveket, és **ismer ellentétpárokat**;
 - **ismeri a tőszámneveket**, sorszámneveket, törtszámneveket, és **tud válaszolni a Hány?, Hányas?, Hányadik? és Hányszor? kérdésekre**;
 - **ismeri a személyes, mutató, birtokos és kérdő névmásokat**;
 - ismeri és használja a **hely- és időhatározószókat**;
 - **használja a határozott és a határozatlan névelőt**;
 - ismeri a kijelentő, tagadó és kérdő mondat szórendjét, ismeri az igekötők mozgását;
 - tudja a szavak és mondatok csoportjait kötőszavakkal összekapcsolni;
- » bizonyítja helyesírási ismereteit:
 - használja az alapvető írásjeleket (pl. pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző);
 - tudja, hogy a tulajdonneveket (személynevek, állatnevek, alapvető földrajzi nevek, intézménynevek) nagybetűvel írjuk;
 - tudja a dátumra vonatkozó helyesírási szabályokat.

FOGALMAK

- magyar ábécé ◦ magánhangzó ◦ mássalhangzó ◦ kérdés ◦ válasz ◦ betű ◦ szó ◦ mondat ◦ szöveg ◦ pont
- kérdőjel ◦ helyesírás ◦ toldalék

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A grammatikai ismeretek tanítása során a tanár igyekezzen nagyon változatos feladatokat alkalmazni, hogy a tanulási folyamat a lehető legtermészetesebb legyen. Igyekezzünk csökkenteni a csak grammatikát gyakorló feladatokat, szövegbe helyezve, autentikus szituációban figyeltessük meg a nyelvtani jelenséget, majd fokozatosan jussunk el a szabályig. Automatizációs gyakorlatokat is alkalmazhatunk pl. a ragozás rögzüléséhez, azonban a mondatbővítés, a rövid szövegek és párbeszédtek alkotása legyen túlsúlyban! Mindig az adott forma funkcionális használata legyen a cél!

A magyar nyelv tipológiájában nagyon eltérő a szlovéntól vagy más szláv nyelvektől, így ahhoz, hogy egy egyszerű mondatot megalkossunk, nagyon sok grammatikai ismeretre van szükség. Ezért lépésről lépésre haladunk, mindig a legegyszerűbb formákat gyakoroltatjuk, és akkor lépünk tovább, ha a tanulók többségének az már jól megy. Ebben az életkorban még fontos, hogy mozgásos feladatokat is adjunk (a ragozás gyakorlásakor is használhatjuk a kezünket, mutatjuk a személyeket pl.), színeket használjunk (pl. az igéket a kezdetektől pirossal jelöljük, a hozzá tartozó határozókat zölddel, a főneveket kézzel, a melléneveket narancssárgával..., a magánhangzó-harmónia tudatosításának előkészítésekor a mély magánhangzókat (a-á, o-ó, u-ú) pirossal, a magas magánhangzókat kézzel (e-é, i-í), ill. zölddel (-ö-ő, ü-ú). Próbáljunk a grammatikai jelenséghez audiovizuális anyagot, zeneszámot találni, amelyben sokszor előfordul az adott forma! Más tantárgyak tanítása során is figyelmeztessük a tanulókat, ha éppen a magyarórán tanult új nyelvtani jelenség kerül elő valamilyen más kontextusban, szövegben!

A nyelvi készségek fejlesztése különböző tanítási módszerekkel és munkaformákkal érhető el, amelyek fokozatos készségfejlesztést tesznek lehetővé. A tanuló szóban és írásban is fejleszti nyelvi kompetenciáit különböző általános témakörökben, illetve kontextusokban.

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » kiejtési gyakorlatok tükör előtt,
- » tanulóártyák használata a szókincs rögzítésére, amelyek egyik oldalán nyelvtani szerkezetet, a másik oldalán pedig használati példákat tartalmaznak,
- » keresztrejtvények, szókeresők, szófelhők,
- » automatizációs gyakorlatok,
- » kvízek, feleletválasztós feladatok,
- » online interaktív nyelvtani gyakorlatok,
- » egyszerű mondatok alkotása mondatmodellek alapján,
- » mondatok kiegészítése megfelelő nyelvtani formákkal,
- » nyelvtani hibák keresése és javítása,
- » szituációs játékok mintadialógus alapján,
- » párbeszédtek írása és eljátszása, amelyekben egy adott nyelvtani szerkezetet használnak,

- » rövid és egyszerű fogalmazások vagy történetek írása, amelyekben előre megadott nyelvtani szerkezeteket használnak,
- » táblázatok készítése különböző nyelvtani szerkezetekhez,
- » rövid autentikus szövegek olvasása.

Az egyes nyelvi forma tanításának elméleti háttéréhez használjunk szakirodalmat (l. a csatolt dokumentumot), illetve meríthetünk a magyar mint idegen nyelvi tananyagokból.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

A tudás bizonyításának lehetséges módjai: a tanulók szóbeli és írásbeli feleletei, egyéb munkái (pl. plakát, házi feladat, órai munka...), a tanulók szereplései és egyéb tevékenységei.

Fontos, hogy mind a tanulók szóbeli megnyilatkozásait, mind írásbeli munkáit szóban is értékeljük. Az ilyenfajta szöveges értékelés lehetővé teszi a meglévő tudás és hiányosságok pontosabb megvilágítását. Amellett, hogy ennek során igyekszünk minél átfogóbb és valósabb képet adni az egyes tanulók haladásáról, bátoríthatjuk őket a további munkára, valamint – a hiányosságok értelmében – megfelelő tanulási tanácsokat adhatunk nekik. Igyekezzünk minden tanulót a saját haladásának megfelelő módon motiválni a követelmények teljesítésében!

SZOCIOLINGVISZTIKAI ÉS PRAGMATIKAI KOMPETENCIA

CÉLOK

A tanuló:

K: ismerje az önözés formáit, és tudja, hogy a felnőtteket nem tegezzük;

K: képes legyen alapvető beszédaktusokat használni;

K: képes legyen udvariasan kommunikálni, miközben különböző egyénnel és csoportokkal együttműködik;

KC (5.3.4.1)

K: képes legyen a már jól megtanult, egyszerű kifejezéseket az adott szöveggörnyezethez igazítani;

K: képes legyen felhívni magára a figyelmet.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » különbséget tesz tegezés és magázás között;
- » tud **köszönni** érkezéskor és távozáskor, **bemutatkozni**, **kérni**, kölcsönkérni, **megköszönni**, felajánlani, **meghívni**, javasolni, **bocsánatot kérni**, **gratulálni** és ezekre reagálni;
- » **udvariasan megszólít másokat**, és figyelmet kér, igazodva a személyközi viszonyokhoz.

FOGALMAK

◦ köszönés ◦ bemutatkozás ◦ kérés ◦ tegezés ◦ önözés/magázás

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Minden órán gyakoroltassuk a magázás és tegezés nyelvtani követelményeit, valamint tudatosítsuk, hogy mondanivalónkat a személyközi viszonyok és a társadalomban betöltött szerepeink szerint alakítjuk. Ezt úgy tehetjük meg, ha egy adott szituációban megváltoztatjuk a beszélők közötti társadalmi viszonyt, vagy magát a beszédhelyzetet (pl. vásárlás egy férfi/nő, fiatalabb/idősebb eladótól, egy gyorsétteremben/elegáns étteremben... vagy egy toll/telefon/autó kölcsönkérése egy baráttól/rokontól/idegentől...).

A szociolingvisztikai kompetenciák fejlesztése különböző szövegtípusok által történik: például mindennapi párbeszéd, filmrészletek, blogok, vlogok, TikTok videók, amelyek bemutatják a mindennapi nyelvhasználat mellett a csoportnyelveket (szleng, argó, diáknyelv, tolvajnyelv) is. A tanulók a példákon keresztül könnyebben

megértik a nyelvi rétegződést, majd lassan képessé válnak megítélni a feljük irányuló közlés minőségét, illetve ehhez alkalmazkodni tudnak, valamint nyelvi és nem nyelvi megnyilatkozásaikban udvariasak.

A pragmatikai kompetenciák fejlesztése révén tudnak alkalmazkodni a beszélgetőpartner korához, beosztásához, neméhez és a társadalomban betöltött funkciójához. A fejlesztés történhet egy adott párbeszéd beszédhelyezethez való igazításával, megalkotásával, illetve azonosításával (kik, hol beszélnek, milyen viszony van a beszélők között).

Példák a beszédaktusok használatára: egyszerű szavakkal/mondatokkal ki tudja fejezni az egyetértését, meghívást, köszönetet, jókívánságot (**születésnapra**, névnapra, esküvőre) fejez ki, (húsvéti, **karácsonyi**, **újévi**) üdvözlöt ír.

A következő diskurzusjelölőket taníthatjuk meg (olyan nonverbális jeleket, szavakat és kifejezéseket, amelyek elősegítik a beszélgetés gördülékenységét, és jelzik a beszélő szándékát vagy reakcióját):

- » Tehát... – összegzés vagy folytatás jelölése,
- » Nos... – bevezetés, gondolkodás jele,
- » Egyébként... – témaváltás,
- » Mellesleg... – mellébeszélés vagy új információ bevezetése,
- » Lássuk csak... – az érvelés folytatásának jele,
- » Igazából... – vélemény kifejezése.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLT MÓDJAI

A tanár a tanuló tudását a tantervben megfogalmazott célok és követelmények teljesítése értelmében értékeli. Az ellenőrzés legyen rendszeres és sokoldalú. Az írásbeli és a szóbeli ellenőrzést a tanítási gyakorlatnak megfelelően alkalmazzuk, a szóbeliség és az írásbeliség arányának megfelelően.

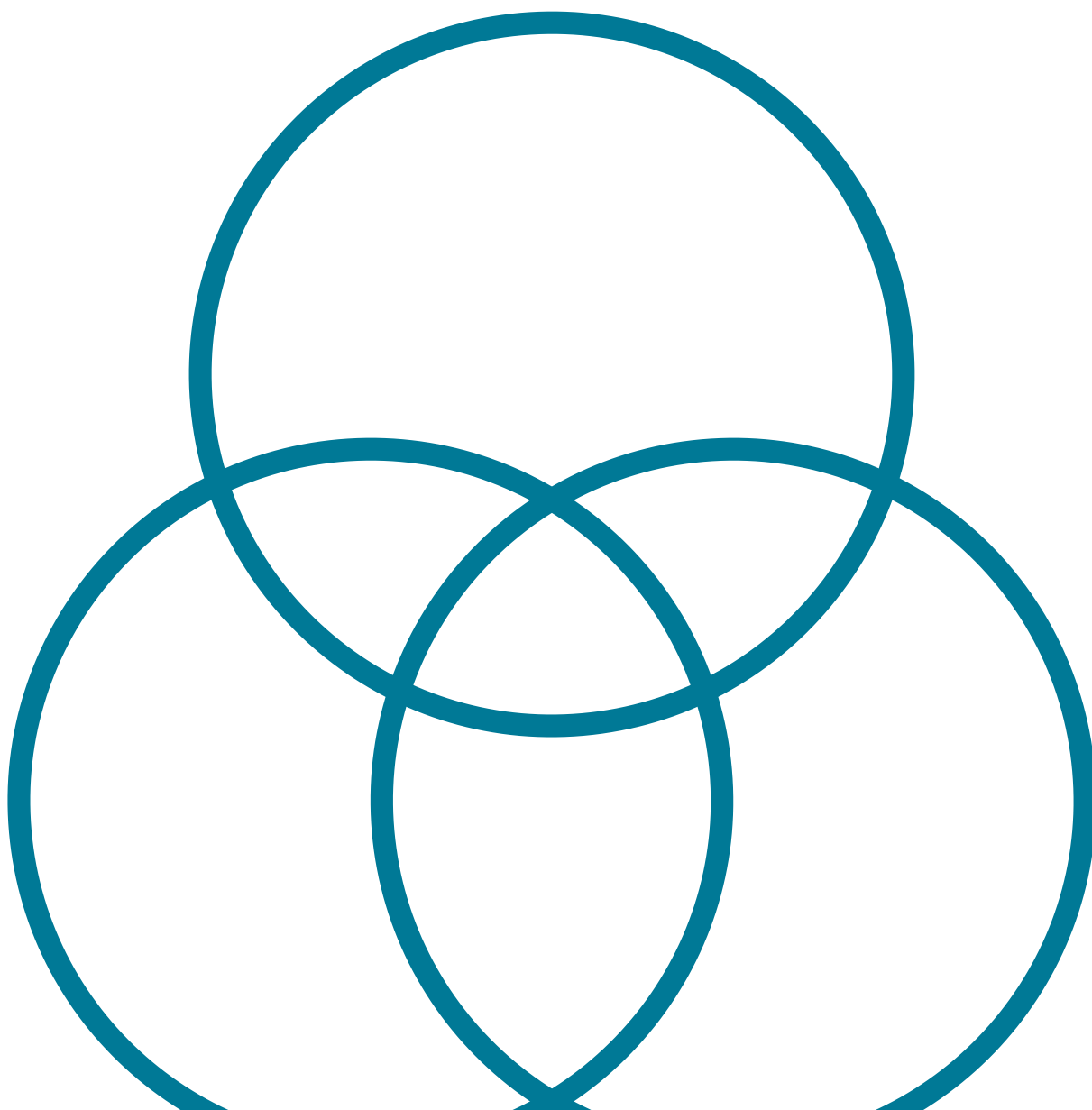
Az osztályozás lehetséges módjai: a tanulók szóbeli és írásbeli feleletei, egyéb munkái (pl. plakát, házi feladat, órai munka), a tanulók szereplései és egyéb tevékenységei. A tudás ellenőrzését és értékelését az éves tervben gondosan meg kell tervezni. A formatív értékelést tartsuk szem előtt: a tanuló előre tudja, mikor lesz sikeres, pontosan mit kell elsajátítania.

Az osztályozás mellett rendkívül fontos, hogy mind a tanulók szóbeli megnyilatkozásait, mind írásbeli munkáit szóban is értékeljük. Az ilyenfajta szöveges értékelés lehetővé teszi az osztályzat mögött rejlő tudás és hiányosságok pontosabb megvilágítását. Amellett, hogy ennek során igyekszünk minél átfogóbb és valósabb képet adni az egyes tanulók haladásáról, bátoríthatjuk őket a további munkára, valamint – a hiányosságok értelmében – megfelelő tanulási tanácsokat adhatunk nekik. Igyekezünk minden tanulót a saját haladásának megfelelő módon motiválni és értékelni.

MAGYAR MINT MÁSDIK NYELV

HARMADIK NEVELÉSI-OKTATÁSI SZAKASZ

TÉMÁK, CÉLOK, KÖVETELMÉNYEK

SZÖVEGÉRTÉS

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A szövegértés magában foglalja a szóbeli, az audiovizuális és az olvasott szövegek megértését, ezek során a tanuló fejleszti az auditív érzékenységet, a hallási stratégiáját és a hallásértési képességét, kialakít egy nyelvi repertoárt, amely elegendő a mindennapi témákban a kommunikációs igények kifejezésére. Eredeti magyar nyelvű szövegeket hall és olvas, ezáltal fejleszti interkulturális érzékenységét és többnyelvűségét. A tanuló megérti az osztálytermi kommunikációt és a környezetében előforduló kifejezéseket, Tudatosítja az udvarias kommunikáció összetevőit, illetve befogadói stratégiákat fejleszt. A 9. osztály végére a tanuló eléri a KER B1-es szintjét, azaz az átlagos nyelvhasználói szintet, a mindennapi életben magabiztosan kommunikál.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A téma három alegységre oszlik:

- » a hallott szövegek megértésére,
- » az audiovizuális anyagok megértésére és
- » az olvasott szöveg megértésére.

A tanuló a magyar nyelvű **szövegek hallgatása** során megérti az ismerős témákról szóló rövid, egyszerű szövegeket (pl. beszélgetések, bemutatók, hírek), azonosítja a fő gondolatokat és kulcsszavakat, megtalálja az egyszerű, tényszerű információkat, illetve képes követni a rövid szövegek tartalmát (pl. történetek, leírások).

A tanuló az **audiovizuális szövegek megtekintése és hallgatása** során megérti az ismerős témákról szóló rövid, egyszerű szövegeket (pl. beszélgetések, bemutatók, hírek), azonosítja a fő gondolatokat és kulcsszavakat, megtalálja az egyszerű, tényszerű információkat, illetve képes követni a rövid szövegek tartalmát (pl. történetek, leírások).

A tanuló a **magyar nyelven való olvasás** során ismerős témákról szóló rövid, egyszerű szövegeket ért meg (pl. újságcikkek, reklámok, levelek, használati utasítások), azonosítja a fő gondolatokat és kulcsszavakat a szövegben, megtalál egyszerű, tényszerű információkat a szövegben, illetve követi a rövid szövegek tartalmát, fejleszti az irodalmi szövegek befogadásának a képességét.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A TÉMÁHOZ

Az olvasásértés fejlesztése különböző tanítási módszerekkel és munkaformákkal érhető el, amelyek lehetővé teszik a tanulóknak számára, hogy fokozatosan fejlesszék ezt a készséget. Kezdetben rövidebb szövegeket olvasnak

az alapvető szókincre összpontosítva. Később áttérnek a kissé nagyobb kihívást jelentő, hosszabb szövegekre, amelyek összetettebb szókinccsel és különböző nyelvtani szerkezeteket tartalmaznak.

A szótárakkal, online szótárakkal és fordítóprogramokkal, valamint a mesterséges intelligenciával való ismerkedés segítheti a naprakészséget, a tudatos szótárhasználatot, illetve fejleszti a problémamegoldást.

A tanuló a szövegértési stratégiáinak fejlesztése során megkülönbözteti a szövegben található explicit és implicit információkat, felismeri egy szöveg célját, címzettjét, hangnemét, stílusát, illetve a szövegtípusokat (pl. narratív, leíró, érvelő), és kritikusan ítéli meg a szövegben található információkat.

A tanuló szövegértési stratégiáit a következőképp fejlesztjük:

- » a megértéshez az írott szöveget többször olvassa el,
- » a szövegek formázása és tipográfiai jellemzői alapján képes legyen azonosítani bizonyos szövegtípusokat (hírek, hirdetés, reklám, cikk, interjú, tankönyv, cset vagy fórum...),
- » használjon különféle stratégiákat az üzenet megértéséhez, pl. a főbb mondanivalók azonosítása, kiemelés a szövegben, újraolvasás és -hallgatás, képi elemek értelmezése...,
- » próbáljon meg következtetni egy ismeretlen szó, kifejezés jelentésére, ha a szöveggörnyezet nagyon egyszerű és egy ismerős, mindennapi témára vonatkozik,
- » képes legyen értelmezni a mindennapi jeleket és piktogramokat,
- » a szövegben elfoglalt helyükből (pl. egy levél elején vagy végén) törekedjen következtetni ismeretlen, bevett kifejezések jelentésére és funkciójára,
- » a hallott, olvasott szövegek, ill. az audiovizuális anyagok megértése során alkalmazzon kreatív módszereket (5.1.2.1),
- » legyen tisztában a nyelvek közötti hasonlóságokkal és különbségekkel (1.1.3.1), a tanár emelje ki a szlovén és a magyar eltéréseit, de kapcsolódási pontjait is, illetve a tanuló által tanult vagy tudott más nyelvekhez való viszonyát.

A javasolt művészi szövegek közül a tanár saját belátása szerint választ, azonban vegye figyelembe, hogy a magyar kultúrában meghatározó művészi szövegek ismerete a másság elfogadásában is jelentős szereppel bír. Fontos felmérni, hogy az adott osztály/csoport mennyire nyitott, illetve mennyire képes feldolgozni egyes irodalmi műveket. Javasoljuk, hogy a magyar kultúrát az audiovizuális anyagok megtekintésével (filmek, filmrészletek, rövidfilmek, dokumentumfilmek..., interaktív online kiállítások által) is hozzuk közelebb a tanulókhöz.

Mivel különösen a nagyobb csoportokban/osztályokban eltérő tudásszinttel rendelkeznek a tanulók, nagy szerepe van a differenciálásnak, az egyénre szabott munkának, a változatos munkaformák alkalmazásának. Az élményszerű oktatással, a projektmunkával, a kooperatív tanulással és a korszerű technikák alkalmazásával a tanár jobb eredményekre és nagyobb érdeklődésre számíthat.

HALLOTT SZÖVEG ÉRTÉSE

CÉLOK

A tanuló:

K: azonosítsa a hallott szöveg témáját, és értse meg az összefüggő szöveg lényeges pontjait, illetve az abban szereplő adatokat;

K: értse meg egy rövidebb párbeszéd főbb pontjait;

K: értse meg a tanári utasításokat;

K: értse meg a történetek és más elbeszélések főbb pontjait és fontos részleteit;

K: értse meg az egyszerű és rövid előadásokat, amelyekhez vizuális segédlet tartozik;

K: hallgasson magyar nyelvű dalokat;

K: törekedjen megérteni a rövid, hangzó szépirodalmi szövegek lényegét;

K: fejlessze az aktív hallgatás, az asszertív kommunikáció, a mások iránti érdeklődés és a másokkal való törődés kifejezésének a készségét.

KC (3.3.2.1)

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » azonosítja a tárgyalt témakörökben elhangzó szöveg témáját;
- » globálisan megérti a tárgyalt témakörökben elhangzó szövegeket;
- » megérti a fontos információkat a tárgyalt témakörökben elhangzó szövegekben (Ki?, Mi?, Hol?, Mikor?, Mit csinál?, Miért?);
- » megérti egy párbeszéd főbb pontjait;
- » megérti a tanári utasításokat;
- » megérti a rövid, hangzó üzeneteket;
- » megérti a rövid előadásokat, ha azok vizuális elemeket is tartalmaznak a megértés segítésére;
- » megérti a történetek és más elbeszélések főbb pontjait és fontos részleteit.

FOGALMAK

◦ párbeszéd ◦ történet ◦ elbeszélés ◦ dal ◦ hír ◦ időjárás-jelentés ◦ idegenvezetés

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A hallott szöveg megértése során a tanuló:

- gyakorolja a tanár és társaik szóbeli megnyilvánulásainak megértését,
- meghallgat egyszerű beszélgetéseket és más szövegeket, azokban megérti a fontos információkat,
- igyekszik bekapcsolódni az iskolai és mindennapi témákról szóló beszélgetésbe,
- rákérdez az üzenet, ill. beszélgetés számára érthetetlen részeire,
- megold a hallott szöveghez kapcsolódó egyszerű szóbeli és írásbeli feladatokat.

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » kérdés–válasz,
- » kulcsinformációk, fő gondolatok (jegyzetelés, ábra készítése),
- » a tartalom kitalálása a cím vagy néhány kulcsinformáció alapján,
- » ismeretlen kifejezések kiírása,
- » kérdések feltevése,
- » feleletválasztós feladatok,
- » igaz-hamis feladatok,
- » párosítós feladatok,
- » sorbarendezés,
- » vázlat készítése,
- » kulcsmondatok, címszavak keresése,
- » szöveg- vagy mondatkiegészítés,
- » a látottak és mondottak rövid összefoglalása,
- » a beszélő érzelmeinek azonosítása stb.

Javasolt témák a hallás utáni szövegértés fejlesztéséhez:

találkozás, elbúcsúzás, bemutatkozás, lakóhely bemutatása, vásárlás, éttermi rendelés, időjárás-jelentés, napi rutin, szabadidős tevékenységek, család bemutatása, útbaigazítás, közlekedési eszközökön és csomópontokon elhangzó információk, ünnepek bemutatása, utazás, tanulmányok...

A beszédértési készség fejlesztése

A beszédértési készség fejlesztésénél a tanulóknak egyrészt a szövegegészt globálisan kell megérteniük, másrészt azonosítaniuk kell az egyes információkat (Ki/Mi?, Hol?, Mikor?, Mit csinál?).

A beszédértési gyakorlatok előkészítése

A tanár még a számítógép/audióvizuális anyag bekapcsolása előtt magyar (vagy ha szükséges, szlovén) nyelven, a tanulók nyelvi szintjének megfelelően, a következőképp készítheti fel a tanulókat a szöveg befogadására:

- » ismerteti a szöveg műfaját,
- » ismerteti a szöveg témáját,
- » képanyagot mutat be,
- » jobb képességű csoport esetén irányítja a témával kapcsolatos beszélgetést (pl. a cím vagy a szövegből kiragadott néhány szó, képanyag alapján),
- » a szöveg kulcsmondatait vagy kulcsinformációit nem megfelelő sorrendben tünteti fel (akár képek segítségével), és a tanulók próbálják helyes sorrendbe állítani.

A beszédértési gyakorlat közben

A tanulók többször hallgassák meg (nézzék meg) a szöveget, főleg audiovizuális vagy párbeszédű anyagot válasszunk.

Lehetséges feladattípusok:

- » a szöveg legfontosabb (műfaj, téma, idő, hely, szereplők stb.) információira vonatkozó kérdések,
- » igazak–hamis,
- » feleletválasztós kérdések,
- » tények lejegyzése (táblázatok hiányzó elemeinek pótlása, eseményvázlat),
- » egyéb feladatok megoldása (képkiegészítés, bingó, szótorpedó, szókereső, keresztrejtvény stb.)
- » szerepjáték...

A beszédértés gyakorlása után

A gyakorlatok elvégzése után a tanulók egyre inkább elszakadhatnak az eredeti szövegtől, párbeszédtől.

Ilyen gyakorlatok lehetnek pl.:

- » címválasztás,
- » a történet továbbszövése, más szemszögből való elmesélése,
- » párbeszéd kiterjesztése, a mintadialógusban megjelölt szavak kicserélése, majd saját párbeszéd alkotása,
- » vázlatpontok készítése a szövegről,
- » beszélgetés, érzések megfogalmazása a szövegről.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

A tudás megállapításának lehetséges elemei:

- » a fő gondolatok és pontok megértése,
- » a szöveg mondanivalója lényegének azonosítása,
- » az általános információk és konkrét részletek megértése,
- » az események sorrendjének felismerése,
- » a szövegtípus felismerése stb.

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a tanulók aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A tanuló szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti a hallott szöveget.

A tudás bizonyításának lehetséges módjai: órai munka, házi feladat, aktivitás, csoportmunka, szituációs gyakorlatok, segítségnyújtás, mentorálás, plakát, lapbook, ppt készítése...

AUDIOVIZUÁLIS ANYAGOK MEGÉRTÉSE

CÉLOK

A tanuló:

K: tudjon követni egyszerűbb audiovizuális anyagokat;

K: tekintsen meg televíziós műsorokat, rövid interjúkat, riportokat, híreket, filmrészletet, videoklipeket, vlogokat, időjárás-jelentést, reklámokat, ill. azok részleteit;

K: az audiovizuális anyagok megtekintésével fejlessze pozitív viszonyulását a magyar nyelvhez és kultúrához, miközben felismeri a sokféleséget a környezetében;

KC (3.3.1.2)

K: szerezzon ismereteket a függőség formáiról és fokozatairól, valamint arról, hogyan lehet azokat az egészséges életmód segítségével elkerülni vagy megelőzni;

KC (3.2.5.1)

K: javítsa magyar nyelvi kiejtését.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » globálisan megérti az egyszerűbb, jól követhető audiovizuális anyagokat;
- » megérti a híreket, az időjárás-jelentést, a turisztikai tájékoztató főbb pontjait;
- » megérti az audiovizuális anyagokban elhangzó fontos információkat (**ki, mi, hol, mikor, kivel, mit csinál, miért**, hogyan).

FOGALMAK

◦ interjú ◦ riport ◦ hír ◦ videoklip ◦ vlog ◦ reklám

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Az audiovizuális anyagok feldolgozásakor a tanuló kezdetben főként rövidebb (autentikus) videókat hallgat és néz meg, később nagyobb kihívást jelentő anyagokat is feldolgoz, például hosszabb videókat, amelyek összetettebb szókinccset tartalmaznak, és gyorsabb bennük a beszédtempó.

Javasolt audiovizuális anyagok:

rövid reklám, videoklip, dokumentumfilm-, filmrészlet, rövid riport, hír, interjúrészlet, utasítás, beszélgetés; egy személy, hely, tárgy, esemény, tevékenység rövid leírása, vlog, időjárás-jelentés, rövid részlet egy szépirodalmi mű megfilmesített változatából, megzenésített versek, magyar filmek.

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » kérdés–válasz,
- » kulcsinformációk, fő gondolatok (jegyzetelés, ábra készítése),
- » a tartalom kitalálása a cím vagy néhány kulcsinformáció alapján,
- » ismeretlen kifejezések, kérdések leírása,
- » feleletválasztós feladatok,
- » igaz-hamis feladatok,
- » párosítós feladatok,
- » sorba rendezés,
- » kulcsmondatok, címszavak keresése,
- » szöveg- vagy mondatkiegészítés,
- » a látottak és mondottak rövid összefoglalása,
- » a beszélő érzelmeinek azonosítása stb.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a tanulók aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A tanuló szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti az audiovizuális anyagot.

A tudás bizonyításának lehetséges elemei:

- » a fő gondolatok és pontok megértése,
- » a téma, a szöveg mondanivalója lényegének azonosítása,
- » az általános információk és konkrét részletek megértése,
- » az események sorrendjének felismerése.

A tudás bizonyításának módjai: a tanulók szóbeli és írásbeli feleletei, egyéb munkái (pl. plakát, kiselőadás), projektmunka, a tanulók szereplései és egyéb tevékenységei.

OLVASOTT SZÖVEG ÉRTÉSE

CÉLOK

A tanuló:

K: olvasson szövegeket hangosan és némán;

K: globálisan és részleteiben értse meg kapcsolódó különböző szövegtípusokban íródott szövegeket;

K: oldjon meg szövegértési feladatokat;

K: értse meg a közvetlenül kifejezett érzelmeket és attitűdöket;

K: gazdagítsa szókincsét az olvasott szövegek megértésével;

K: fejlessze a művészi szövegek befogadásának a képességét;

K: különböztesse meg a művészi és nem művészi szövegeket;

K: művészi szövegek olvasása során gazdagítsa érzelmi és élményvilágát, és fejlessze az erkölcsi kérdések iránti érzékenységét;

KC (1.2.2.2)

K: következtessen a tartalomra és a jelentésre a címekből, alcímekből vagy bevezető mondatokból;

K: igyekezzen követni egy érvelést vagy eseménysort egy történetben, a gyakori logikai (pl. de, mert...) és időbeli kötőszavakra (pl. azután, előtte...) összpontosítva;

K: képes legyen megkeresni online vagy nyomtatott szótárakban egy szó, kifejezés jelentését, szinonimáját és helyesírását, és legyen tisztában a nyelvek közötti hasonlóságokkal és különbségekkel;

KC (1.1.3.1)

K: ismerje a szlovén–magyar, magyar–szlovén szótárakat;

K: ismerjen online szótárakat;

K: ismerje a leggyakoribb fordítóprogramokat, de tisztában legyen ezek korlátaival;

KC (4.1.1.1)

K: etikusan használja a mesterséges intelligenciát;

K: fejezze ki információs igényét; adatokat, információkat és digitális tartalmakat keressen digitális környezetben, fejlessze személyes keresési stratégiáit.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » globálisan megérti a tárgyalt témakörökhöz kapcsolódó logikailag jól felépített, B1-es nyelvi szintű szövegeket;
- » megérti a **tárgyalt témakörökhöz kapcsolódó logikailag jól felépített, B1-es nyelvi szintű szövegekben szereplő adatokat (Ki? Mi? Hol? Mikor? Mit csinál? Miért?)**;
- » megérti a magánlevelekben az élménybeszámolót, az érzéseket és kívánságokat;
- » **megérti az egyszerű személyes üzeneteket** (meghívók, cset, bejegyzés, ímél vagy internetes hozzászólás);
- » megérti az egyszerű **receptet**, plakátot, **étlapot**, **belépőjegyet**, műsorlapot, újsághirdetést;
- » megérti a történetekben, útikönyvekben, újságokban és magazinokban szereplő helyleírásokat, eseménysorokat, életrajzokat;
- » megérti az egyszerű képregények világos lineáris elbeszélését;
- » **megérti a közvetlenül kifejezett érzelmeket és attitűdöket**;
- » megérti az egyszerű, piktogramokkal ellátott használati utasításokat és biztonsági utasításokat;
- » elsajátítja a tárgyalt témakörök szókincsét;
- » **ismeri és tudja használni a papíralapú és online szótárakat** (szinonima szótár, értelmező szótár), valamint az aktuálisan legjobb online fordítóprogramokat.

FOGALMAK

- olvasás ◦ szövegértés ◦ érzelmek ◦ attitűdök ◦ szókincs ◦ művészi szöveg ◦ érzelem ◦ érvelés ◦ szótár
- szinonima ◦ helyesírás ◦ fordítóprogram ◦ mesterséges intelligencia

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Az olvasásértés fejlesztése fokozatosan történik, és különböző tanítási módszerekkel és munkaformákkal érhető el. Kezdetben rövidebb szövegek olvasásával ösztönözzük a tanulót az olvasásra, egyszerűbb, a mindennapi tevékenységekre vonatkozó szövegek választásával. Később kissé nagyobb kihívást jelentő szövegeket adunk, amelyek nehezebb szókincset és nyelvtani szerkezeteket tartalmaznak.

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » válasz rövid kérdésekre,
- » kulcsinformációk, fő gondolatok (jegyzetelés, ábra készítése),
- » a tartalom kitalálása a cím vagy néhány kulcsinformáció alapján,

- » ismeretlen kifejezések, kérdések leírása,
- » feleletválasztós feladatok,
- » igaz-hamis feladatok,
- » párosítós feladatok,
- » sorba rendezés,
- » kulcsmondatok, címszavak keresése,
- » szöveg- vagy mondatkiegészítés,
- » a látottak és mondottak rövid összefoglalása,
- » a beszélő érzelmeinek azonosítása,
- » hibás állítások javítása,
- » rajz készítése (pl. útvonal, családfa)
- » táblázatok hiányzó elemeinek pótlása,
- » az információk helyes sorrendbe állítása,
- » szókihagyásos mondatok/szöveg üres helyeinek kitöltése,
- » két vagy több szöveg összehasonlítása, a hasonlóságok és eltérések keresése,
- » a szöveg témájának, rendeltetésének, alapvető stílusjegyeinek a felismerése,
- » a szöveggörnyezet és a szövegösszefüggés rekonstruálása.

Az olvasásértési készség fejlesztése

Az olvasásértési készséget fejlesztő gyakorlatok a tanulókat a különböző műfajú autentikus szövegek olvasására és megértésére készítik fel. A tevékenységek során a tanulók egynyelvű, ill. kétnyelvű szótárakat, különböző képanyagot vagy más segédeszközt használnak.

A tanár feladata, hogy különböző olvasási stratégiákat sajátíttasson el a tanulókkal. A tanulók először inkább némán olvassák el a teljes szöveget, hiszen a szöveg megértése a cél. A hangos felolvasás a megértés rovására mehet, míg a mondatonkénti tagolás szétdarabolja a szöveg egységét, és nem teszi lehetővé az ismeretlen kifejezések jelentésének kikövetkeztetését a szöveggörnyezetből. A helyes ejtés gyakorlása érdekében azonban hangosan is olvassanak a tanulók!

A tanuló a kitűzött célnak megfelelően választja meg az olvasási stratégiát, amely lehet:

- » a szöveg egészének gyors, globális áttekintése,
- » bizonyos részletek, kulcsinformációk megtalálása,
- » a szöveg értelmezése, értékelése.

Olvasás előtti tevékenységek

A szöveg feldolgozását előzze meg a szövegre való ráhangolás fázisa. A szöveg címe, a hozzátartozó képek, a szövegből kiemelt néhány szó alapján a tanulók találgathatnak, hogy miről fog szólni a szöveg. A tanulók figyelmének irányítására és a megértés későbbi ellenőrzésére a szöveg elolvasása előtt adjunk feladatokat vagy megfigyelési szempontokat, és ne csak utólag tegyünk fel kérdéseket!

A tanár például az alábbi lehetőségek közül választhat:

- » a szöveget egy már ismert szöveg elemeinek felidézésével mutatja be,
- » ismerteti a szöveg kulcsszavait,
- » a szöveg témájára vonatkozó képanyagot mutat be; a tanulók kifejezik benyomásaikat, érzelmeiket, véleményüket.

Ha az idő és a körülmények lehetővé teszik, a szövegeket a szokásostól eltérő formában is prezentálhatja a tanár, pl.:

- » a legépelte szöveget szétvágja mondatokra, bekezdésekre,
- » bizonyos szavakat szinonimákkal vagy ellentétekkel helyettesítve sokszorosítja a szöveget, (ezeket kell majd javítani),
- » a szövegből szavakat hagy ki,
- » központozás nélküli szöveget ad a tanulók kezébe,
- » a szöveg kulcsmondatát minden jelzés nélkül kihagyja, annak helyét és tartalmát a tanulóknak kell az elolvasás után kitalálniuk.

Olvasás közbeni tevékenységek

A tanár olyan stratégiákat alkalmaz, amelyek lehetővé teszik, hogy a tanulók gyorsabban megértsék a magyar nyelvű szöveget, annak ellenére, hogy az több ismeretlen kifejezést tartalmaz. A tanulókat ebben:

- » a szöveghez tartozó képanyag,
- » a dátumok, számok, tulajdonnevek,
- » a kulcs- és ismétlődő szavak segítik.

Olvasás utáni tevékenységek

A szöveg elolvasásával és a gyakorlatok megoldásával nem ér véget a szöveg feldolgozása. A szövegfeldolgozást záró gyakorlatok során a tanulók egyre inkább elszakadnak az eredeti szövegtől, és több személyes megnyilatkozásra (benyomás, vélemény, érzélem) nyílik módjuk.

Ilyen gyakorlatok lehetnek a következők:

- » a történet továbbszövése és/vagy előzményeinek kitalálása,
- » a történet más szemszögből való elmesélése,

- » elbeszélő történet párbeszéddé való átalakítása, ill. fordítva,
- » a szöveg dramatizálása,
- » vita, beszélgetés, kommentárok a szövegről.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a tanulók aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A tanuló szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti az olvasott szöveget.

A tudás bizonyításának lehetséges elemei:

- » a fő gondolatok és pontok megértése,
- » a téma, a szöveg mondanivalója lényegének azonosítása,
- » az általános információk és konkrét részletek megértése,
- » az események sorrendjének felismerése.

A tudás bizonyításának módjai: a tanulók szóbeli és írásbeli feleletei, egyéb munkái (pl. plakát, kiselőadás), projektmunka, a tanulók szereplései és egyéb tevékenységei.

SZÖVEGALKOTÁS

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A magyar nyelv mint második nyelv tanításának/tanulásának egyik legfontosabb célja, hogy a megtanult nyelvi formákat a tanulók szándékaik, gondolataik és érzelmeik kifejezésére valódi élethelyzetekben alkalmazni tudják. Az alkotó tevékenységek nagy társadalmi értékkel bírnak, és fontosak az élet tudományos és szakmai területein is. A szövegalkotás produktív tevékenység, a beszélt és az írásbeli tevékenységeket foglalja magába. A formális szövegalkotás képessége a tanulás és a tapasztalat eredménye, de a műfajok, valamint a formát és a nyelvi készletet érintő kulturális szokások ismerete is hozzátartozik. A szövegalkotási stratégiák segítenek a kifejezés minőségének javításában, és olyan eszközökkel teszik könnyebbé a tanulók mindennapjait, amelyeket (más) idegen nyelvek tanulásakor is felhasználhatnak.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A TÉMÁHOZ

A szövegalkotás során a tanuló elsajátítja a szóbeli és írásbeli szövegek megformálásához szükséges megfelelő, az Egységes Európai Referenciakeret által meghatározott B1-es szintű szókinccset, mondat szerkezeteket, gyakorolja a megfelelő szó- és stílusválasztást, új kifejezéseket tanul és használ, miközben kulturált nyelvi magatartást tanúsít. Képes szóbeli és írásbeli szöveget alkotni saját magáról, a közvetlen, ill. tágabb környezetéről a megadott szövegtípusokban.

A magyar mint második nyelv tanításának célja, hogy a tanuló B1-es szinten funkcionális nyelvhasználóvá váljon; ne okozzon számára gondot, ha magyar nyelven kell megnyilatkoznia; tudatosítsa a muravidéki és a standard magyar nyelvváltozat használatbeli különbségeit; illetve írásban törekedjen a standard nyelvváltozat használatára megfelelő helyesírással. A tanár épít a tanuló korábbi ismereteire, bővíti azokat, gazdagítja a tanuló nyelvi repertoárját minden nyelvi szinten, valamint valós beszédhelyzetek szimulálásával készíti fel a mindennapi nyelvhasználatra. A magyarórán más tantárgyakból, a tanulók mindennapi életéből és érdeklődési köréből merítünk, a tartalom a konkrét, a tanuló számára ismerős témák felől haladjon az elvontabbak felé.

A második (idegen) nyelvi kommunikáció nagyobb részt megegyezik az anyanyelven folytatott kommunikáció elemeivel: a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül (oktatás, munka, családi élet, szabadidő) az egyén szükségleteinek megfelelően.

Mivel a nem anyanyelven való megnyilvánulás a tanulók egy részének gondot okozhat, a tanárnak folyamatosan ösztönöznie és motiválnia kell őket, miközben hangsúlyozza, hogy a nyelvtanulás természetes velejárója, hogy közlésekben hibákat követnek el. Rendkívül fontos, hogy a tanár ezeket csak a közlést követően javítsa, mégpedig úgy, hogy helyesen megismétli az adott közlést. Az órán olyan légkört kell teremteni, amelyben a tanulók szívesen megnyilatkoznak akkor is, ha hibásan vagy szegényes szókinccsel beszélnek.

A tanárnak gondosan meg kell terveznie a munkáját, az eredményes megvalósításhoz pedig nagyon sok gyűjtőmunkára (megfelelő szövegek gyűjtésére, módosítására, adott esetben alkotására) lesz szüksége.

Az órákon a leggyakoribb tevékenység a beszélgetés, párban, kisebb csoportokban vagy a teljes csoportban. A párok és csoportok kiválasztásánál ügyeljünk arra, hogy egyszer homogén, másszor heterogén csoportokat alkossunk, elősegítve a tolerancia kialakulását, az egymás elfogadását, a segítségnyújtást, illetve a nyelvi tudás alapján való differenciálást.

A szövegalkotáshoz megfelelő szövegértésre van szükség, ezért már a szövegértési feladatok során alakítjuk a szövegalkotási készségeket, illetve mintaszövegeket választunk, amelyek alapján könnyebben alkot a tanuló saját szöveget, valamint felismeri a megszerzett tudás új helyzetekben való aktív alkalmazásának a lehetőségét (5.3.5.3).

A szövegalkotás minősége a tervezési, megvalósítási, helyettesítési, (ön)ellenőrzési és (ön)javítási stratégiák alkalmazásával fejleszhető. A tervezés magában foglalja annak átgondolását, miként fejezzük ki a mondanivalónkat, hogyan tervezzük meg, mit és milyen eszközökkel mondjunk, figyelembe véve a címzett(ek)re gyakorolt hatást, míg a megvalósítás a tervezett beszéd- és írásbeli tevékenységek végrehajtását jelenti. A gesztikuláció is része a kommunikációnak, gyakran megjelenik a kifejezés segítésére, helyettesítésére. Tudatosítsuk a tanulóban, hogy emlékezzen a sokszor ismételt hibáira, és korigálja magát; kerülje a tükörfordítást. Törekedjen a legtöbb kommunikációs problémát megoldani körülírással vagy a nehéz kifejezések elkerülésével, ismerje fel a megszerzett tudás új helyzetekben való aktív alkalmazásának a lehetőségét (5.3.5.3), ismerje és használja a szótárakat, online szótárakat és fordítóprogramokat, de legyen tisztában a digitális technológiák és használatuk környezeti hatásaival (4.4.4.1), valamint szövegalkotási tevékenységeihez etikusan használja a mesterséges intelligenciát.

SZÓBELI SZÖVEGALKOTÁS

CÉLOK

A tanuló:

K: képes legyen mondatokat alkotni;

K: képes legyen összefüggő szövegeket alkotni;

K: fejlessze a különböző szövegtípusokban való kifejezőképességét;

KC (1.1.1.1)

K: képes legyen érzékelni és kifejezni az érzéseit és szükségleteit, megéléseit/észleléseit és saját viselkedését;

KC (3.1.1.1)

K: képes legyen információt kérni és adni, és a választ, ill. reakciót megérteni célnyelvi környezetben is, pl. magyarországi tanulmányi kirándulás során;

K: képes legyen kifejtteni a véleményét és érvelni amellett;

K: képes legyen bemutatót készíteni különböző témakörökben, miközben lelje örömét az alkotási folyamatban;

KC (1.3.4.1)

K: olvasson ismert művészi szövegeket, ezáltal ismerkedjen a magyar kultúrával és művészettel;

KC (1.3.2.1)

K: képes legyen egyszerű szavakkal, mondatokkal kifejezni a művészi szöveggel kapcsolatos érzéseit.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » tudja és használja a megadott témakörök **szavait**, kifejezéseit, **mondatait**;
- » bekapcsolódik párbeszédbe;
- » összefüggő mondatokat alkot **önmagáról, családjáról**, az iskoláról és a **lakóhelyéről**, otthonáról, **napi rutinjáról, hobbijairól, élményeiről**;
- » **megnevez és leír tárgyakat**, és összehasonlítja azokat;
- » **személyeket jellemez külső és belső tulajdonságaik alapján**;
- » **kifejezi saját érzéseit, érzelmeit és szükségleteit**, kívánságait, terveit, álmait;
- » véleményt tud nyilvánítani a mindennapi élet dolgairól;
- » **tud kérdést feltenni és információt kérni**;
- » **tud útbaigazítást adni**;
- » el tudja mondani egy film, filmrészlet, videoklip, novella vagy könyv(részlet) cselekményét;
- » elmond egy verset, versrészletet, vagy elénekel egy népdalt, műdalt;
- » megfogalmazza, hogy egy művészi szöveg tetszik-e neki vagy sem, illetve röviden kifejti a véleményét a szövegről.

FOGALMAK

◦ mondatalkotás ◦ véleménynyilvánítás ◦ érvelés ◦ szókinccs ◦ párbeszéd ◦ összehasonlítás

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A szóbeli kifejezés során a tanuló összefüggő monológot alkot (elmeséli egy élményét, a leírásra és elbeszélésre összpontosít, de kifejezheti álláspontját egy vitában, vagy megvédheti azt), illetve közönség előtt beszél.

Az információmegosztás egyrészt monológot, másrészt egyszerű, irányított párbeszédet jelent: képes önmagáról, a környezetéről, a számára fontos dolgokról beszélni, valamint kérdéseket tud megfogalmazni, illetve a mások által feltett kérdésekre válaszolni.

A szóbeli kifejezés fejlesztésére különböző tanulási módszerek és munkavégzési formák alkalmazhatók. A beszédgyakorlatok legelterjedtebb formája a kérdés–felelet. Fokozatosan azonban arra szoktatjuk a tanulót, hogy a tanult témakörökben már összefüggő szöveget tudjon alkotni.

A beszédgyakorlatokat egyenként, párban vagy kórusban végeztetjük. A kórusban adott válaszok során segítjük a félénkebb tanulókat, fontos ugyanakkor, hogy a tanár tisztában legyen azzal, kinek milyen nehézségei vannak, tehát az egyéni válaszadásnak is nagy szerepe van az órákon, így is szavatoljuk a differenciálás lehetőségét és az egyénre szabott tanulást.

A sikeres szóbeli szövegalkotáshoz vezető tevékenységek:

- » rövid írott szöveg, audiovizuális felvétel stb. alkalmazása, hogy a tanuló mintát kapjon a szövegalkotáshoz,
- » a szükséges szókincs felelevenítése,
- » az esetleges új szókincs előkészítése és magyarázata,
- » kutatás, adatgyűjtés, képi anyagok összegyűjtése, a megfelelő és hatékony eszközök kiválasztása,
- » vázlatkészítés, tervezés,
- » alkotás,
- » begyakorlás.

A tanórán a következő szövegekkel foglalkozunk:

- » leírás, összegzés, magyarázat, jelentés, interjúk (feldolgozása: hallgatás, olvasás, megtekintés, majd alkottatása) stb.

A tárgyalt témakörökben a tanuló a következő tevékenységeket végzi:

- » be tudja mutatni **saját magát**, a **családját**, más embereket, a **lakókörülményeit**, az élőhelyét, a tanulmányait, a helyeket (városokat, tájakat) és a helyiségeket, a tárgyakat,
- » képes kifejezni, hogy mit tud és mit nem (pl. **sport**, játék, készség, tantárgyak),
- » ki tudja fejezni az érzéseit és érzelmeit, a vágyait, kívánságait, az álmait, reményeit, terveit,
- » tud **útbaigazítást** adni,
- » **kép vagy képsor alapján tud néhány egyszerű mondatot alkotni a tárgyalt témakörökben**,
- » egyszerű történetet, **eseményt**, tevékenységet tud bemutatni, elmesélni
- » szerepjátékokban és szimulációkban vesz részt.

Példák a szóbeli kommunikációs gyakorlatokra:

A **beszélgetés** lehet kötetlen vagy irányított. A kötetlen beszélgetést is meg kell tervezni, pl. a tanár a beszéd során feladatokat oszt ki, a gyakorlatra szánt időt meghatározza. Az irányított beszélgetés során a tanár meghatározott nyelvi formák használatát várja el a tanulóktól. Igen fontos a kérdésfeltevés gyakorlása is, hiszen ez a kommunikációban éppen olyan fontos, mint a válaszadás.

A **párbeszéd** a mindennapi szóbeli kommunikáció egyik legfontosabb eleme, ezért nagy hangsúlyt fektetünk a gyakorlására. A tanár mintadialógust ad (I. modellalapú nyelvoktatás – MagyarOK), majd annak egyes elemeit kicserélteti, végül kiterjeszti a dialógust, így lesz képes a tanuló segítség nélkül használni azt. Fontos, hogy funkcionális párbeszédet alkossunk és alkottassunk. A hagyományos társalgási témák mellett választhatnak szokatlan, esetleg abszurd szituációkat is, amelyek megmozgatják a tanulók fantáziáját, és önkifejezésre készítetik őket.

Gyakoroltassuk a beszédhelyezethez való alkalmazkodást is (ki, kivel, hol, mikor beszél, milyen a felek közötti viszony, tegeződnek, magázódnak...)!

A **játék** különböző formái a tanulók életkorának és érdeklődésének megfelelően végigkísérik őket az oktatási folyamatban.

A **szerepjátékban** a tanuló vagy saját magát vagy egy képzelt személyt alakít egy kitalált helyzetben. Megtervezése legyen átgondolt és alapos, a tanári utasítások pedig egyértelműek és pontosak!

A kommunikáció központú nyelvtanulás során gyakran nyílik lehetőség **monologikus megnyilatkozásra**, tehát hogy a tanuló önmagáról, elvárásairól, örömeiről és gondjairól nyilatkozhat, egyúttal megismeri a társait, és elmélyíti az embertársaival való együttérzési készségét.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a tanulók aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor!

A tudás bizonyításának módjai: a tanulók szóbeli és írásbeli feleletei, egyéb munkái (pl. plakát, kiselőadás), projektmunka, a tanulók szereplései és egyéb tevékenységei.

ÍRÁSBELI ÉS ONLINE SZÖVEGALKOTÁS

CÉLOK

A tanuló:

K: törekedjen írásban rövid szöveget alkotni, miközben lelje örömét az alkotási folyamatban, tudjon örülni saját és mások eredményeinek;

KC (1.3.4.1)

K: ismerkedjen különböző szövegtípusokkal;

K: képes legyen írásban adatokat megadni saját magáról;

K: fejlessze a különböző szövegtípusokban (poszter, összefoglaló, leírás, beszélgetés stb.) való kifejezőképességét;

KC (1.1.1.1)

K: alkosson rövid audiovizuális anyagot, amelyben a digitális tartalmat képek, hanganyag, illusztrációk hozzáadásával gazdagítja;

KC (4.3.2.1)

K: ismerje fel a megszerzett tudás új helyzetekben való alkalmazásának a lehetőségét pl. tevékenységi napok vagy tanulmányi kirándulás során.

KC (5.3.5.3)

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » tud **személyes adatokkal űrlapot, adatlapot kitölteni**;
- » szöveget alkot a megadott témakörökben, használja a hármas tagolást;
- » egy előzetesen tárgyalt témával kapcsolatban plakátot vagy bemutatót készít, és azt bemutatja;
- » a következő szövegtípusokat alkotja, és megfelelően szerkeszti azokat: **meghívó, képeslap, üdvözlőlap**, rövid beszámoló, (telefonos) üzenet, rövid film- vagy könyvismertető, képregény, **jellemzés** emberekről, **magánlevél**, nagyon egyszerű hivatalos levél, internetes bejegyzés, ímél, **önéletrajz**, rövid hír, interjú, **hirdetés**.

FOGALMAK

- személyes adatok ◦ adatlap ◦ hármas tagolás ◦ plakát ◦ bemutató ◦ meghívó ◦ képeslap ◦ üdvözlőlap
- beszámoló ◦ üzenet ◦ képregény ◦ jellemzés ◦ magánlevél ◦ hivatalos levél ◦ internetes bejegyzés
- önéletrajz ◦ hír ◦ interjú ◦ hirdetés ◦ űrlap ◦ ímél

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Az írásbeli készség fejlesztését szolgáló gyakorlatok néhány példája:

- » mondatalkotás: a tanulót rászoktatjuk a megfelelő szavak kiválasztására, a helyes nyelvhasználatra, a helyesírási szabályok betartására;
- » hiányos szöveg kiegészítése: a tanár hiányos szöveget közöl, a tanuló kiegészíti a hiányzó adatokkal;
- » jellemzés: tárgyról, helyszínekről, személyekről,
- » összegzés: hírekről, filmről vagy olvasmányról,
- » magyarázó feladatok: egy koncepcióról, gyakorlati problémákról,
- » történetleírás: képzeletbeli történet vagy saját élmény alapján,
- » témafelvetés és elemzés,
- » **összefüggő szöveg alkotása önmagáról** (leírja saját nevét, korát, születési dátumát, lakcímét, iskolája nevét, osztályát, kedvenc állatát, színét, hobbiját, szülei nevét, foglalkozását, telefonszámát),
- » **kép vagy képsor alapján egyszerű szöveg alkotása a tárgyalt témakörökben,**
- » rövidebb leírások és tartalmak: általában szóbeli tevékenység (beszéd/meghallgatás/sűrített tartalom) előzi meg,
- » szövegalkotás megadott adatok/kifejezések felhasználásával (a kötőszók használata),
- » szövegminta bemutatása, amely segítségével a tanulók megismerkednek a szöveg (pl. életrajz) szerkezetével és tartalmával.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a tanulók aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A tanuló szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti az olvasott szöveget. A tudás ellenőrzése és értékelése szóbeli és írásbeli.

INTERAKCIÓ

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A szóbeli, írásbeli vagy online interakció során két vagy több személy közösen hoz létre diskurzust. Az interakció a szövegértés és a szövegalkotás szintézise, de több annál, résztvevői információkat cserélnek, miközben folyamatos visszajelzéseket adnak és kapnak, a kommunikáció ehhez idomul. Legtermészetesebb szintere a beszélgetés, párbeszéd, amikor a kommunikációs folyamatokban résztvevő személyek cserélgetik az adó–vevő szerepét. A sikeres interakcióhoz elengedhetetlenek a stratégiák, figyelni kell a másik félre, hogy releváns közléseket adjunk; meg kell tanulni, mikor cserélhetők fel a szerepek (diskurzusjelölők ismerete) – amely az udvarias nyelvi viselkedés elengedhetetlen feltétele –, valamint fejleszteni kell az együttműködési készséget, illetve a további magyarázat kérésének megfogalmazását.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A tanuló szóbeli, írásbeli és online módon információkat cserél a beszélgetőtársával vagy beszélgetőtársaival (rövid párbeszédet alkot, beszélget ismert témáról, telefonos beszélgetéseket folytat), valamint levelezik másokkal (pl. ímélt, rövid üzenetet ír).

Az interakciós készség fejlesztése során a digitális és a vállalkozói kompetenciát is fejlesztjük. Az online interakció során a tanuló alkalmazkodik a kommunikációs elvárásokhoz és szabályokhoz, amelyek egy adott csoportban érvényesek ^{KC} (4.2.5.1), fejlesztik: a hatékony kommunikációt ^{KC} (5.2.4.3), a különböző egyénnel és csoportokkal való együttműködést ^{KC} (5.3.4.1), valamint a megszerzett tudás aktív alkalmazását ^{KC} (5.3.5.3) is gyakorolják.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A TÉMÁHOZ

A szóbeli interakció során a tanulónak együtt kell működnie másokkal. A beszélgetésekre helyezzünk hangsúlyt, mivel a felgyorsult világban ritkulnak, pedig kamaszkorban és később is fontos lelki szükségletünk ^{KC} (3.3.2.1). A beszélgetések során tanítani kell a kulturált nyelvi magatartást (pl.: nem illik egymás szavába vágni, hallgassuk végig a másikat), illetve, hogy milyen jelei vannak, ha átvehetjük a szót (hanglejtés, szünet, szemkontaktus). Fontos hangsúlyozni, hogy az eltérő nyelvek esetében, így a magyar és szlovén között is vannak kulturális eltérések (akár a hangerőben, beszédtempóban...), ezzel megalapozzuk egymás elfogadását és tiszteletben tartását.

Az interakció során az üzenet érthetősége, tartalma és funkcionális megfelelősége előnyt élvez a nyelvtani helyességgel szemben, tehát a kommunikációs cél elérése a fontos. A sikeres interakció során ellenőrizni kell az üzenet helyes értelmezését, ha szükséges, a beszélgetőpartnertől át- vagy újrafogalmazást kell kérni, ugyanakkor az érzelmi reakciókat is fel kell ismerni.

Az interakciós tevékenységek során a következő stratégiákat fejlesztjük: az ismétlés és átfogalmazás kérésének képességét, a beszélgetés követésének nonverbális és verbális jelzését, valamint a tanuló saját kívánságainak, erősségeinek és hiányosságainak felismerési képességét, illetve erősítjük benne a hitet, hogy pozitívan tudja befolyásolni az embereket és a helyzeteket **KC** (5.2.1.1).

SZÓBELI INTERAKCIÓ

CÉLOK

A tanuló:

K: törekedjen bekapcsolódni a szóbeli interakciókba;

K: tudjon rövid társalgást lebonyolítani;

K: a kommunikációs készségeit erőszakmentes kommunikációban fejlessze;

KC (1.1.5.1)

K: képes legyen kérni, rendelni, vásárolni célnyelvi környezetben is, pl. magyarországi tanulmányi kirándulás során;

K: játsszon szituációs játékokat, miközben különböző egyénnel és csoportokkal együttműködik;

KC (5.3.4.1)

K: képes legyen digitális eszközön kommunikálni a barátaival, pl. egyszerű híreket cserélni, találkozót tervezni és szervezni;

KC (4.2.1.1)

K: tudjon ismétlést vagy átfogalmazást kérni;

K: törekedjen jelezni, hogy követi a beszélgetést;

K: azonosítsa saját kívánságait, erősségeit és hiányosságait, higgyen abban, hogy pozitívan tudja befolyásolni az embereket és a helyzeteket.

KC (5.2.1.1)

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

» megérti a neki feltett kérdéseket, és képes válaszolni azokra;

» tud kérni, kölcsönkérni, felajánlani dolgokat, rendelni;

» tud a jövőbeli terveiről beszélni;

- » tud javaslatokat tenni és reagálni rájuk;
- » udvariasan kifejezi a véleményét;
- » tud **ismétlést** vagy *átfogalmazást* kérni.

FOGALMAK

◦ kérés ◦ rendelés ◦ javaslat ◦ vélemény ◦ üdvözlés

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A szóbeli interakció fejlesztése során különböző tanulási módszerek és munkamódszerek alkalmazhatók. A tanuló a szóbeli interakciós készségét és az interakciós stratégiák használatát különböző témakörökben végzett beszédtevékenységek szimulációjával fejlesztheti. Olyan témákról beszéljünk az osztályban, és lehetőleg az osztályterem kívül is (park, tornaterem, tanulmányi kirándulás, természetismereti nap), amelyek a tanulók mindennapjainak részei, ezáltal a spontán és folyékony kommunikációra ösztönözzük őket, még akkor is, ha a szókincsük korlátozott. A tevékenységeknek az egyszerűbbektől a bonyolultabbak felé kell haladniuk. Minél több olyan autentikus helyzetben kell részt venniük (pl. párbeszéd szimulációja, rövid interjúk, szerepjátékok, beszélgetések), amelyeket a való életben is tapasztalhatnak.

A tanár különböző munkamódszereket alkalmazzon (pl. páros munka, csoportmunka, frontális kommunikáció), ezzel lehetőséget adva arra, hogy a tanulók különböző beszélgetőtársakkal gyakorolják az interakciót **KC** (5.3.4.1)! A hangsúly a nyelv funkcionális használatán legyen!

Fontos hangsúlyozni, hogy az egyes kultúrák eltérhetnek egymástól a hangerő, a hanglejtés, a mimika és gesztikuláció terén is, illetve nyelvi szokásokban.

A tanuló a következő szituációkban gyakorolja a szóbeli interakciót:

- » **kér, kölcsönkér**, felajánl dolgokat, rendel, vásárol egy cukrászdában, **fagyizóban**, étteremben, **boltban**, célnyelvi környezetben is, pl. magyarországi tanulmányi kirándulás során,
- » jövőbeli tervekről beszélget, pl.: **mit csinálunk délután**, jövő héten, a szünidőben,
- » telefonon vagy okoseszközön kommunikál a barátaival, pl. **egyszerű híreket, információkat, cserél**, találkozókat tervez és szervez.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

A tanuló a tudását különböző témákban és szituációkban zajlott beszélgetések szimulációjával bizonyíthatja (pl. hobbi, utazás, filmek, sportesemények, boltban...). A beszélgetőpartner lehet a tanár, az osztálytárs vagy egy elképzelt harmadik fél, akinek a megnyilatkozásait megadjuk. Az utasítások a tanuló nyelvi szintjének megfelelőek legyenek, biztosítsuk a differenciálást, a tanár mindenkinek a saját nyelvi szintjének megfelelő feladatot adjon/készítsen!

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a tanulók aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor!

ÍRÁSBELI ÉS ONLINE INTERAKCIÓ

CÉLOK

A tanuló:

K: használjon interaktív anyagokat;

K: tudjon többféle digitális technológia használatával másokkal kommunikálni;

KC (4.2.1.1)

K: a digitális környezetben óvja meg személyes és mások adatait;

KC (4.4.2.1)

K: a digitális technológiák és hálózatok használata során igyekezzék az adott csoportban érvényes viselkedési normáknak megfelelni.

KC (4.2.5.1)

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

» képes interaktív anyagok használatára;

» tud íméln, ill. internetes kommunikációs alkalmazások által kapcsolatot tartani, érdeklődő kérdéseket tud feltenni, és válaszol a kommunikációs partnerrel közös témákra.

FOGALMAK

◦ ímél ◦ személyes adatok

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Az interaktív anyagokkal jól motiválhatóak a tanulók, és szívesebbé tehetjük vele a tanórát. Fontos azonban, hogy mindenképp ellenőrizzük a feladatvégzést, és értékeljük a tanulók munkáját. A harmadik nevelési-oktatási szakaszban használhatjuk a MagyarOK, a MID KID, a Lépésenként magyarul online elérhető anyagait, magunk is készíthetünk feladatokat a Wordwall alkalmazás segítségével, illetve a Sutorin lévő feladatsorokat is alkalmazhatjuk. Nem célunk, hogy a tanuló sok időt töltsön a képernyő előtt **KC** (4.4.3.1), ezért jól válogassuk meg az anyagokat, és csak indokolt esetben alkalmazzuk ezeket. Az interaktív anyagok használatával is hasznos tudást nyújtunk, pl. egy interaktív múzeum használata is lehet témája a tanórának.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a tanulók aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

KÖZVETÍTÉS

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A közvetítés alapvetően nehéz nyelvi tevékenység, azonban természetes folyamatról van szó, hiszen különösen a kétnyelvű (ill. többnyelvű) környezetben a tanuló természetesnek éli meg, hogy valaki nem vagy nem jól beszél, érti a másik nyelvet, így segítségre szorul. A közvetítő szerepe ezért pozitív, és rendkívüli módon növeli a tanuló önbizalmát, ha képes a társának vagy egy felnőttnek is segíteni azzal, ha átad egy számára érthető információt a másik félnek. Egyféle összefoglalást, rövid, egyszerű szövegekben az adatok felfogását és szintetizálását, fordítását kapja feladatként, amely taxonómiailag magas szint, de a nyelvtanulás alapvető része. A nyelvi tudatosság fejlesztése is cél, bár a magyar és a szlovén nyelv tipológiájában eltérő, szókincsében azonban vannak kapcsolatok, viszont a szavak írásának eltérését tudatosítani kell.

A mindennapokban elengedhetetlen az udvarias viselkedés és nyelvi megnyilatkozás, ennek tudatosítása a magyarórán, illetve a megfelelő nyelvi repertoár elsajátítása a záloga annak, hogy a tanuló felnőtt munkavállalóként megállja a helyét a társadalomban. Egymás kultúrájának megismerése pedig hozzájárul a békés együttéléshez a nemzetiségileg vegyesen lakott területen.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A közvetítés téma két nagyobb egységet foglal magában: egyrészt a szövegek közvetítését, illetve az emberi kommunikációhoz elengedhetetlen udvarias nyelvi repertoárt, másrészt az egymás elfogadásához szükséges ismereteket.

A közvetítés során a tanulónak magyar nyelvű szöveget kell összefoglalnia szlovén nyelven, vagy választhatóan szlovén nyelvű szöveget magyarul. A nemzetiségileg vegyesen lakott területen a kétnyelvűség, ill. többnyelvűség (más nemzetiségek jelenléte) és többkultúráság természetes jelenség, a tanulók ezt megélik a mindennapjaikban, de tudatosá kell tenni azt, hogy felismerjék, megértsék és elfogadják egymás másságát ^{KC} (3.3.1.2), és a későbbiekben megkérdőjelezzék az esetleges előítéleteket, sztereotípiákat, amelyekkel találkozhatnak.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A TÉMÁHOZ

A nemzetiségileg vegyesen lakott területen a mindennapi életben is folyamatosan megvalósul a közvetítés. A természetes és funkcionális kétnyelvűségben a két nyelv közötti kódváltás és átjárhatóság mindennapos, ennek gyakorlás történik az általános iskola harmadik nevelési-oktatási szakaszában. A többnyelvűség és a mutikulturalitás tárgyalása során a magyar nemzeti ünnepeket, így a magyar történelem meghatározó fordulópontjait dolgozhatjuk fel, valamint a magyarországi nagyvárosokkal, hungarikumokkal, találmányokkal, szokásokkal és hagyományokkal, ételekkel ismerkedhet a tanuló. Ajánljuk a Szomszédos népek és kultúrák című

szlovén–magyar kétnyelvű anyagot, amely a Tanárok e-kompetenciáinak fejlesztése a kétnyelvű oktatásban című projekt keretében készült.

HALLOTT ÉS ÍROTT SZÖVEGEK KÖZVETÍTÉSE

CÉLOK

A tanuló:

K: képes legyen magyar nyelven elhangzó vagy írott szöveg tartalmát szlovén nyelven összefoglalni, illetve fordítva;

K: képes legyen a magyar nyelven elhangzó vagy írott szöveg főbb információit szlovén nyelven elmondani vagy leírni, illetve fordítva;

K: tudja összefoglalni a korának megfelelő szlovén vagy más nyelvű audiovizuális anyagok rövid tartalmát magyar nyelven;

K: tudja összefoglalni a korának megfelelő szlovén vagy más nyelvű audiovizuális anyagok rövid tartalmát magyar nyelven;

K: törekedjen szlovénra lefordítani, rövid, egyszerű nyelvezetű magyar szövegeket;

V: *törekedjen lefordítani egy nagyon egyszerű nyelvezetű szöveget magyar nyelvre;*

V: *törekedjen megérteni a releváns információkat a különböző nyelvű termékeken található egyszerű figyelmeztetésekből, utasításokból;*

K: törekedjen szlovénul vagy magyarul jegyzetelni egy számára ismert témájú, magyar nyelvű beszélgetés, előadás során;

K: képes legyen a jelenlévők magyarul elhangzó személyes kívánságait, szükségleteit és igényeit szlovénul közvetíteni, ill. fordítva;

K: biztonságos, nyitott és támogató tanulási környezetben szabadon fejezze ki kívánságait, valósítsa meg kreatív ötleteit;

KC (1.3.4.2)

K: képes legyen együttérzést mutatni, és higgyen abban, hogy pozitívan tudja befolyásolni az embereket és a helyzeteket.

KC (5.2.1.1)

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » szóban és írásban össze tudja foglalni a tárgyalt témakörökben a hallott vagy írott, rövid, egyszerű nyelvezetű magyar szövegeket szlovénul, ill. fordítva;
- » magyar nyelven összefoglal egy, a korának megfelelő, általa más nyelven olvasott, ill. befogadott könyvet, újságcikket, novellát, hírt, audiovizuális anyagot;
- » **közvetíti az egyszerű magyar nyelvű tájékoztató szövegek lényeges információit, diagramok adatait szlovén nyelven**, ill. fordítva;
- » a jelenlévők magyarul elhangzó személyes kívánságait, szükségleteit és igényeit szlovénul közvetíti, ill. fordítva;
- » *lefordít egy nagyon egyszerű nyelvezetű, a tárgyalt témakörökben íródott szlovén szöveget magyar nyelvre;*
- » *lefordítja egy szlovén nyelvű plakát, belépőjegy, szórólap legfontosabb információit magyar nyelvre.*

FOGALMAK

◦ összefoglalás ◦ fordítás ◦ audiovizuális anyag ◦ kreatív ötletek

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A beszélgetések során fontos gyakorolni a társak kívánságainak, szükségleteinek közvetítését szlovén–magyar nyelven, ill. fordítva. A tanulóknak kétnyelvű plakátok, hirdetések olvasását, megfigyelését, megértését adjuk feladatképp. Az információk kikeresése nem folyamatos szövegből sokszor nehezebb feladat, mint a folyamatosból, hiszen az órákon ez utóbbit gyakoroltatjuk a legtöbbször, a való életben azonban a nem folyamatos szövegek befogadása a gyakoribb. A magyar nyelven olvasott rövidebb újságcikk, novella, hír összefoglalása is jól gyakoroltatja a közvetítést, ezen kívül a tanulók magyar nyelvű könyvek, filmek, audiovizuális anyagokat is összefoglalhatnak szlovén nyelven, valamint más nyelveken látott audiovizuális anyagot és olvasott szövegeket magyar nyelven. Használjuk ki az iskolai szituációkat is, a tanulók egy-egy hangsbemondón elhangzó bejelentést, iskolai hirdetést is figyeljenek meg mindkét nyelven! A harmadik nevelési-oktatási szakaszban a tanulók rövidebb, érthető nyelvezetű előadásokat is hallgathatnak, ezek ábráit, illusztrációit is vizsgálják meg, próbálják értelmezni, majd közvetíteni szlovén nyelven! A magyar szöveg adatainak szlovén nyelvű visszaadása könnyebb, de fokozatosan előkerülhet a szlovén szöveg egyszerű adatainak a közvetítése magyarul.

Célszerű valamilyen konkrét, életszerű feladatot adni (pl. közös készülés egy ünnepre, kirándulás megtervezése), amely során spontánul gyakorolható a közvetítés, valamint a másik nyelvileg udvarias, de hatékony ösztönzése a közös feladatvégzésre.

A tanuló az alábbi közvetítési tevékenységeket végezheti a tanórán:

- » szóban és írásban összefoglalja a tárgyalt témakörökben a hallott vagy írott, rövid, egyszerű nyelvezetű magyar szövegeket (pl.: interjú, rövid újságcikk, időjárás-jelentés, élménybeszámoló) szlovénul, ill. fordítva,
- » **egyszerű magyar/szlovén nyelvű tájékoztató szövegek (pl. brosúrák, szórólapok, hirdetések, plakátok, feliratok, levelek, étlapok, menetrendek és elektronikus üzenetek) lényeges információit (Ki/Mi?, Hol?, Mikor?, Mit csinál?, Miért?) közvetíti szlovén/magyar nyelven,**
- » lefordít egy nagyon egyszerű nyelvezetű, a tárgyalt témakörökben íródott szlovén szöveget magyar nyelvre, a fordításban előfordulhatnak hibák és tükörfordítások, de a szöveg legyen érthető,
- » a jelenlévők magyarul/szlovénul elhangzó személyes kívánságait és igényeit (**éhes, szomjas, fáradt, álmos, beteg, rosszul van, fáj valamije**) szlovénul/magyarul közvetíti.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a tanulók aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor!

A tudás bizonyításának módjai: a tanulók szóbeli és írásbeli feleletei, egyéb munkái (pl. plakát, kiselőadás), projektmunka, a tanulók szereplései és egyéb tevékenységei.

TÖBBNYELVŰSÉG ÉS MULTIKULTURALITÁS

CÉLOK

A tanuló:

K: tudatosítsa, hogy más kultúrákban más szokások vannak, és hogy a mindennapi helyzetekben tanúsított viselkedését félre is értelmezhetik;

K: ismerkedjen a környező térség különböző kultúráival, ismerje és ismerje fel a sokféleséget mind a közvetlen (osztály, társak, család), mind a tágabb (iskola, helyi közösség, társadalom) környezetében, és ezt értékként kezelje;

KC (3.3.1.2)

V: ismerkedjen a Kárpát-medence nyelvi és kulturális sokszínűségével;

K: tudja bemutatni a saját hazáját;

K: ismerje Magyarország alapvető földrajzi jellemzőit, nagy tájegységeit, nagyobb városait;

K: ismerje a magyar állami és egyéb ünnepeket;

K: ismerjen magyar találmányokat, tudósokat, Nobel-díjasokat, hungarikumokat, ételeket;

K: ismerje a magyar himnuszt;

K: támogassa a kultúrák közötti kapcsolatot, és ismerkedjen a Muravidék kultúrájával, valamint a Muravidéki Magyar Értéktárral;

K: ismerje a pozitív diszkriminációt és az ezzel járó különjogokat, valamint fogja fel és fogadja el, hogy a jogok létezésének feltétele, hogy tiszteletben tartsuk mások egyenlő jogainak az egyéni kötelezettségét;

KC (1.2.1.3)

V: ismerje a magyar nyelv eredetét és főbb jellemzőit nyelvtipológiai szempontból;

K: pozitívan viszonyuljon a magyar nyelvváltozatokhoz;

V: ismerkedjen a magyar nyelvjárásokkal;

K: hatékonyan váltson kódot (nyelvet) a különböző nyelvi repertoárjában szereplő nyelvek között, hogy megkönnyítse a megértést a beszélgetőpartnerek között, ezzel erősítve a másoknak nyújtandó segítség szükségességének a felismerését és tudatosítását;

KC (3.3.5.1)

K: ítélje meg az egyén és a társadalmi csoportok társadalombeli működésének, valamint a társadalom helyi, regionális, nemzeti és globális szintű működésének a rövid és hosszú távú hatásait.

KC (2.2.1.2)

FOGALMAK

- üdvözlés ◦ búcsúzás ◦ bocsánatkérés ◦ kultúra ◦ másság elfogadása ◦ hungarikum ◦ találmány ◦ szokás
- Kárpát-medence ◦ Muravidéki Magyar Értéktár

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A békés együttéléshez nélkülözhetetlen egymás kultúrájának, nyelvének, történelmének jobb megismerése. A magyar nyelv eredete, a magyar nép kultúrája és történelme fontos elemeinek tárgyalása ezért fontos a magyarórákon és azokon kívül. A többnyelvűség és a mutikulturalitás tárgyalása során a magyar nemzeti ünnepeket, így a magyar történelem meghatározó fordulópontjait dolgozhatjuk fel, valamint a magyarországi nagyvárosokkal, szokásokkal, hagyományokkal, hungarikumokkal, ételekkel ismerkedhet a tanuló. Ajánljuk a Szomszédos népek és kultúrák című szlovén–magyar kétnyelvű anyagot, amely a Tanárok e-kompetenciáinak fejlesztése a kétnyelvű oktatásban című projekt keretében készült.

Az egyes célok teljesítéséhez a következő tartalmakat javasoljuk:

- » **a főbb magyarországi tájegységek: Alföld, Kisalföld, Alpokalja, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Dunántúli-dombság;**
- » **folyók, tavak: Balaton, Fertő-tó, Velencei-tó, Duna, Tisza, Dráva;**
- » **városok: Budapest, Pécs, Szeged, Keszthely, Zalaegerszeg, Sopron, Szombathely, Debrecen, Eger;**
- » **szokások: busójárás, farsangi szokások, húsvéti locsolás, új kenyér ünnepe, Mikulás, karácsonyi szokások, Márton-nap, Luca-nap, szüret;**
- » **magyar ételek: hortobágyi palacsinta, dobostorta, halászlé, gulyásleves, gyümölcsleves, kürtőskalács;**
- » **hungarikumok: magyar kutyafajták, szürkemarha, Pick-szalámi, huszárok, cimbalom, Hortobágyi Nemzeti Park, Pannonhalmi Bencés Főapátság, Tokaji borvidék kultúrája, Zsolnay és Herendi porcelán, Hévíz;**
- » **találmányok: Rubik-kocka, golyóstoll, biztonsági gyufa, helikopter, C-vitamin, Neumann-elv, Béres-csepp, hologram, átlátszó beton, távcső;**
- » **híres magyar emberek, tudósok, Nobel-díjasok: Puskás Ferenc, Neumann János, Szent-Györgyi Albert, Pulitzer József, Teller Ede, Szilárd Leó, Liszt Ferenc, Kodály Zoltán, Adolf Zukor, William Fox, Zala György.**

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a tanulók aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor!

A tudás bizonyításának lehetséges módjai: a tanulók szóbeli és írásbeli feleletei, egyéb munkái (pl. plakát, kiselőadás), projektmunka, a tanulók szereplései és egyéb tevékenységei.

KOMMUNIKATÍV KOMPETENCIA

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A kommunikatív nyelvi kompetencia magában foglalja a nyelvi, pragmatikai és szociokulturális kompetenciákat. Ezek egymással összefonódnak, valamennyi kommunikációs kompetenciát és témát átfogják, tehát a szövegértést, és -alkotást, az interakciót, a közvetítést, a többnyelvűséget és az interkulturalitást.

A nyelvi kompetencia az összes nyelvi szint ismeretét felöleli: a fonéma-, morféma-, lexéma-, szintagma-, mondat- és textémaszintet, ezen kívül a helyesírási ismereteket is.

A szociolingvisztikai kompetencia a nyelv megfelelő használatának képessége különböző társadalmi kontextusokban.

A pragmatikai kompetencia magában foglalja a nyelvhasználat azon szabályainak és stratégiáinak ismeretét, amelyek lehetővé teszik az üzenetek megszervezését és strukturálását, a kommunikációs célokhoz igazítását a személyközi viszonyoknak megfelelően.

A nyelvi kompetencia tehát a nyelvtani ismeretek alkalmazását, a nyelv mint rendszer ismeretét foglalja magában, míg a szociolingvisztikai és a pragmatikai kompetencia a nyelv tényleges, adott szituációban történő használata feltételeinek az ismeretét jelenti.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A kommunikatív nyelvi kompetencia minden témát érint: a szövegértést és -alkotást – beleértve az interakciót is, amikor az értés és alkotás párhuzamosan van jelen –, a téma nyelvi kidolgozásának képességét, a nyelvi megnyilatkozás új helyzetekhez való igazítását és befogadását, valamint a gondolatok különböző módon való kifejezését. Az interakcióban ezen kívül a szerepváltás képességét és az együttműködés elveinek tiszteletben tartását is. A közvetítés során érinti a tartalom pontos közvetítésének, a szöveg összekapcsolásának (koherencia és kohézió) és a kijelentések megalkotásának a képességét.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A TÉMÁHOZ

A magyar és szlovén nyelv (vagy bármely szláv nyelv) tipológiailag olyannyira különböznek egymástól, hogy egy nem magyar anyanyelvű számára nehéz grammatikailag helyesen formált megnyilatkozásokat létrehozni. A magyar nyelv tanítása megköveteli a magyar leíró grammatika ismeretét a tanártól, ugyanakkor egyfajta külső szemléletet is, amely nem azonos az anyanyelvi beszélő megközelítésével.

A magyar mint második nyelv tanítása során a harmadik nevelési-oktatási szakaszban tudatosíthatjuk a grammatikai szabályokat, eddig ugyanis sok nyelvi jelenséget nem elemeztünk, csak modellek

(mondatmodellek, mintadialógusok) segítségével tanítottuk azokat. A harmadik harmadban azonban már tudatossá tehetjük a tanulót, hiszen idegen nyelveken is elsajátít szabályokat, illetve a szlovén nyelvről is vannak leíró grammatikai ismeretei, ezekre a tanárnak építenie kell. A nyelvtan tanítása soha nem lehet fontosabb, mint a kommunikációs cél elérése. Ha a tanuló nyelvileg hibásan mond valamit, a tanár helyesen elismétli azt, így javítja a megnyilatkozást, majd megkéri a tanulót, hogy ismétlje el a helyes megnyilatkozást. A gyakori hibák javítását kórusban is elisméltetjük.

A köszönések, elköszönések, megszólítások, kérések, bocsánatkérések mikéntjét fontos megtanítani, ezeket sokszor gyakoroltassuk természetes nyelvi környezetben is, nemcsak magyarórán, hanem a folyosón, más tevékenységek során is. Minden órán gyakoroljuk a tegezést-magázást, és következetesen várjuk el, hogy a tanuló ne tegezze a felnőtteket, illetve hogy a magyar önözés szabályait használja!

A harmadik harmadba lépéskor fel kell mérni a tanulók nyelvtani ismereteit, hogy a tanítási folyamat tervezhető legyen, illetve hogy személyre szabhassuk a tanítást, és az egyéni haladáshoz igazíthassuk az értékelést.

Az egyes grammatikai jelenségek tanításához lásd a mellékelt dokumentumokat a célok csoportjához tartozó módszertani ajánlásoknál!

NYELVI KOMPETENCIA

CÉLOK

A tanuló:

K: törekedjen elsajátítani nyelvtani szerkezeteket és mondatokat;

K: grammatikai hibái ellenére érje el kommunikációs céljait;

K: bővítse szókincsét a tárgyalt témakörökben;

K: bővítse grammatikai ismereteit, és törekedjen a már megtanult grammatika helyes használatára;

K: tudatosan használja a magánhangzó-harmóniát;

K: tanuljon meg és alkalmazzon új toldalékokat;

K: kérdőszavak segítségével ismerje fel az alapvető szófajokat;

K: ismerje meg az alapvető szövegszerkesztési szabályokat;

K: képes legyen a szavak csoportjait egyszerű kötőszavakkal összekapcsolni;

K: fejlessze helyesírási készségeit.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » kisebb kiejtési hibái ellenére érthetően beszél;
- » ismeri a magyar ábécét;
- » ismeri és alkalmazza a tárgyalt témakörök szókincsét;
- » kérdőszavak segítségével csoportosítani tudja a szavakat (szófajok szerint);
- » ismeri és alkalmazza a magánhangzó-harmóniát, helyesen toldalékol;
- » alkalmazza az igékre és segédigékre vonatkozó fontosabb grammatikai szabályokat:
 - megérti a határozott és határozatlan igeragozás különbségét, és törekszik azok következetes használatára;
 - használja a legfontosabb vonzatos igéket;
 - tudja használni a -lak/-lek személyragot;
 - ismeri a jelen, múlt és jövő idejű igeragozást;
 - cselekvést, történést, állapotot, létezést fejez ki különböző időben és módban;
 - megfelelően ragozza jelen, jövő és múlt időben az -s, -sz, -z, -t végű igéket, valamint a rendhagyó igéket is kijelentő, feltételes és felszólító módban, törekszik azok helyes leírására;
 - használja a cselekvő, visszaható és ható igéket, valamint ismeri a leggyakoribb igeképzőket (-zik, -l), és használja a -hat/-het képzőt;
 - ismeri és használja a főnévi igeneveket a tud, akar, szeret, szabad, illik, kell, lehet segédigék mellett, megismeri a főnévi igenév ragozását;
- » alkalmazza a névszókra vonatkozó fontosabb grammatikai szabályokat:
 - megismeri és használja a legtöbb főnévi toldalékot (többes szám jele, tárgyrag, helyhatározóragok (-ból, -ből; -ban, -ben; -ba, -be; -ról, -ről; -n, -on, -en, -ön; -ra, -re; -tól, -től; -nál, -nél; -hoz, hez, höz; -ig); időhatározó-ragok (-kor; -tól, -től, -ig/-t, -ra, -re), módhatározóragok, állapothatározó-ragok (-an, -en, -ul, -ül), eszköz- és társhatározóragok (-val, -vel), célhatározórag (-ért), részeshatározó-ragok (-nak, -nek), hasonlítóhatározó-rag (-nál, -nél);
 - használja a birtokos személyjeleket, törekszik használni az -i birtoktöbbsesítő jelet és az -é birtokjelet;
 - mellékeveket fokoz;
 - jelölöli a főnévvel megnevezett személyek, dolgok, fogalmak számát, mennyiségét (töszámnév, az idő kifejezése szempontjából fontos törtszámneveket) vagy sorban elfoglalt helyét (sorszámnév);
 - ismeri és használja a határozott és határozatlan számneveket;
 - megfelelően ellátja a számneveket toldalékokkal (-s, -an/-en, -án/én, -szor/szer/ször, -kor, -tól/-től, -ig);
 - ismeri és használja a különböző fajtájú névmásokat (személyes, birtokos, mutató, kérdő, vonatkozó, határozatlan, általános);
 - törekszik megfelelően használni a személyes névmás különböző határozóragos alakjait (vele, nála, tőle, hozzá, rajta, neki);
- » alkalmazza a határozószókra, viszonyzószókra, módosítószókra vonatkozó legfontosabb grammatikai szabályokat:
 - ismeri és használja a gyakori hely-, idő- és módhatározószókat;

- megkülönbözteti a határozott és a határozatlan névelő funkcióját, és használja azokat;
 - ismeri és megfelelően használja a gyakori névutókat (a hely, idő, ok kifejezésére);
 - ismeri és használja a leggyakoribb módosítószókat (nem, bizony);
- » alapvető szó- és mondattani ismeretekkel rendelkezik:
- megkeresi a szavak rokon és **ellentétes értelmű** párjait, illetve ismer és használ ilyen szavakat;
 - alkalmazza az egyeztetés szabályait;
 - tudja, hogy a jelzős szerkezetben nem vesz fel toldalékokat;
 - szószerkezeteket alkot;
 - tudja használni a mondatok típusait a modalitás szerint;
- » a mondatalkotásban megfelelő utalószavakat és kötőszavakat alkalmaz;
- » igyekszik megfelelő szórendet követni;
- » ismeri és alkalmazza az alapvető szövegszerkesztési szabályokat;
- » bizonyítja helyesírási készségeit:
- **tudja, hogy nem mindig úgy írjuk a szavakat, ahogy ejtjük;**
 - ismeri a különírás és az egybeírás legegyszerűbb eseteit;
 - alkalmazza a kis és nagy kezdőbetűkre vonatkozó szabályokat (kis kezdőbetűk: ünnep-, rendezvény és népnévek; nagy kezdőbetűk: földrajzi nevek (település, hegy, folyó, tenger, ország, utca), intézménynevek, márkanevek, címek);
 - ismeri és alkalmazza az elválasztás egyszerűbb eseteit;
 - helyesen alkalmazza az írásjeleket: a mondatrészek közötti írásjelek gyakoribb eseteit (és, vagy, de, mert...), az egyszerű mondatot záró írásjeleket;
 - tudja a számok és a keltezés írására vonatkozó szabályokat;
 - alkalmazza a melléknevekre vonatkozó helyesírási tudnivalókat (-ú, -ű; -bb);
 - alkalmazza az igekötős igékre vonatkozó helyesírási tudnivalókat.

FOGALMAK

- szókincs ◦ kiejtés ◦ ragozás ◦ ige ◦ főnév ◦ melléknév ◦ mondatalkotás ◦ kérdőszó ◦ toldalék
- szószerkezet ◦ írásjel ◦ helyesírás ◦ nyelvtan

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A nyelvi készségek fejlesztése különböző tanítási módszerekkel és munkaformákkal érhető el, amelyek fokozatos készségfejlesztést tesznek lehetővé. A tanuló szóban és írásban is erősíti nyelvi kompetenciáit különböző általános témákban, illetve kontextusokban.

A nyelvi kompetenciák fejlesztését a következőképp tehetjük meg.

Szókincsfejlesztés

Az autentikus szóbeli és írott szövegekben használt szavak és kifejezések bemutatása mellett a szókinccset az alábbi módokon bővítjük:

- » előhívási technikák vagy szótárhasználat segítségével,
- » kontextusba helyezéssel (szövegekben, feladatokban),
- » vizuális segédeszközökkel történő szemléltetéssel,
- » szószedetek megtanulásával,
- » szemantikai mezők felhasználásával és fogalmi térképek kialakításával,
- » egynyelvű szótárak használatával,
- » a lexikai struktúra ismertetésével és használatának gyakorlásával (pl. szóképzés, összetett szavak alkotása).

A grammatikai kompetencia fejlesztése

A tanulók grammatikai kompetenciájukat az alábbi módokon fejleszthetik:

- » induktív módon: egyrészt autentikus szövegeket olvasnak, amelyek bemutatják az új nyelvtani anyagot, másrészt az új grammatikai elemeket, kategóriákat, szabályokat stb. tartalmazó szövegeket olvasnak, amelyek azért íródtak, hogy bemutassák ezek alakját, funkcióját és jelentését, ezeket magyarázatokkal és gyakorlatokkal kiegészítve,
- » paradigmásorok, táblázatok bemutatásával, majd ezeket magyarázatokkal és automatizációs gyakorlatokkal folytatva,
- » mintadialógusok gyakorlásával, majd ezek kiterjesztésével.

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » kiejtési gyakorlatok tükör előtt,
- » tanulókétyák használata a szókinccs rögzítésére, vagy amelyek egyik oldalán nyelvtani szerkezetet, a másik oldalán pedig használati példákat tartalmaznak,
- » keresztretjvények, szókeresők, szófelhők,
- » automatizációs gyakorlatok,
- » kvízek, feleletválasztós feladatok,
- » online interaktív nyelvtani gyakorlatok,
- » egyszerű mondatok alkotása mondatmodellek alapján,
- » mondatok kiegészítése megfelelő nyelvtani formákkal,
- » nyelvtani hibák keresése és javítása,
- » szituációs játékok mintadialógus alapján,

- » párbeszéd írása és eljátszása, amelyekben egy adott nyelvtani szerkezetet használnak,
- » rövid és egyszerű fogalmazások vagy történetek írása, amelyekben előre megadott nyelvtani szerkezeteket használnak,
- » táblázatok készítése különböző nyelvtani szerkezetekhez,
- » rövid autentikus szövegek olvasása.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a tanulók aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor!

SZOCIOLINGVISZTIKAI ÉS PRAGMATIKAI KOMPETENCIA

CÉLOK

A tanuló:

K: ismerje a magázás formáit, és tudja, hogy a felnőtteket nem tegezzük;

K: képes legyen alapvető beszédaktusokat használni;

K: képes legyen udvariasan kommunikálni, miközben különböző egyénnel és csoportokkal együttműködik;

KC (5.3.4.1)

K: képes legyen a már jól megtanult egyszerű kifejezéseket az adott szöveggörnyezethez igazítani;

K: képes legyen felhívni magára a figyelmet;

K: ismerje a legfontosabb diskurzuszjelölőket;

K: vegye figyelembe a demokratikus elveket, aktívan és elkötelezetten (konstruktívan) működjön együtt másokkal.

KC (2.4.2.1)

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » magabiztosan, világosan és **udvariasan fejezi ki** magát hivatalos és nem hivatalos helyzetekben egyaránt;
- » megfelelő nyelvi eszközökkel hozzászól egy vitához;
- » **tud bemutatkozni, köszönni és elköszönni, kérni, kölcsönkérni, gratulálni, jókívánságot kifejezni, meghívni, javasolni, bocsánatot kérni**, és tudja, hogyan kell ezekre reagálni;
- » érdeklődést fejez ki, érdeklődésre reagál, engedélyt kér és arra reagál;
- » kifejezi örömét, csodálkozását, bánatát, sajnálatát;
- » **udvariasan megszólít másokat**, és figyelmet kér igazodva a személyközi viszonyokhoz;
- » használja a legfontosabb diskurzuszjelölőket.

FOGALMAK

- magázás/önözés ◦ tegezés ◦ köszönés ◦ köszönet ◦ bemutatkozás ◦ gratuláció ◦ jókívánság ◦ kultúra
- másság elfogadása

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Minden órán gyakoroltassuk a magázás és tegezés nyelvtani követelményeit, valamint tudatosítsuk, hogy mondanivalónkat a személyközi viszonyok és a társadalomban betöltött szerepeink szerint alakítjuk. Ezt úgy tehetjük meg, ha egy adott szituációban megváltoztatjuk a beszélők közötti társadalmi viszonyt, vagy magát a beszédhelyzetet (pl. vásárlás egy férfi/nő, fiatalabb/idősebb eladótól, egy gyorsétteremben/elegáns étteremben... vagy egy toll/telefon/autó kölcsönkérése egy baráttól/rokontól/idegentől...).

A szociolingvisztikai kompetenciák fejlesztése különböző szövegtípusok által történik: például mindennapi párbeszéd, filmrészletek, blogok, vlogok, TikTok videók, amelyek bemutatják a mindennapi nyelvhasználat mellett a csoportnyelveket (szleng, argó, diák-, tolvajnyelv) is. A tanulók a példákon keresztül megértik a nyelvi rétegződést, majd képessé válnak megítélni a feljük irányuló közlés minőségét, illetve ehhez alkalmazkodni tudnak, valamint nyelvi és nem nyelvi megnyilatkozásaikban udvariasak.

A pragmatikai kompetenciák fejlesztése révén alkalmazkodni tudnak a beszélgetőpartner korához, beosztásához, neméhez és a társadalomban betöltött funkciójához. A fejlesztés történhet egy adott párbeszéd beszédhelyzethez való igazításával, megalkotásával, illetve azonosításával (kik, hol beszélnek, milyen viszony van a beszélők között).

Példák a beszédaktusok használatára: **kifejez meghívást, köszönetet, jókívánságot születésnapra, névnapra és esküvőre; képeslapot, online vagy írásbeli üdvözetet küld húsvétra, karácsonyra, újévre...**

A következő diskurzusjelölőket taníthatjuk meg (olyan nonverbális jeleket, szavakat és kifejezéseket, amelyek elősegítik a beszélgetés gördülékenységét, és jelzik a beszélő szándékát vagy reakcióját):

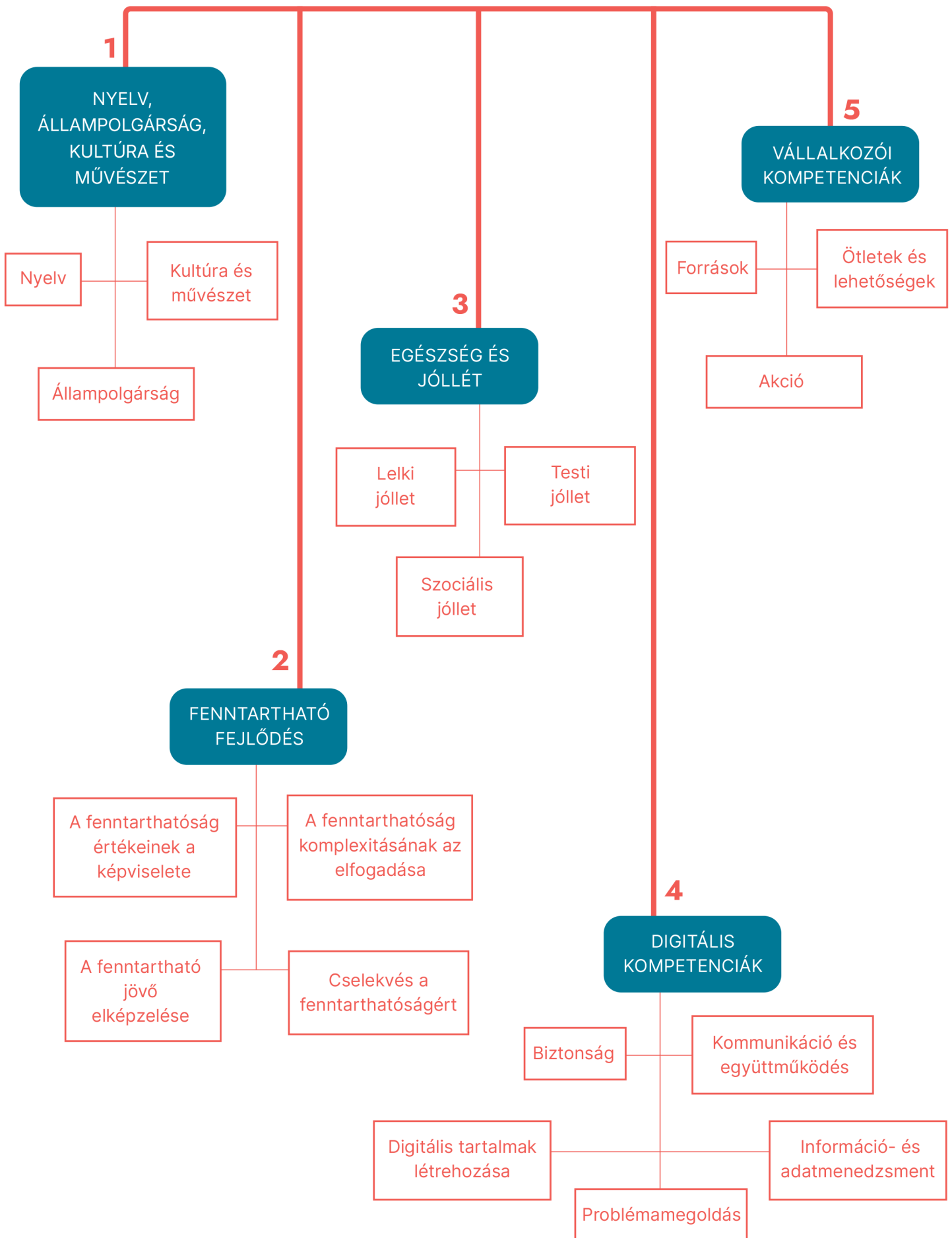
- » *Tehát...* – összegzés vagy folytatás jelölése
- » *Nos...* – bevezetés, gondolkodás jele
- » *Egyébként...* – témaváltás
- » *Mellesleg...* – mellébeszélés vagy új információ bevezetése
- » *Lássuk csak...* – az érvelés folytatásának jele
- » *Igazából...* – vélemény kifejezése

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a tanulók aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor!

MELLÉKLETEK

A KÖZÖS CÉLOK TERÜLETEINEK KULCSCÉLJAI

1 /// NYELV, ÁLLAMPOLGÁRSÁG, KULTÚRA ÉS MŰVÉSZET

KÖZÖS CÉLOK ÉS A TANTERVEKBE VALÓ BÉEPÍTÉSÜK

C. KIADVÁNY NYOMÁN WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

1.1 NYELV

1.1.1 Szakszövegek	1.1.1.1 Fejlessze a különböző szövegtípusokban (dolgozat, poszter, összefoglaló, leírás, beszélgetés stb.) való kifejezőkészségét az egyes tantárgyaknál.
1.1.2 Szaknyelv	1.1.2.1 Legyen tisztában azzal, hogy az egyes tantárgy tartalmainak az elsajátítása egyben a tantárgy szaknyelvi terminológiájának az elsajátítását is jelenti, azaz a nyelv tanulását a fogalmak és a logikai összefüggések szintjén. 1.1.2.2 Fejezze ki magát a tantárgy megfelelő terminológiájának a használatával, ügyelve a szaknyelvhasználat megfelelő szóbeli és írásbeli szintjére.
1.1.3 A nyelv mint rendszer univerzális leírása	1.1.3.1 Minden tantárgynál legyen tisztában a nyelvek közötti hasonlóságokkal és különbségekkel, ezt vegye figyelembe az idegen nyelvű anyagok, a fordítóprogramok, a nagy nyelvi modellek, az automatikusan lefordított weboldalak stb. használatakor is. 1.1.3.2 Fogja fel, hogy a különböző nyelveket hasonló módon írhatjuk le; ezért a tanítási nyelvi órákon szerzett ismereteket alkalmazza az idegennyelv-oktatásban, és fordítva: legyen képes összehasonlítani a tanult nyelveket, és azonosítani a köztük lévő hasonlóságokat és különbségeket.
1.1.4 Az olvasás fontosságának a tudatosítása	1.1.4.1 Minden tantárgynál rendszeresen olvasson, változatos olvasmányokat válasszon, azokat értse meg, alaposan elemezze, és kritikusan értékelje.
1.1.5 A nyelv és az erőszakmentes kommunikáció	1.1.5.1 A kommunikációs készségeit erőszakmentes kommunikációban fejlessze.

1.2 ÁLLAMPOLGÁRSÁG

1.2.1 Az emberi jogoknak és kötelességeknek az állampolgári etika alapvető értékeként és alapjaként való ismerete és elfogadása	1.2.1.1 Az emberi jogokat közös európai és alkotmányosan meghatározott értéként és etikai keretként ismerje fel, értse meg és fogadja el. 1.2.1.2 Fogja fel, hogy az emberi jogok egyetemesek és feltétel nélküliek, továbbá azt, hogy a szabadság és az egyenlőség értékeit érvényesítik. 1.2.1.3 Fogja fel és fogadja el, hogy a jogok létezésének feltétele, hogy tiszteletben tartjuk mások egyenlő jogainak az egyéni kötelezettségét. 1.2.1.4 Fogja fel és fogadja el, hogy mások egyenlő jogai tiszteletben tartásának a kötelessége önmagában véve kötelesség (nem csupán egyéni érdekből származó jog). 1.2.1.5 Az emberi jogokat és kötelességeket úgy értelmezze és fogadja el, mint az emberi méltóság, a méltányosság, az igazság, a törvényesség, a tulajdon, a megkülönböztetésmentesség és a tolerancia tiszteletben tartásának az értékein alapuló valamennyi állampolgár számára közös alapvető etikai (erkölcsi) normát.
1.2.2 Etikai reflexió	1.2.2.1 Ismerje fel, hogy vannak olyan erkölcsi kérdések, amelyekre nincsenek előre adott, mindenki által elfogadott válaszok. 1.2.2.2 Fejlessze az erkölcsi kérdések iránti érzékenységet, a másokkal való gondolkodás képességét azokról.
1.2.3 Együttműködés másokkal a közösségben és a közösségért	1.2.3.1 Működjön együtt másokkal a közjó elérése érdekében, tegyen és valósítson meg olyan javaslatokat, amelyek minőségi változást hoznak a közösségekben. 1.2.3.2 Saját tevékenykedése során tudatosítsa a demokratikus közösségről való gondoskodás fontosságát, valamint a közösséghez való tartozás jelentőségét saját és mások jólléte érdekében.
1.2.4 Aktív állampolgárság és politikai szerepvállalás	1.2.4.1 A politikának a kihívások közös kezelésében, jóllétünk biztosításában, a kompromisszumkeresésben és a konfliktuskezelésben betöltött pozitív jelentőségét felismerve, ismerje meg a demokratikus politikai szerepvállalás különböző formáit, és kapcsolódjon be az emberek életét befolyásoló politikai folyamatokba.
1.2.5 A kritikus gondolkodáshoz, az aktív állampolgársághoz szükséges tudás	1.2.5.1 Az egyes tantárgyaknál szerzett tudását alkalmazva váljék kritikus és aktív állampolgárrá.

1.3 KULTÚRA ÉS MŰVÉSZET

1.3.1 A kultúra és a művészet befogadása, megélése és értékelése	1.3.1.1 Ösztönösen vagy tudatosan (egyénileg és csoportosan) teremtsen kapcsolatot a kultúrával, a művészettel, a művészi élménnyel és az alkotás folyamatával, felismerve ennél saját megélését, beleélve magát mások tapasztalataiba.
1.3.2 Ismerkedés a kultúrával és a művészettel	1.3.2.1 Ismerkedjen a kultúrával és a művészettel, a művészeti műfajokkal és kifejezőeszközökkel történelmi és kulturális kontextusban.
1.3.3 Önkifejezés a művészetben és a művészetben keresztül	1.3.3.1 Legyen érdeklődő, kutassa az anyagokat és a művészi nyelveket, fejezze ki magát azok segítségével, fejlessze képzelőerejét, mélyítse el és bővítse ismereteit, nem művészeti területeken is.
1.3.4 Az alkotói folyamat, valamint a kulturális és művészeti eredmények élvezete	1.3.4.1 Lelje örömet az alkotási folyamatban, tudjon örülni saját és mások eredményeinek. 1.3.4.2 Biztonságos, nyitott és támogató tanulási környezetben szabadon fejezze ki kívánságait, valósítsa meg kreatív ötleteit.
1.3.5 Megélem a kultúrát és a művészetet	1.3.5.1 Ápolja értéként a kultúrát és a művészeteket, mind az otthoni, mind az iskolai környezetben, járuljon hozzá az iskola kulturális központként való fejlődéséhez, a kulturális és társadalmi környezetbe való integrációjához.

2 /// FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS

KÖZÖS CÉLOK ÉS A TANTERVEKBE VALÓ BEÉPÍTÉSÜK

C. KIADVÁNY NYOMÁN WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 A FENNTARTHATÓSÁG ÉRTÉKEINEK A KÉPVISELETE

2.1.1 A fenntarthatóság értékelése	2.1.1.1 Kritikusan értékelje saját és a társadalom értékeinek a fenntarthatósághoz való viszonyát, jelenlegi képességeire és társadalmi helyzetére való tekintettel.
2.1.2 A méltányosság támogatása	2.1.2.1 Tevékenykedése során tartsa tiszteltben a méltányosságot, az egyenlőség és az együttérzés etikai elveit.
2.1.3 A természet népszerűsítése	2.1.3.1 A természeti rendszerekhez való felelős hozzáállását alapozza azok összetettségének, valamint a természeti és társadalmi rendszerek kapcsolatainak a megértésére.

2.2 A FENNTARTHATÓSÁG KOMPLEXITÁSÁNAK AZ ELFOGADÁSA

2.2.1 Rendszerszintű gondolkodás	2.2.1.1 A kiválasztott problémát holisztikusan közelítse meg, figyelembe véve a környezeti, gazdasági és társadalmi szempontok összefüggéseit. 2.2.1.2 Ítélje meg az egyén és a társadalmi csoportok társadalombeli működésének, valamint a társadalom helyi, regionális, nemzeti és globális szintű működésének a rövid és hosszú távú hatásait.
2.2.2 Kritikai gondolkodás	2.2.2.1 A természeti környezet, az élőlények, valamint a társadalom szempontjából kritikusan ítélje meg a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos információkat, nézeteket és igényeket, figyelembe véve a személyes, társadalmi és kulturális háttér eredményezte különböző nézőpontokat.
2.2.3 A probléma megfogalmazása	2.2.3.1 A probléma megfogalmazásakor vegye figyelembe a probléma jellemzőit (egyértelműség, meghatározottság szempontjából) és a megoldás jellemzőit (meghatározottság, rendszerszintűség szempontjából), valamint a résztvevők bevonását.

2.3 A FENNTARTHATÓ JÖVŐ ELKÉPZELÉSE

2.3.1 Műveltség a jövőért	2.3.1.1 Ismeretei, a tudományos megállapítások és a fenntarthatósági értékek alapján értse meg és értékelje a lehetséges, valószínűsíthető és elvárt fenntartható jövőképeket (forgatókönyveket). 2.3.1.2 Értékelje az elvárt fenntartható jövő eléréséhez szükséges intézkedéseket.
2.3.2 Rugalmasság	2.3.2.1 A fenntartható jövőre törekedve vállaljon kockázatokat, a bizonytalanságok ellenére is tudjon alkalmazkodni, cselekvései során hozzon fenntartható döntéseket.
2.3.3 Kutatói szemléletmód	2.3.3.1 Komplex fenntarthatósági problémák tervezése és megoldása során alkalmazza és integrálja a különböző tudományágak ismereteit és módszereit, javasoljon kreatív és innovatív ötleteket és megoldásokat.

2.4 CSELEKVÉS A FENNTARTHATÓSÁGÉRT

2.4.1 Politikai kötelezettségvállalás	2.4.1.1 A demokratikus elveket figyelembe véve kritikusan értékelje a politikákat a fenntarthatóság szempontjából, és vegyen részt a fenntartható politikák és gyakorlatok kialakításában helyi, regionális, nemzeti és globális szinten.
2.4.2 Kollektív intézkedés	2.4.2.1 A fenntarthatóság érdekében tett erőfeszítései és intézkedései során vegye figyelembe a demokratikus elveket, aktívan és elkötelezetten (konstruktívan) működjön együtt másokkal.
2.2.3 Egyéni kezdeményezés	2.4.3.1 Legyen tisztában saját lehetőségeivel és felelősségével a fenntartható cselekvés és fellépés terén, egyéni, kollektív és politikai szinten.

3.1 LELKI JÓLLÉT

3.1.1 Öntudatosság	<p>3.1.1.1 Érzékelje és ismerje fel saját megéléseit (érzések, érzelmek, gondolatok, értékek, szükségletek, vágyak) és saját viselkedését.</p> <p>3.1.1.2 Tapasztalatai révén értse meg saját megélése szempontjainak (érzések, érzelmek, gondolatok, értékek, szükségletek, vágyak) az összefüggéseit különleges helyzetekben (pl. amikor sikert vagy kudarcot él át a tanulásban és a szociális kapcsolatokban).</p>
3.1.2 Önirányítás	<p>3.1.2.1 Legyen képes irányítani/kezelné saját észlelését és viselkedését (pl. stresszes tanulási és szociális helyzetekben).</p> <p>3.1.2.2 Fejlessze az önbizalmát és az önbecsülését.</p> <p>3.1.2.3 Hatékonyan kezelje a bizonytalanságot és a komplexitást.</p> <p>3.1.2.4 Hatékonyan kezelje és szervezze meg a tanulási időt és a szabadidőt.</p>
3.1.3 Célok kitűzése	<p>3.1.3.1 Azonosítsa saját érdeklődési körét, tulajdonságait, erősségeit és gyengéit, ennek megfelelően tervezze meg rövid és hosszú távú (szellemi, fizikai, szociális és tanulási) céljait.</p> <p>3.1.3.2 Kövesse nyomon a tervezett célok elérését és változását.</p> <p>3.1.3.3 Fejlessze az elkötelezettségnek és a kitartásnak, valamint a jutalmazás késleltetésének a képességét.</p>
3.1.4 Rugalmas gondolkodásmód	<p>3.1.4.1 Fejlessze személyes rugalmasságát, a fejlesztő gondolkodásmódot, a kíváncsiságot, az optimizmust és a kreativitást.</p> <p>3.1.4.2 Hatékonyan kezelje a proaktív gondolkodásmódot igénylő problémaszituációkat.</p>
3.1.5 Felelősség és autonómia	<p>3.1.5.1 Erősítse a felelősségtudatát és az autonómiát, óvja meg a személyes integritását.</p>

3.2 TESTI JÓLLÉT

3.2.1 Mozgás és ülés	<p>3.2.1.1 Fogja fel a napi testmozgás fontosságát az egészség és a jó közérzet szolgálatában.</p> <p>3.2.1.2 Erősítse a mozgás iránti pozitív hozzáállását.</p> <p>3.2.1.3 Végezzen különböző mozgástevékenységeket, stresszoldóként is a megterhelő mindennapokban.</p> <p>3.2.1.4 Ismerje a hosszan tartó ülés káros hatásait, alakítson ki szokásokat az ülés megszakítására és csökkentésére.</p>
3.2.2 Étrend és táplálkozás	<p>3.2.2.1 Értse meg a kiegyensúlyozott étrend fontosságát.</p> <p>3.2.2.2 Egészséges táplálkozási szokásokat alakítson ki.</p> <p>3.2.2.3 Pozitív hozzáállást alakítson ki az élelmiszerek és az étkezés iránt.</p>
3.2.3 Kikapcsolódás és pihenés	<p>3.2.3.1 Fogja fel a szellemi vagy fizikai megterhelést követő pihenés és kikapcsolódás fontosságát.</p> <p>3.2.3.2 Sajátítson el különböző relaxációs technikákat, és használja azokat, amelyek a legjobban működnek az esetében.</p> <p>3.2.3.3 Fogja fel a megfelelő alvási szokások fontosságát a hatékony fizikai és szellemi működés, valamint viselkedés szempontjából.</p>
3.2.4 Biztonság	<p>3.2.4.1 Ismerjen meg különböző, az egészségmegőrzést szolgáló védőintézkedéseket.</p> <p>3.2.4.2 Biztonságosan és felelősségteljesen járjon el, ügyelve saját és mások egészségének a megőrzésére.</p>
3.2.5 A függőség különböző formáinak a megelőzése	<p>3.2.5.1 Szerezzen ismereteket a függőség formáiról és fokozatairól, valamint arról, hogyan lehet azokat az egészséges életmód segítségével elkerülni vagy megelőzni.</p>

3.3 SZOCIÁLIS JÓLLÉT

3.3.1 Társadalmi és sokszínűségi tudatosság	<p>3.3.1.1 Tudatosítsa saját észlelését és viselkedését a másokkal való kapcsolatokban.</p> <p>3.3.1.2 Ismerje és ismerje fel a sokféleséget mind a közvetlen (osztály, társak, család), mind a tágabb (iskola, helyi közösség, társadalom) környezetében.</p>
3.3.2 Kommunikációs készségek	<p>3.3.2.1 Fejlessze az aktív hallgatást, az asszertív kommunikációt, a mások iránti érdeklődést és a másokkal való törődés kifejezésének a képességét.</p>
3.3.3 Együttműködés és konfliktusmegoldás	<p>3.3.3.1 Erősítse az együttműködési képességét, valamint a tiszteletteljes és asszertív kommunikációt, az egyenlőségen alapuló minőségi kapcsolatok kialakításának és fenntartásának képességét az osztályban, a családban, az iskolában és a tágabb közösségben.</p> <p>3.3.3.2 Konstruktívan vegyen részt különböző típusú kapcsolatokban különböző területeken.</p>
3.3.4 Empátia	<p>3.3.4.1 Erősítse a másik nézőpontja megértésének és magáévá tételének a képességét.</p> <p>3.3.4.2 Ismerje fel az önmaga és a másik észlelése közötti határokat.</p> <p>3.3.4.3 Irányítsa a kapcsolatokban saját viselkedését, egyszerre több nézőpontot figyelembe véve.</p>
3.3.5 Proszociális magatartás	<p>3.3.5.1 Erősítse a másoknak nyújtandó segítség szükségességének a felismerését és tudatosítását.</p> <p>3.3.5.2 Ismerje fel saját segítség iránti igényét és a segítségkeresési stratégiákat.</p> <p>3.3.5.3 Erősítse a társadalmi felelősségvállalást.</p>

4 /// DIGITÁLIS KOMPETENCIÁK

KÖZÖS CÉLOK ÉS A TANTERVEKBE VALÓ BEÉPÍTÉSÜK

C. KIADVÁNY NYOMÁN WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMÁCIÓ- ÉS ADATMENEDZSMENT

4.1.1 Adatok, információk és digitális tartalmak keresése és szűrése	4.1.1.1 Fejezze ki információs igényét; adatokat, információkat és digitális tartalmakat keressen digitális környezetben, fejlessze személyes keresési stratégiáit.
4.1.2 Adatok, információk és digitális tartalmak értékelése	4.1.2.1 Elemezze, hasonlítsa össze és kritikusán értékelje az adatok, információk és digitális tartalmak hitelességét, megbízhatóságát.
4.1.3 Adatok, információk és digitális tartalmak kezelése	4.1.3.1 Legyen képes adatokat és információkat gyűjteni, feldolgozni, bemutatni és tárolni (mrevlemezben, felhőben, pendrive-on stb.), majd azokat később előhívni.

4.2 KOMMUNIKÁCIÓ ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS

4.2.1 Interakció digitális technológiák használatával	4.2.1.1 Tudjon többféle digitális technológia használatával másokkal kommunikálni, értse a megfelelő kommunikációs eszközöket az adott helyzetben.
4.2.2 Megosztás digitális technológiák segítségével	4.2.2.1 Megfelelő digitális technológiák segítségével tudjon másokkal adatokat, információkat és digitális tartalmakat megosztani. Közvetítő szerepben működjön, és ismerje a hivatkozási és forrásmegjelölési gyakorlatokat.
4.2.3 Állampolgári részvétel digitális technológiák segítségével	4.2.3.1 Legyen képes megkeresni és használni digitális szolgáltatásokat a társadalomban való részvételhez. Keressen olyan csoportokat, amelyek az ő érdekeit képviselik, és amelyek segítségével tevékenyen változtatási javaslatokat tehet.
4.2.4 Együttműködés digitális technológiák segítségével	4.2.4.1 Legyen képes kiválasztani a közös tartalomkészítéshez szükséges digitális eszközöket, és törekedjen a tagok közti együttműködésre.
4.2.5 Netikett	4.2.5.1 A digitális technológiák és hálózatok használata során igyekezzék az adott csoportban érvényes viselkedési normáknak megfelelni.
4.2.6 A digitális személyazonosság kezelése	4.2.6.1 Hozzon létre egy vagy több digitális személyazonosságot, azokat tudja kezelni, védje meg saját jóhírért, felelősségteljesen bánjon az interneten és különböző digitális környezetekben a digitális eszközök és szolgáltatások alkalmazásával létrejött adatokkal.

4.3 DIGITÁLIS TARTALMAK LÉTREHOZÁSA

4.3.1 Digitális tartalmak fejlesztése	4.3.1.1 Különböző formátumokban digitális tartalmakat állítson elő és szerkesszen.
4.3.2 Digitális tartalmak szerkesztése	4.3.2.1 A digitális tartalmakat gazdagítsa képek, zene, videofelvételek, vizuális effektusok stb. hozzáadásával.
4.3.3 Szerzői jog és engedélyek	4.3.3.1 Ismerje a szerzői jogokat és a licenceket. Tartsa tiszteltben a szerző jogokat, és azokra megfelelően hivatkozzon.
4.3.4 Programozás	4.3.4.1 Legyen képes utasítást írni egy számítógépes rendszernek egyszerű probléma megoldásához végrehajtásához. Tudja kijavítani a program egyszerűbb hibáit.

4.4 BIZTONSÁG

4.4.1 Eszközök védelme	4.4.1.1 Eszközeit és digitális tartalmait óvja megfelelő (erős) jelszóval, szoftverrel és biztonságos kezeléssel, ne hagyja őket felügyelet nélkül nyilvános helyen stb.
4.4.2 A személyes adatok és a magánélet védelme	4.4.2.1 A digitális környezetben óvja meg személyes és mások adatait, azonosítsa a megbízható digitális szolgáltatásokat.
4.4.3 Az egészség és a jóllét védelme	4.4.3.1 Megfelelő mértékben alkalmazza a digitális technológiát, ügyelve a fizikai és lelki jóllétre, kerülve a digitális médiumok káros hatását.
4.4.4 Környezetvédelem	4.4.4.1 Legyen tisztában a digitális technológiák és használatuk környezeti hatásaival.

4.5 PROBLÉMAMEGOLDÁS

4.5.1 Technikai problémák megoldása	4.5.1.1 Azonosítsa és oldja meg a digitális eszközök működtetése és a digitális környezetek használata közben felmerülő egyszerű technikai problémákat.
4.5.2 Igények és technológiai válaszok megfogalmazása	4.5.2.1 Azonosítsa és mérje fel az igényeit, azokhoz igazodva válasszon és használjon digitális eszközöket.
4.5.3 Digitális technológiák kreatív alkalmazása	4.5.3.1 A digitális technológia segítségével hozzon létre megoldásokat és újításokat a folyamatokban és a termékekben.
4.5.4 A digitális kompetencia terén jelentkező hiányosságok felismerése	4.5.4.1 Ismerje fel a digitális kompetenciájában meglévő hiányosságokat, azokat szükség szerint jobbita és fejlessze, ezzel másokat is támogatva.

5.1 ÖTLETEK ÉS LEHETŐSÉGEK

5.1.1 Lehetőségek felfedezése	5.1.1.1 Autentikus problémákban fedezze fel a lehetőségét annak, hogy saját maga és mások számára értéket teremtsen.
5.1.2 Kreativitás és innováció	5.1.2.1 A kihívások megoldása során alkalmazza kreatív módon a tudását és tapasztalatait a jobb megoldások létrehozásában. 5.1.2.2 Vegye számba a probléma lehetséges megoldásait (ötleteit) törekedve arra, hogy értéket teremtsen mások számára.
5.1.3 Jövőkép	5.1.3.1 Alkosson jövőképet, amely tartalmazza a válaszokat arra a kérdésre, mit akar tenni a jövőben, milyenné szeretne válni, és milyen közösség kialakításához szeretne hozzájárulni.
5.1.4 Ötletek értékelése	5.1.4.1 Értékelje a megoldásokat úgy, hogy vegye figyelembe a mások jóllétét biztosító elvek szempontjait, és válassza ki a megfelelő megoldást.
5.1.5 Etikus és fenntartható gondolkodás	5.1.5.1 Ismerje fel és értékelje a döntéseinek és a cselekedeteinek a közösségre és a környezetre kiváltott hatását.

5.2 FORRÁSOK

5.2.1 Öntudat és énhatékonyosság	5.2.1.1 Azonosítsa saját kívánságait, erősségeit és hiányosságait, higgyen abban, hogy pozitívan tudja befolyásolni az embereket és a helyzeteket.
5.2.2 Motiváció és kitartás	5.2.2.1 Legyen pozitív beállítottságú, magabiztos, és a kihívás megoldására összpontosítson. 5.2.2.2 Legyen kitartó az összetettebb feladatok megoldásában is.
5.2.3 Források mozgósítása	5.2.3.1 Tegyen szert az ötletektől a cselekvésig való eljutáshoz szükséges (anyagi, nem anyagi és digitális) információkra és eszközökre, azokat felelősségteljesen és hatékonyan kezelje, betartva a hatékony idő- és pénzügyforrás-használat elvét.
5.2.4 Más személyek mozgósítása	5.2.4.1 Bátorítson és motiváljon másokat a közös feladatok megoldására. 5.2.4.2 Keressen megfelelő segítséget más személytől (pl. társtól, tanártól, szakembertől stb.) vagy szakmai közösségtől. 5.2.4.3 Fejlessze az eredmények eléréséhez szükséges hatékony kommunikációs, tárgyalási, vezetői készségeket.
5.2.5 Pénzügyi műveltség	5.2.5.1 Különböző élethelyzetekben azonosítson és oldjon meg pénzügyi kihívásokat (pénzügyi eszközök forrásai, pénzkezelés, kapcsolattartás, ügyintézés pl. bankban, biztosítótársasággal és más pénzügyi intézményben, a szükséges pénzforrásokkal, kockázatokkal, valamint a hitelfelvétellel és befektetéssel, megtakarítással kapcsolatos döntések felmérése). 5.2.5.2 Felelős pénzügyi döntéseket hozzon a (személyes és közösségi) jóllét elérése érdekében. 5.2.5.3 Tegyen szert a minőségi mindennapi és szakmai élethez szükséges pénzügyi ismeretekre.

5.3 AKCIÓ

5.3.1 Kezdeményezőkézség	5.3.1.1 Vegyen részt és ösztönözzön a kihívások megoldásában, vállalva az egyéni és csoportos felelősséget.
5.3.2 Tervezés és irányítás	5.3.2.1 A problémamegoldás során tűzzön ki rövid, közép- és hosszú távú célokat, határozza meg a prioritásokat, és készítsen tervet. 5.3.2.2 Alkalmazkodjon az előre nem látható változásokhoz.
5.3.3 A bizonytalanság, kétértelműség és kockázat kezelése	5.3.3.1 Az előre nem látható helyzetekre pozitív hozzáállással és a sikeres megoldásra törekedve reagáljon. 5.3.3.2 A bizonytalanság, a kétértelműség és a kockázat csökkentése érdekében a döntéshozatal során hasonlítsa össze és elemezze a különböző információkat.
5.3.4 Másokkal való együttműködés	5.3.4.1 Működjön együtt különböző egyénekkal vagy csoportokkal. 5.3.4.2 Az esetleges vitás kérdéseket konstruktív módon oldja meg, szükség esetén kössön kompromisszumot.
5.3.5 Tapasztalati tanulás	5.3.5.1 A kihívások leküzdésével szerezzon új tapasztalatokat, és azokat vegye figyelembe a további döntések meghozatalakor. 5.3.5.2 Ítélje meg a kitűzött célok megvalósításának az eredményességét, felismerve ebben a további tanulás lehetőségét. 5.3.5.3 Ismerje fel a megszerzett tudás új helyzetekben való aktív alkalmazásának a lehetőségét. 5.3.5.4 A visszajelzéseket alkalmazza a vállalkozói kompetenciája további fejlesztésében.